

אנ"ש ברעטל

דחסידי תולדות אהרן בארה"ק ובחור"ל

בדרכי צאנו

בחרדת קודש אנ"ש ברעטל צועד בעקבות שפאציר בוער של רביה"ק זי"ע אודות חמציץ מזהות: צאנו

אספקלריא

הרה"ח ר' צבי משי זחב שליט"א חוזר לנועם השיחות והשפאצירן בנאות דשא

אבא מארי

ארבעה תלמידים מעלים זכרונות ערגה אבהיים בצילא קדישא ומבטאים התקשרותם מזוויות מיוחדות

המנורה הטהורה

מההכנה ועד שתים בלילה: פרק מיוחד לימי החנוכה בצל קדשו של רביה"ק זי"ע

להבה תלהט

חידושו המיוחד של טיש זאת חנוכה: מקורו בקודש, והחגיגה הגדולה בה נערכה בצל רביה"ק זי"ע

בהילולנו עלי ראשי

למעלה מוחצי יובל לפטירתו: אנ"ש מקושרים וחולכים בדרכיו של רביה"ק זי"ע

תשובות חן

עשרות התמונות הנפלאות

ממראות הקודש של רביה"ק זי"ע, להחיות ולהאיר נפש הדור הצעיר אשר לא ידע את יוסף

מתפרסמות בטובת עינו, באדיבותו וברשותו של בעל הארכיון הנפלא לאוצרות רבוה"ק זי"ע

הרה"ח ר' חיים אלעזר

ראזנפעלד שליט"א

מנהל 'בית לפליטות'

וננצל הזדמנות זו לשגר תודתנו בשם אלפי אנ"ש על טובת העין שנהוג בנו כל השנה

אנ"ש בלעטל

דחסידי תולדות אהרן בארה"ק ובח"י

ידיד ע"י מערכת 'קול אנ"ש'

מחיל ומנהל המערכת:
הר"ר מרדכי קרויס

אחראי תוכן:
הר"ר שמעון דימאנט

אחראי ניהול:
הר"ר שמעון קעלער

אחראי פרסום ומודעות:
הר"ר משה קרישביסקי

כותבים ומשתתפים:
הרה"ח ר' מרדכי הכהן בלום
הרה"ח ר' נתנאל קרישביסקי
הרה"ח ר' צבי משי זהב
הר"ר אהרן ברי"א יאראוויטש
הר"ר חיים טוביה פוקס
הר"ר אהרן יאקאבאוויטש
הר"ר מרדכי שלום שטיינבערגער
הר"ר אברהם דוב יאקאבאוויטש
הר"ר שלמה בר"מ סאמעט
הר"ר ראובן יהושע בלום
הר"ר שמעון דימאנט
הר"ר ישעי' יששכר ווייס
הר"ר נתן ליכטנשטיין
הר"ר יוסף שלום לויפער

תמונות:
הר"ר יוסף שלום קרויס

הפצה:
בית שמש: הר"ר משה דוב ראזנפעלד
ארה"ב: הר"ר ישראל קעלער - שנעל

להערות והארות בעניני הבלעטל ניתן להשאיר הודעות בקול אנ"ש שלוחה 0

לעדכונים למדור 'בחצרות אנ"ש' ומיהנעה והנשמע:
05041-74681

פרסום עסקים:
02-5630-350

פרסום ארגונים:
05331-70320 | 05484-07851

מסע הקודש | 16
משולחן המלך | 10
כלי ראשון | 12
בית גנזי | 28
בחצרות אנ"ש | 49
שמחות בלעטל | 72
לעילוי נשמת | 72

זמני בניית ויצאת השבת

פר' מקץ - חנוכה	הדה"נ	ר"ת
ירושלים	4:04	5:56
בית שמש	4:02	5:54
חריש	4:00	5:52
טבריה	3:57	5:49

להודות ולהלל עם יקבי ווייס

ניו יורק	4:18	5:46
לונדון	3:38	5:07
מנצ'סטר	3:33	5:04
מיאמי	5:21	6:48

לפרסום במדור זה בהנחה מיוחדת לבעלי שמחה יש להתקשר

02-5630-350

החגיגה

היכל השמחות

השעה 19:00

נא להימנע מלשתות אלכוהול

בטיחות אב ובטיחות אב

בשיר וקול תודה נודה להשיי"ת על כל הטוב אשר אלינו
שהחיינו וקיימנו והצלחנו לצאת חיים
הננו מתכבדים להזמין את אהב"ב ויח"י
לשם ולהשתתף עמנו בשמחת כלולות בנינו היקרים שיחיו

החתן הבחור המופלג עקב ני"י
הכלה הבתולה המהוללה חיה שרה תחי'

שתתקיים בס' 17:00 בשעה טובה ומוצלחת
ביום רביעי' פרשת ויגש ה' ויגש ה' ויגש ה'
באולם "אגודת חסידים" רש"י 1 בית שמש
החופה אי"ה בשעה 18:00

את הנכס נשמוח מאד לקבל בשמחה אהבה ורחמים

ואי"ה בשמחתכם ישימו לבנו גם אנחנו
ונצבה באהבה אשמחת ציון וירושלים
ידידכם האוהבים לקראת בואכם לשלום

הורי הכלה
משה יונה סטארק ובי"ה
לבת שטי"ב
בית שמש

הורי החתן
ישי' אשר גלילי סאלמ' ובי"ה
לבת י' אהבה צבי שטי"ב
ירושלים

בסעודת דשמיא

נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו

ובמזל טוב

בסימן טוב

בשבח והודיה להשיי"ת על כל הטוב אשר גמלנו
שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה כן יגמלנו ברוב חסדיו סלה
הננו מתכבדים להזמין את מע"כ וב"ב שיחיו להשתתף בשמחת כלולות בנינו היקרים שיחיו

הכלה הבתולה המהוללה

החתן הבחור המופלג

עקב אליעזר נ"י עב"ג פייגא תחי'

שתתקיים בעזהשי"ת בשעה טובה ומוצלחת ובמזל טוב

ביום חמישי פרשת ויגש ה' טבת תשפ"ג

באולם "אגודת חסידים" (בנות ירושלים) רח' בהר"ן 17, עיה"ק ירושלים תוב"א

החופה בעזהשי"ת בשעה 18:30

ונזכה יחד לנחמת ציון וירושלים

המצפים לקראת בואכם לשלום

הורי הכלה
משה פישמאן
וב"ב (לבת ליבנטהאל)

הורי החתן
יואל פערל
וב"ב (לבת סימון)

גם אננו מצטרפים בקריאה של חיבה להזמין אתכם להשתתף
בשמחת כלולות נכדינו היקרים שיחיו
ויה"ר שזכה בקרוב לשמוח בשמחתן של ישראל בב"א

הר"ר נתן נטע פערל
וב"ב (לבת ווייסמאן)
הר"ר שולם הכהן ליבנטהאל
מרת חיה ליבנטהאל תחי'
אשת הרה"ח ר' משה חיים ז"ל

הר"ר נתן נטע פערל
וב"ב (לבת ווייסמאן)
הר"ר מרדכי סימון
וב"ב (לבת פפנהיים)

השעה 19:00

נא להימנע מלשתות אלכוהול

וקול שמחה

וקול כלל

קול חתן

קול ששן

בשבח והודיה להשיי"ת על כל הטוב אשר אלינו

שהחיינו וקיימנו והצלחנו לצאת חיים

הננו מתכבדים להזמין את קרובינו וידידנו פה"י

לבוא ולהשתתף בשמחת כלולות בנינו שיחיו

החתן הבחור המופלג

הכלה הבתולה המהוללה

פרייזא שיינצל תחי'

עב"ג

שלוש

שתתקיים בס' 17:00 בשעה טובה ומוצלחת

ביום רביעי' פרשת ויגש ה' ויגש ה' ויגש ה'

אור"ל שבת תשפ"ג ל"פ"ק

באולם "אגודת חסידים" (בנות ירושלים)

רח' בהר"ן 17, עיה"ק ירושלים תוב"א

קבלת פנים בשעה 18:00 החופה בשעה 18:30

ואי"ה בשמחתכם נשי' לכם כגאונ'כם פט"ל

פאצפים לקראת בואכם לשלום

הורי הכלה

הורי החתן

אביר אשה בערקהאויטש
בפרס"ח ר' אפרן וידא"ל פכ"א
וב"ב (לבת פערל)
עיה"ק ירושלים תוב"א

אברהם דוד ענג'ל
בפרס"ח ר' אשה יוסף ז"ל
וב"ב (לבת פריד)
עיה"ק ירושלים תוב"א

העליה לתורה תתקיים אי"ה

בשבת קודש פרשת מקץ-שבת חנוכה

בבית המדרש תולדות אהרן

רח' שבתי ישראל 35 ירושלים

זמן התפילה בשעה 8:15

קידושא רבא במקום

בס"ד

נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו

בסימן טוב

ובמזל טוב

בשבח והודיה להשיי"ת על כל הטוב אשר גמלנו

שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה

הננו מתכבדים להזמין אתכם להשתתף

בשמחת כלולות בנינו היקרים שיחיו

הכלה הבתולה המהוללה

החתן הבחור המופלג

שיינצל פערל תחי'

עב"ג

עקב אשה

שתתקיים בס"ד ביום שלישי יום שנכפל בו כי טוב

פרשת ויגש ה' טבת תשפ"ג

באולם "עסטרייכער" רח' רשבי" 1 בית שמש

החופה אי"ה בשעה 18:30

נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו

ואי"ה בשמחתכם ישימו לבנו גם אננו

הורי החתן

דוב בעריש גרינפעלד ורב

לבת בריינער

ירושלים

הורי הכלה

שמואל חיים פערל ורב

לבת קרישבסקי

בית שמש

המשפחה מצות תפילין יתעשר עליה

במהלך

בשבת והודיה להשי"ת
על כל הטוב אשר נעלם
ק' יעלנו מרוב חסדיו כל טוב סלה
שהחיינו וקיענו והגיענו לזמן הזה
הגענו עתה ביום ולקראת בקריאה של חיבה
אתה יע"ב וי"ב שיחיו
להשתתף בשמחתנו כנסת בננו היקר והחביב
חיים אורי הלוי
לעול התורה והמצוות

שתתקיים בעזה"ש

ביום שלישי פרשת ויגש

באולם "פארהאנד" (בית העם הישן)

רח' בית ישראל 12

פעיה"ק ירושלים תשפ"א

קבלת אורחים עשעה 8:30 בערב

וא"ה בשמחתנו ישעח לבנו גם את

ידידכם הצחכים לקראת ביאתם

שרעה אלכסנדר הלוי סטאריק

וב"ב לבית ראובן

גם את עצמכם בקריאה של חיבה להזעיקכם
להשתתף בשמחתנו רב עזיה של נכדיו היקר וי"

שענון אעזר ראובן עזיה
ערת. ש. ברידל

יהושע אשר סטאריק וב"ב
אחרן יוסף ראובן

חיים אורי הלוי
ב' טבת תשפ"א

העלה"ש
בשבת והודיה להשי"ת
על כל הטוב אשר נעלם
כן יעלנו מרוב חסדיו כל טוב סלה
שהחיינו וקיענו והגיענו לזמן הזה
מאבדים אלהינו את מל"כ וי"ב שיחיו
להשתתף בשמחתנו היקר והחביב

לא בנו היקר

ה' **יצחק משה** נ"ו

למקיים הע"ה ביום רביעי כ"ז כסלו

נ' ד' דמנחה גש"ל

באולם "הנר"

רח' הווינר 10 (שוק מא"ה)

פעיה"ק ירושלים גובה"א

קבלת אורחים משה 8:30 בערב

נשא ארלוברג משה"ל בשמחתנו

בכבוד רב

שמאל דיאנט

וב"ה

הזמנות
פרטיות לא
נשלחו
נא לראות
הזמנה זו
כאישית

ועל הנפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים

סימנא מילתא
אניש לומדים כולנו יחד

פרק
גדול

וכל שמונת
ימי חנוכה

סימנא מילתא פרק שמיני
אניש מתחילים בשבת
חנוכה יחד

במסכת נזיר
בסדר עמוד
היום

הזמנה
אישית
לכל ידידי
ומכירי הע"י

בשבת והודיה להשי"ת
שהחיינו וקיענו והגיענו לזמן הזה
הגענו עתה ביום ולקראת בקריאה של חיבה
אתה יע"ב וי"ב שיחיו
להשתתף בשמחתנו היקר והחביב

הבר מצוה

של בנו היקר

הב' שענון כ"י

שתתקיים בעזה"ש

ביום רביעי פרשת ויגש

ד' טבת תשפ"א • 28.12.2022

באולם סאטמאר רח' וואל 10

פעיה"ק ירושלים תשפ"א

ובשמחתנו ישעח לבנו גם את

בכבוד ידיר

נתן וואלעם

מתחדשים
בשבילכם!

לקוחות מאוחדת, במיוחד עבורכם
שיפצנו את מרפאת שבטי ישראל
והוספנו מגוון שירותים רפואיים

הפגישה הלאחזקת הקרוב

מאוחדת
רמה אחרת

***3833**
k.meuhedet.co.il

מרפאת שבטי ישראל, רח' שבטי ישראל 48
טל: 02-6267555 | פקס: 02-6267561
מנהל קשרי לקוחות זמין לשירותכם
ר' פנחס סטארינק, 053-3159159

שבת קודש נפשי חולת אהבתך

אלפים בשבת המרוממת בצל הקודש של כ"ק מרן רבינו שליט"א במאנסי

לרגל שמחת בית צדיקים בחצר קדשו בשבת עליה לתורה לנכדו החתן הרב ר' יוסף מאיר שליט"א בהרה"צ ר' אהרן שליט"א אב"ד קהילתנו במאנסי

רבינו שליט"א להיכל בית המדרש והדליק נרות שבת, כדרכו בקודש ניגש רבינו למנחה של ערב שבת בהתלהבות ותבערת אש קודש. לתפילת קבלת שבת ניגש הרה"צ ר' משה שמואל ראטנבערג שליט"א בן הגה"צ אב"ד סאלקא שליט"א וחתן כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א קבלת שבת מרוממת במיוחד בנוסח הצדיקים לבית זיטשוב. ואחר כך עבר כל הקהל הקודש לברכת א גוט שבת ולקבל שלום מאת רבינו שליט"א.

בשעה רבע לעשר נכנס רבינו שליט"א אל שולחן הטהור. ציבור תושבי העיר הגיע להשתתף בשולחן הטהור באלפיו גדול ורב היה העומס והדחוק. שולחן הטהור התנהל ממש כבחצר קדשנו בירושלים עם הניגונים והזמירות כמנהג רבוה"ק, מה שהביא להתרוממות מיוחדת אצל מאות תלמידי רבינו שליט"א שהגיעו לחסות בצל הקודש. גדול ומרומם היה המעמד והוא בהתעוררות מיוחדת ובתשוקה וכיסופין לקבל נועם השבת.

בברכת המזון כובד המחונת הרה"צ ר' אהרן שליט"א אב"ד

שבת קודש מרוממת ציינו בהתרגשות תלמידי וחסידיו רבינו שליט"א ואלפי שלומי אמוני ישראל בעיר מאנסי בשבת קודש פרשת וישלח אשר עברה עליהם במחיצת קדשו של רבינו שליט"א. כשאף מכל רחבי ניו יורק ואף ממונטריאל שבקנדה הגיעו תלמידים וחסידים להשתתף בשבת המרוממת בצל הקודש, לשאוב מזיו אורו ולהתעדן ביראת ואהבת ה', לקחת עמם חיות אלקית לכל השנה כולה.

מעמדי התפילות והשולחנות של השבת קודש התקיימו בבית מדרשנו במאנסי כאשר מרוב העומס והדחוק מציבור הגדול שהגיע לעיר, הוציאו הגבאים מבית המדרש את כל השולחנות, וכן העמידו פארענטשעס מיוחד כדי להעמיד מקום לבחורי החמד וילדי תשב"ר.

לקראת כניסת שבת קדשנו התמלא ההיכל עד אפס מקום מרוב העם שבאו לחסות בצל הקודש ולראות בעבודת הקודש. את מעמדי התפילות והטישן ניהל רבינו ביחד עם מחותנו כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט שליט"א.

לקראת זמן הדלקת הנרות נכנס

התפילה. לפני התפילה התקיים מעמד הבאפירן לחתן הרב ר' יוסף מאיר שליט"א מבית האכסניא של כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט שליט"א ולאחר מכן מבית הרה"צ ר' אהרן שליט"א, כשבראש הבאפירן עומד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

בתפילת צפרא דשבתא גדל מספר המתפללים שהגיעו להיכל בית מדרשנו, ולקראת תחילת התפילה נכנס רבינו אל היכל בית המדרש ואמר ברכות ברוב עם, לאחר מכן אמר כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א ברכות ולאחר

קהילתנו במאנסי, ולאחר מכן המשיכו בניגוני השבת, 'צמאה נפשי' ו'אדון הכל', ולאחר מכן נשמת וריקודי קודש כנהוג, וקהל הקודש עבר בפני רבינו שליט"א לברכת א גוט שבת. בשולחן הטהור השתתפו רבנים וחשובי העיר מאנסי.

יום השבת

בשעות המוקדמות של בוקר שבת קודש הציבור מילא את היכל בית המדרש בהכנה דרבה לפני

שליט"א. לאחר מכן הבדיל רבינו שליט"א ואמר 'ויתן לך' ברוב עם כנהוג.

לאחר מכן יצא רבינו שליט"א למעמד מיוחד שנערך לרגל יום הצלה של הגה"ק מסאטמאר זיע"א בבית המדרש סאטמאר במאנסי בראשות הגה"צ גאב"ד סאטמאר מאנסי שליט"א, כאשר גאב"ד סאטמאר קיבל את רבינו שליט"א בידידות גדולה ורבינו שליט"א מסר דברי ברכה לקהל הקודש. לאחר מכן התקיימה סעודת מלוה מלכה בבית האכסניא ידידנו עוז הרה"ח ר' מאיר זלמן שטעג שליט"א.

וציבור ההמונים החלו לזמר בזמירות שלוש סעודות וניגוני התעוררות ודביקות כנהוג בחצר קדשנו. באמירת 'ה' מלך' הוסיף רבינו שליט"א גם לומר 'שמע ישראל'. רבינו נשא דא"ח דברים חוצבים להבות אש שעוררו את הלבבות לקירבת אלוקים ולתיקון המעשים.

לאחר 'אין כאלקינו' התקיים מעמד פארשפיל מיוחד לרגל השמחה הגדולה בליווי כלי נגינה וריקודי קודש. לאחר מכן בירך רבינו שליט"א על הכוס ולתפילת מעריב ניגש הרה"צ ר' אהרן

ולעליית המפטיר ידידנו ר' יהושע ווינבערגער שליט"א. לתפילת מוסף ניגש כ"ק רבינו שליט"א כמנהגו בקודש.

לאחר התפילה התקיים קידושא רבה ברוב חדותא ושמחה בהשתתפות הציבור הגדול והאדמו"רים שליט"א וקהל הקודש עבר לברכת מזל טוב. שולחן הטהור התקיים באולם שמתחת לבית המדרש ביחד עם האורחים והמחותנים, כאשר ציבור גדול שבא לשתות בצמא את דבריו הקדושים של רבינו שליט"א בא להשתתף.

רעוא דרעוין

לאחר מכן התפללו מנחה והציבור נטל ידים לסעודות רעוא דרעוין, לערך בזמן ר"ת נכנס רבינו שליט"א אל היכל בית המדרש

מכן הקהל כולו. לפסוקי דזמרה ניגש הרה"צ ר' יואל אילאוויטש שליט"א חתן כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א שהתפלל בנוסח הצדיקים לבית קרעטשניף, בהתלהבות קודש ולבת אש, ולשוכן עד ניגש כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א בנוסח המיוחד לבית אבותיו.

בפתיחת הארון כיבד רבינו שליט"א את מחותנו האדמו"ר מקרעטשניף שליט"א אשר כיבד את החתן הרב ר' יוסף מאיר שליט"א. בעליות לתורה כובדו משפחות המלוכה לבית קרעטשניף וזידיטשוב, וכמו כן בעל האכסניא של כ"ק רבינו שליט"א ידידנו עוז הרה"ח ר' מאיר זלמן שטעג שליט"א, לשישי עלה כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט שליט"א, ובעליית האחרון עלה החתן הרב ר' יוסף מאיר שליט"א,

זה לשון קדשו של
כ"ק רבינו הקדוש זי"ע
בספה"ק 'אסיפת מכתבים':

**בקשרתי
שגם הטרוידים מאד**

שום אחד לא יחסר מלהיות לו

**שיעור קביעות עתים לתורה
לפחות שעה וחצי**

ולרמוד גמרא וש"ע וחסידות.

כהוראת רבינו הקדוש זי"ע:
קובעים שעה וחצי כל יום!
כל ערב בבתי מדרשנו בכל עיר ועיר

זה לשון קדשו של
כ"ק רבינו הקדוש זי"ע
בספה"ק 'דברי אמונה':

מען דארף זיך מחזק זיין און מיט דאָלטען צו לערנען שיעורים
ברבים, יעדער יוד איז זיך מחויב קובע צו זיין צייט
אויף לערנען תורה, מען קען זיך נישט פטור'ן פון דעם...
נאר אפילו דער וואס ארבעט א נאנענען טאג דארף
זיך אויך קובע זיין צייט צו לערנען.

און אז מען רעדענט אליין שלאפט מען איין, ווענען רעם
דארף מען לערנען

ברבים

כהוראת רבינו הקדוש זי"ע:
כל יחיד קובע עתים ברבים!
כל ערב בבתי מדרשנו בכל עיר ועיר

וצדיקים יעלו בשמחה

אנ"ש בחול חגו באנפין נהירין את שמחת נישואי נכד כ"ק מרן רבינו שליט"א בצל הקודש במאנסי

החתן הרב יוסף מאיר שליט"א בן לבנו הרה"צ ר' אהרן שליט"א אב"ד קהילתנו במאנסי

של רבינו שליט"א, כאשר התחילו בניגון התעוררות ולאחר מכן נשא רבינו שליט"א דברות קודש חוצבים להבות אש, כאשר שוב העלה רבינו שליט"א את זכרו הקדוש של המגיד הגדול זי"ע, והרחיב בדברים הנשגבים על הענין הגדול של המצוה טאנץ, לאחר מכן ניגנו המנגנים את ניגונו של המגיד הגדול זי"ע, ועל פי פקודת הקודש ניגנו את הניגון 'ועל כן נקוה', ורבינו שליט"א יצא בריקוד הקודש באש שלהבת קודש מעמד המלכות כדרכו בקודש, כאשר ניגנו את הניגונים 'אין כאלקינו', 'כי ה' הוא האלקים' וניגון שמחה מיוחד. לאחר מכן רקד עם החתן ובנו המחונן הרה"צ ר' אהרן שליט"א ואחר כך רקד רבינו שליט"א עם כל בניו ונכדיו.

לאחר מכן התקיים מעמד ריקודי הקודש של כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט שליט"א והמחותנים החשובים וחתן כלה.

בתוך דבריו העלה את זכרו של בעל ההילולא המגיד הקדוש זי"ע אשר השתתף משמי על באותו מעמד כי החתן והכלה הם מצאצאיו של האי בוצינא קדישא. ואחר כך השמיע ברכת קודש כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט שליט"א, כאשר בדבריו ציין את הכנסת האורחים הדגולה של קהילתנו במאנסי וכ"ק רבינו שליט"א אשר קיבלו אותו ואת פמלייתו בכבוד גדול בשבת עליה לתורה.

לאחר החופה יצא רבינו אל תפילת מעריב בחדר המיוחד לו, ואחר כך גזז את שערו ונינו הילד יניק וחכים בן להרב ר' יעקב אלימלך דייטש שליט"א חתן בנו הרה"צ ר' ישעי שליט"א אב"ד קהילתנו בבארא פארק והאציל את ברכת קדשו על הילד ועל הוריו החשובים.

בשעה היעודה נכנס רבינו שליט"א אל האולם לקול תרועת ההמונים וכלי הנגינה ונטל ידים לסעודת המצווה. החתונה עברה בהתרוממות מיוחדת כאשר מרחוק ומקורב באו חשובים ונכבדים רבנים ואדמו"רים מרחבי ניו יארק להשתתף בשמחתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א, ובראשותם כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א, כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ מאנסי שליט"א, כ"ק אדמו"ר מסקולען מאנסי שליט"א, וכ"ק אדמו"ר מתולדות צבי דספינקא שליט"א וכ"ק אדמו"ר מבית יצחק ספינקא שליט"א.

ריקוד המצוה 'המצווה טאנץ' היה מעמד גדול לה' כדרכו בקודש

ומנהיגי קהילות הקדושות שבאו לפאר ולכבד את המעמד הגדול בסעודת שמחה שצדיקים מסובין בו, ופמליא של מעלה באה אליה לראות ולהתענג בזיונם של צדיקים חסידים ואנשי מעשה. ששה ושמחה במיוחד קהילתנו במאנסי בשמחת ליבם - שמחת אב"ד קהילה הרה"צ ר' אהרן שליט"א בנו של כ"ק רבינו שליט"א בנישואי בנו.

לקראת שעות הצהריים נהרו המוני חסידים ותלמידים מכל רחבי ניו יארק אל עבר מאנסי העיר. קבלת הפנים התקיימה במעמד מרומם ונעלה מלווה בניגוני התעוררות ודביקות, חרוזי חרוזים לכבודה של השמחה ולרוממותו של המעמד הרה"ח ר' חיים אהרן בריזל שליט"א מבעלי המנגנים בחצר קדשנו.

תחת שמים שהתקדדו בעבים התקיים מעמד החופה שהתחיל עם ניגוני התעוררות ודבקות מצדיקים הקודמים. בסידור קידושין כובד כ"ק רבינו שליט"א אשר כיבד את מחותנו כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט שליט"א, בקריאת הכתובה כובד סב הכלה הרה"צ ר' טוביה בראך שליט"א, שש ברכות הראשונות בירך כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובברכה אחריתא כ"ק אב"ד מאנטווייפא שליט"א.

לאחר החופה התקיים מחול לצדיקים בהשתתפות המחוננים החשובים וגיסו כ"ק אדמו"ר מטאהש שליט"א שכיבד את המעמד בהופעתו. לאחר מכן האציל רבינו שליט"א את ברכתו הקדושה על המוני החסידים והתלמידים כאשר

בשמחה פורצת גבולות נחגגה שמחת בית הצדיקים בנישואי נכדו של כ"ק רבינו שליט"א, החתן הרב יוסף מאיר שליט"א בן לבנו הרה"צ ר' אהרן שליט"א אב"ד קהילתנו במאנסי, חתן כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט שליט"א, עב"ג הכלה המהוללה בת קדושים בת הרה"צ ר' יעקב אריה לאבין מזידטשוב שליט"א בן הגה"צ ר' סענדער ליפא זצוק"ל גיסו של יבדלחט"א כ"ק רבינו שליט"א, וחתנו של הגה"צ אב"ד מאנטווייפא שליט"א. מאנסי העיר לבשה חג וחסידיה רגשו בהתרוממות והודיה במחול לצדיקים שהתקיימה בעיר, ומרחוק ומקורב באו להם תלמידים נרגשים ששים ושמחים להשתתף בשמחת הצדיק כאשר שלשלת הזהב נמשכת.

השמחה הגדולה התקיימה ביום שני פ' וישב אור ל"ט כסלו באולם עטרת טשאנא במאנסי, בהשתתפות צדיקים וחסידיים רבנים

ברכת מזל טוב
לחברנו היקר מסור בכל
כשרונותיו לכל עניני
המערכת
הר"ר ראובן יהושע
בלום שליט"א
לרגל הולדת בתו
למזל טוב
יה"ר שירוה רוב נחת ודקדושה
מכל יוצ"ח מתוך שמחה תענוג
ונחת וכל הברכות
המערכת

שבע ברכות
לבחורי ישיבה
במאנסי

נשאו דברים רבני הישיבה והע
המחותן הרה"צ ר' אהרן שלי
במאנסי

מראות הוד משמחת החתונה באולמי 'עטרת טשארנא' במאנסי

עית האחרון
שיבתנו הק'
אנסי

ה והעומד בראשות הישיבה
ן שליט"א אב"ד קהילתנו
אנסי

משולחן המלך

נקודות, ענינים, הנהגות בצל קדשו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

הרר אהרן בריא יאראוויטש

השמן בתוך כוסות הכסף

רבינו שליט"א אמר שעדיף להדליק בתוככי מנורת הכסף עצמה, ולא בכוסות זכוכית. וכפי שמובא בקדמונים (סדר היום) וכן היה מנהג הרבה צדיקים, להקפיד על מנורת כסף דווקא מחמת חביבות המצוה.

ומטעם זה גם התקינו כוסות מיוחדים מכסף למנורת רביה"ק זי"ע כשרבינו שליט"א הדליק בה, כי רבינו שליט"א רצה שיהיה שיעור שמן מרובה בהדלקה של ערב שבת, אמנם לא רצה להשתמש בכוסות זכוכית כאמור.

אין נוקטים במהרש"ל

אברך צעיר, שהיתה לו מנורה חדשה שלא השתמש בה עדיין, שאל את רבינו שליט"א אם יתחיל להדליק במנורה החדשה בליל שני, וכך יוכל לעשות 'שהחיינו' גם בליל שני, כשיטת מהרש"ל. ואמר רבינו שליט"א שאין נוקטים בזה במהרש"ל, ולכן לא יעשה כך.

זמן ההדלקה בערב שבת חנוכה

נשאל רבינו שליט"א מתי יש להדליק בערב שבת, ואמר רבינו שליט"א שאינו רוצה לומר הוראה בזה, אבל עדיף להדליק קרוב לעשרים דקות אחרי זמן הדלקת הנרות, היינו קרוב לעשרים דקות לפני השקיעה (וראה בספר 'לקראת שבת' להרה"צ ר' משה שליט"א אב"ד קהילתנו בלאנדאן, שהאריך להביא דעת כמה אחרונים שבשבת זו יש לאחר את זמן הדלקת הנרות בירושלים, כדי שיוכלו להסמיק את הדלקת נר חנוכה לזמן השקיעה).

סדר המזמורים בערב שבת

סדר המזמורים לאחר הדלקת הנרות בערב שבת כפי שאמר רבינו שליט"א לשואלים: ז' פעמים 'יושב בסתר', 'אנא', 'למנצח', 'קל מסתתר'. ואין אומרים תמניא אפי' ו'מעוז צור' (וכן נהג רביה"ק זי"ע, עיין 'זכור לאברהם'). ואמר רבינו שליט"א שאם לא מספיקים אפשר להשלים בליל שבת.

שרשה קוגלעך כנגד שלש הגזירות

בשנת תשע"ג ראש חודש טבת היה ביום ו', ובשב"ק חנוכה ב' טבת היתה ברית מילה, ובעת הקידוש שאל רבינו שליט"א מה הקוגל של הברית מילה, והראו לו על שני קוגלעך שעשו לכבוד הברית, ועם הקוגל שיש בכל שבוע לכבוד שבת היו שלשה קוגלעך על השולחן. והראה רבינו שליט"א

על השלשה והצביע: אחד - שבת, שני - חודש, שלישי - מילה (הגזירות שהיוונים גזרו), והיה פלא, שהרי כבר לא היה ראש חודש, ונענה רבינו שליט"א ואמר שעשו את זה בראש חודש - ביום שישי.

טיש זאת חנוכה

בשנת תשע"ג היתה השנה הראשונה שהעבירו את שריפת הפתילות למוצאי זאת חנוכה, ושאלו

את רבינו שליט"א אם להביא כלי זמר בשולחן הטהור של נעילת ימי החנוכה, וציווה רבינו שליט"א לברר בחצר הקודש קארלין אם מנהג כלי הזמר שבטיש של מוצאי זאת חנוכה הוא עוד מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע, ואישרו את הדבר, ואז הסכים שיהא בעת הטיש כלי זמר.

תפילת מנחה סיים רבינו שליט"א לפני השקיעה, ואמר למתפללים שימהרו ליטול ידיהם כדי שיוכלו לומר 'על הנסים' בברכת המזון.

לשולחן השבת פניני דא"ח על פרשת השבוע

יתברך לעבוד אותו בבחינת יעקב - קטנות, כמו שכתוב "יעקב הקטן", ואין העת לעבוד אותו יתברך באתגליא ובגדלות - בחינת ישראל.

ומצבו והשגתו של ישראל סבא יעקב אבינו, שהיתה רק באספקלריא ולא בנבואה ממש, זה הורה על עבודת השבטים הקדושים, שגם אצלם הוא עתה הזמן של עבודה בקטנות ולא גדלות, ואינם יכולים להילחם עם כח הקליפה פנים אל פנים רק בחשאי, בדרך הכנעה בעבודת ה' בפשטות, ועי"ז יזכו עתה להכניע בחשאי את כחות הטומאה.

(מקץ תשפ"א)

העצה בזמן קטנות לראות את השי"ת גם בגשמיזות, ועל ידי זה מכניסים חיות גם במקום הזוהמא ומכניעים את הקליפה

יוסף הצדיק אמר לשבטים "זאת עשו וחיו", איך תזכו לחיות במצב של קטנות (ראה הדיבור הקודם), "את האלקים אני ירא" - אלקים כמספר הטב"ע, שאם יראו את ה' גם כשעסוקים בענינים טבעיים וגשמיים, על ידי זה יתקיים "וחיו", ויזכו להביא חיות דקדושה בתוך זוהמת מצרים ולהכניע את כח הקליפה הקשה לקראת ביאת בני ישראל לגלות מצרים.

(מקץ תשפ"א)

בזמן קטנות אי אפשר ללחום עם הקליפה באתגליא ופנים אל פנים, ואז העבודה היא דווקא בדרך הכנעה ובפשטות וחשאי

יעקב אבינו ע"ה ובניו הקדושים היו יודעים שהם צריכים לבוא למצרים לפני שתחל גלות מצרים, כדי שבכח קדושתם יכניעו את כחות הזוהמא הממלאה את כל ארץ מצרים. ולכן כשנודמן לשבטים הקדושים שהיו צריכים בהכרח לירד למצרים כדי לשבור בר, היו רוצים בכח קדושתם לירד שם ולהלחם באתגליא כח הקדושה עם כח הקליפה של מצרים, מלחמה פנים כנגד פנים, ועל דרך שכתוב ביעקב אבינו "כי שרית עם אלקים ועם אנשים" - שערך מלחמה פנים כנגד פנים עם כח הקליפה וניצחה.

אך יעקב אבינו אמר להם שלא כן עתה. כמו שכתוב "וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר אל בניו למה תתראו", היינו שכשראה שרוצים לערוך מלחמה עם הקליפה פנים אל פנים, אמר להם "למה תתראו", שהרי אתם רואים כי גם אני רואה ש"יש שבר במצרים", היינו שאנו צריכים לרדת לשם להכין המקום לגלות ישראל במצרים, אולם אף על פי כן אני רואה עתה מה השבר שיש לי במצרים, ואין לי כח הגילוי להשיג הנבואה בבהירות, כמו שכתוב ברש"י, שראה באספקלריא של קודש אך לא בנבואה ממש, וזה מורה כי עתה רצונו

פיצחנו את זה

עברנו > התרחבנו > התקדמנו

מחירים מיוחדים לנוג המערב

חויית קניה אמיתית זה דסטורי

עברנו והתרחבנו למקום חדש ורחב יותר
והתקדמנו עם מגוון מוצרים חדשים ומחלקות שונות

פיצוחים | ממתקים | חלות | עוגות
יינות ושתייה | סלטים | הערינג

כתובתנו החדשה >> מאה שערים 14

להזמנות ובירורים 055661653

הרה"ח ר' נתנאל קרישבסקי שליט"א

יותר זמן.

ואמנם כדי לשמוע את הדא"ח היו צריכים לעמוד מקרוב, ואני ועוד כמה מחבריי תפסנו מקום מתחת לשולחן, ממש ליד רגלי רבינו זי"ע, שמשם שמעו את התורה די טוב וברור. וזכורני שהיו נכנסים מקצה השני של השלחן, ורחשו עד ליד רגלי רבינו זי"ע, כששם כבר נמצאו כמה זריזין מקדימין... יש לציין שהשולחנות היו אז צרים מאוד, כפי שכבר נכתב שהיה רק שולחן אחד ולאחר מכן שני שולחנות, ולא יותר, כך שלא היה מספיק מקום, ועם כל זה נדחפו כמה שיכלו עד בסמיכות למקום רביה"ק.

ד. לעכטיגע פיש

בסוף זמר 'שבת היום לה' סידרתי ודאגתי שיביאו שני נרות כל שבוע, וגם זה היה עסק שלם. ובתחילה היה הסדר שביקשתי מפתח מה'חדר' של הרה"ח ר' חנוך זונדל ז"ל, ששם הכין עוד מערב שבת 2 נרות וגפרורים, או לקחתי זאת מבית הרה"ח ר' אהרן פערל שליט"א הסמוך לבית מדרשו, ואחר כך חיפשתי ילד קטן שיכרך מקודם ברכת המזון, והילד היה יוצא לחצר עם הסידור בידיו לברך לאור העלעקטער של הרחוב, ואחר כך אמר 'ברוך המבדיל', והוא הביא את הנרות לשולחנו של רבינו זי"ע. כי כשרבינו זי"ע סיים את הזמירות 'אין כאלקינו', חיכה ולא התחיל לאכול הדגים שקראו 'די לעכטיגע פיש' עד שידליקו מקודם את 2 הנרות. ואם אחריו עם הנרות מפני איזו סיבה שהיא, חיכה גם זמן רב עד שיביאו וידליקו ורק אז התחיל לאכול את הדגים.

ובאמת כל הסיבה שאני דאגתי לזה, היתה כי היו כמה וכמה שבועות וזמנים שלא הי' מסודר כל הענין הזה, והיה יוצא שהתאחרו הנרות להגיע, ורבינו זי"ע אמר לי שאקח את הדבר בידי לדאוג לכך, ואז דאגתי מראש עוד באמצע השבוע שיהי' מסודר על זמן הנכון במוצאי שבת.

אגב, פעם שאל אותי הרה"ח ר' משה שטערן ז"ל, לאחר שהתחלתי לדאוג לזה, איך פתאום 'קלאפט אלעס אזוי פונקטליך'? ואמרתי שמצאתי עצה, שהבטחתי לילד שיבוא בקביעות ויעשה זאת כל הטרחה, והיינו לברך ברכת המזון בסידור באור הרחוב, ולחפש את המפתח של הרה"ח ר' חנוך זונדל ז"ל עבור הנרות, ולהדליק ולהביא את הנרות, שאתן לו מתנה 'כוס מוכסף' לכל חצי שנה (וכך זה באמת החזיק כמה שנים, וכל חצי שנה החלפתי ילד אחר, וכבר היה תור שהזמינו מראש שיזכו לזה...).

כשר' משה שטערן שמע כל זה, התרעם עלי למה מרגילים ילדים קטנים עם מתנות כאלו, ואמר על זה, שהוא היה מבטיח שהילד שיסדר זאת, שיוכל לקבל 'פיש' מידי רבינו זי"ע, וזה יהיה דבר חשוב אצלו, כי צריכים להחשיב זאת בעודם קטנים. ואם מרגילים אותם להחשיב מתנות אחרות הם מתרגלים להחשיב אחרות...

ה. הבדלה ורמב"ם

רבינו זי"ע היה עושה 'הבדלה' כל שבוע בבית המדרש, ואחר כך היה רוקד 'המבדיל' במעגל עם כל הקהל יחד (אז לא היה עדיין מנהגו לומר 'ויתן לך' בציבור, והנהיג זאת לאחר שנים, כשהיה פעם בחו"ל וראה זאת ונהנה מזה, ומני אז הנהיג לומר בציבור, וכדברי האריז"ל ומנהג הצדיקים. ראה ב'זכור לאברהם').

אח"כ היה קיפול הטלית, ולאחר מכן 'חמין במוצאי שבת מלוגמא', כשהרה"ח ר' שמעון ברוין שליט"א משב"ק הביא טעה חם, ובמשך תקופה גדולה היה מביא את החמין הרה"ח ר' יוסף אייזנבערג שליט"א מבית אביו הרה"ח ר' דוב ז"ל.

לאחר מכן היה לימוד הרמב"ם לפי סדר (כמנהג כמה צדיקים וכמובא בספר התקנות), והרה"ח ר' אברהם ברוך פוקס שליט"א או להבחל"ח הרה"ח ר' שלמה ברוך איינהורן ז"ל היו מראים כל שבוע איפה אווזים ברמב"ם. ורביה"ק למד ב' ג' הלכות.

א. אתקינו סעודתא

ארשום מעט מזעיר וזכרונות כיצד נראית צורת השולחן הטהור בשעת רעוא דרעוין בצל קדשו של רביה"ק זי"ע (והדברים מפורטים בארוכה וביתר שאת בספר 'זכור לאברהם', עם כל פרטי המנהגים, כשליד כל הנהגה ציין מקורה בקודש מפי ספרים וסופרים, משום שכל מנהג קל של רביה"ק זי"ע היה מדויק על פי דברי הצדיקים, וכאן אציין מה דמטי לידי מזכורני בשנות התש"ל באופן כללי):

רביה"ק זי"ע היה נכנס לנטילת ידים לסעודה שלישית בעת השקיעה, ואולי 2-3 דקות מאוחר יותר,

ואגב יש לציין, שלא היו מגישים דגים בסעודה שלישית (ובוודאי שלא סלטים), מלבד כמה שהיו מביאים לעצמם חלת לחם משנה וחתוכת דג, מהם הרה"ח ר' משה שטערן ז"ל שעד סוף ימיו נהג כן, וכן הרה"ח ר' חנוך זונדל זעלקאוויטש ז"ל והרה"ח ר' יעקב פנחס פערלדמאן ז"ל. כי הם היו זהירים בכלל כל השנה לאכול רק ממאכלים שהוכנו בביתם.

אולם שאר כל הקהל ברובו הסתפק לצאת ידי חובת טעימת הדגים בסעודה שלישית מהשיריים שרבינו זי"ע היה בעצמו מחלק. והיה מחלק שלשה סוגי דגים, רגילים, געפילטע, ומטוגנים.

ואח"כ היה המלמד הוותיק הרה"ח ר' חנוך זונדל זעלקאוויטש ז"ל מחלק קצת יי"ש למי שרצה לומר 'לחיים'. ומהיכן היה לו ה'לחיים'? מה שהיה נשאר הבראנפן מהקיבוצים של אמצע השבוע, היה אוסף ושומר ב'חדר' שלו, בהיותו מלמד בכתה ב', ובעת רעוא דרעוין עמד על מקומו בשולחן רביה"ק זי"ע, וחילק לכל המעוניין.

היו כמה וכמה שהיו ניגשים לרביה"ק זי"ע לומר 'לחיים' גם בעת רעוא דרעוין (כי בליל שבת קודש כך היה הסדר, כפי שכבר כתבתי, אך בסעודה שלישית היו רק כמה שעשו זאת מתשוקתם), ואף רביה"ק היה נענה לעזמתם באנפין נהירין "לחיים טובים ולשלום". ואשרי מי שזכו.

ב. שימוש תלמיד חכם

לאחר שתיית היין ולפני 'אתקינו סעודתא', היה הרה"ח ר' שלום שכנא פרענקל ז"ל מביא כוס טעה (תה) לרביה"ק זי"ע. והיה זה עסק שלם, כי לא היו מים חמים בבנין בית המדרש. על כן לקח כוס מהשטיבל של רביה"ק זי"ע, והלך לביתו שהיה בתוך השער של שוק מא"ש מול ביהמ"ד ברסלב, ושם היה מכין את התה, והיה חוזר ומביאו לרבינו זי"ע. וכשהלך אח"כ לגור ברחוב נחמי', היה לוקח את המים החמים מבית גיסו הרה"ח ר' יעקב יוסף בראנדסדארפער ז"ל שבשכונת בתי אונגרין, ואח"כ לקחו את הטעה החם מבית גיסו הרה"ח ר' פנחס קעלער שליט"א שמתגורר סמוך לבית מדרשו לאוי"ש.

וברבות הימים עבר השימוש תלמיד חכם' לבנו הרה"ח ר' משה פרענקל שליט"א, שזכה להביא את הטעה כל שבוע בסעודה שלישית. ואגב, כיון דאיתני לן שוב ענין זה של שימוש תלמיד חכם, יש לציין שהיו סיפורים אצל צדיקים מופלגים, שאמרו שאינם מוצאים אצל עצמם שום זכות אלא במה ששימשו שימוש פשוט אצל רבותיהם הקדושים.

ג. דא"ח מתחת לשולחן

הזמירות היו מאד בקול, שנשמע מתוך התעוררות הניגונים בחושך. וכבר ציינתי שרבינו זי"ע היה מכבד בעצמו את הכיבודים מי יתחיל כל ניגון, והיה קורא לכל אחד בשמו.

אחרי 'ברכי נפשי' היתה אמירת ה'תורה' - דברי אלקים חיים. ונמשכה כרבע שעה עד 20 דקות, כשרביה"ק פתח באיזה קושיא ותמיהה על הפרשה, ומיד עבר לבאר הענין על פי ספרי חסידות, והיה מסיים בדברי התעוררות, ובפרט בימי השובבי"ם ת"ת המרוממים, אז נמשכה התורה

הנזילות

לא יתוקנו מעצמם

גר בחו"ל או גר ליד הנכס? איתנו בעז"ה כל הניהול / תיקונים / טיפולים השוטפים מטופל במייד ע"י אנשי מקצוע מיומנים וערך הנכס נשמר ושווה יותר

מקצועיות זה המוטו שלנו
דואגים לניסיון השוכר הנאמן, התיקונים והטיפולים השוטפים במהלך תקופת השכירות ולאחריה, תוך מעקב לשמירת ערך הנכס והתשלומים השוטפים של כל הגורמים הרלוונטיים.

עם ניהול מדויק ודאגה לכל הפרטים הקטנים מול כל הגורמים **הנכס שלכם שווה ומניב הרבה יותר**

ידידכם: חייג אל סמט

ניהול והשבת נכסים
samet

לקביעת פגישה וייעוץ למסרת ניהול והשבתה
02-625-4005

מכאן ואילך לכם יערב

מקומט שוין
צו די גרינגע
געשמאקע
מסכת סוטה

גרייט איך צו די נייע
מסכתא מיט
א געשמאקע
שיעור

א גוטע
חברותא
א זיסע
חבורה

לקבלת חברותא
השאירו הודעה ביקול
התורה או פנו לגבאי
החברותות בבית
המדרש שלך

לסיום מסכת נזיר

היכוננו כלל אנשי
זקנים עם נערים
כאיש בלב אחד

ביטוח קבוצתי לקהל העדה החרדית

אינה דומה

אין מילים לתאר בהם את שעובר על משפחה במקרים רפואיים חמורים ל"ע. לאף אחד לא קל להתמודד בכאלו מצבים, המציאות צורכת את כל כוחות הגוף והנפש עד כלות. ובכל זאת, אינה דומה משפחה שנאלצת לכתת רגלים ולהשיג הון תועפות עבור הטיפולים המסתכמים בסכומים כבירים, לבין משפחה המתמקדת בסיוע לחולה מתוך שלוה ויציבות כלכלית. כבר היו מקרים שערערו את יציבות הבית לשנים ארוכות.

הבטחה וביטחון

כדי להבטיח את 'יציבות הבית' לכל מקרה שלא יבוא, הצלחנו ב"ה להשיג עבור אנשי 'פוליסת בריאות קולקטיבית' רזה וממוקדת, במחיר נמוך ביותר השווה לכל נפש. גם אלו שאין ביכולתם לרכוש את 'פוליסת הבריאות הקולקטיבית' הרגילה כפי שנופצה בקרב אנשי, יוכלו מעכשיו להגן

שני ביטוחי

הבריאות הקולקטיבים:

לרשותך שתי פוליסות של ביטוחי בריאות קולקטיבים (קבוצתיים) לאנשי, באמצעות תאגיד הביטוחים 'גפן בס"ד' המתמחה בפוליסות קבוצתיות כדאיות במיוחד, כאשר כל אחת מהן היא בהזולה משמעותית ובפער ענק מהפוליסות הפרטיות הנרכשות באופן פרטי.

1. פוליסה רגילה, הכוללת סל מורחב ומועדף.

2. פוליסה רזה המעניקה מענה רק למקרים רפואיים חמורים מאוד, ומוגדרים כקטסטרופות רפואיות.

גיל המבוטח	עד 24	25-29	30-39	40-49	50-54	55-59	60-64	65-67
מסלול "משלים שב"י"	19.5	40	61	85	112	148	187	288
מסלול "מהשקל הראשון"	20	42	64	89	117	153	193	297

בתקופה הקרובה נציגי 'גפן בס"ד' יפנו לאנשי על מנת לצרף כל משפחה ומשפחה לדבר חשוב זה. לברורים, שאלות ופרטים ניתן לפנות לנציג אנשי: בית שמש: אליהו סאמעט - 0534180727 ירושלים: אברהם יצחק ברמ"מ סאמעט 0548450637

"פמליא של מעלה רעדו ממנו, ראו אצלו גילוי אלקות" | שפאציר נפלא מכ"ק
רביה"ק זי"ע בקדושת הרה"ק מצאנו זי"ע

"אילו היה חי הרה"ק
מצאנו בדורנו

הייתי נוסע
אליו מקצה
העולם ועד
סופו

בעריכת הרה"ח ר' צבי משי זהב שליט"א

תמצית המהות: צאנו

להתלבט. עד מהרה עלה הרעיון: שפאציר שעוסק בסיפורי הרה"ק מצאנו זי"ע. ולמה צאנו? קודם כל כי מזה יש הכי הרבה, כי כפי שר' הערשל מאריך בשיחתו המיוחדת, כל פעם שרביה"ק היה מתחיל לדבר מהרה"ק מצאנו, שוב לא ידעה השיחה מעצור. ההתרפקות הבלתי נתפסת של רביה"ק להרה"ק מצאנו לא היתה בעלת גבול.

וטעם נוסף לבחירתנו הזאת: אם אנחנו רוצים לקבל המחשבה לציור דמותו של רביה"ק זי"ע ביומא דהילולא, עלינו לחפש אותו בדברו על הרה"ק מצאנו. דרכו הקדושה של הרה"ק מצאנו היתה לנגד עיניו של רביה"ק, אליה כסף והשתוקק, עליה דיבר בכל עת, ובה צעד. כשהיה רביה"ק מתאר כיצד הרה"ק מצאנו קיבל על עצמו מסירת נפש במקוה, היו רואים כיצד הוא עצמו מבקש למסור נפשו. כאשר היה חוזר על פתגמו הקדוש הידוע "א איד טאר גארנישט וועלן נאר אויסגיין פאר'ן אין סוף ברוך הוא" - זה לא היה שינון דברים בעלמא, אלא הדברים היו חיים וקיימים בנפשו שלו.

בחרנו אפוא בחלק אחד משפאציר (קיץ תשל"ד), שעוסק ברובו בסיפורים מהרה"ק מצאנו זי"ע, וכמובן גם מסתעף מעניין לעניין כדרכם של השפאצירן. כמו כן הוספנו מאמר נפרד, שכולל ביאור נפלא שרביה"ק זי"ע ביאר באחד השפאצירן על כל הפיוט 'ידיד נפש', אותו זימר פעמים רבות במהלך השפאצירן, בתנועה החביבה עליו - תנועת הרה"ק מקאליב זי"ע.

השפאציר מובא פחות או יותר כצורתו כפי שנכתב על ידי התלמידים בשעתו, כפי שכל הספר מופיע בצורה מקורית וטבעית המוסיפה טעם וחן קודש, ושואב את הלומד הישר אל ההרים והגבעות, בין השבילים והיערות, ונותן לו כמו לשמוע את קולו בקודש של רביה"ק המדבר מתוך האש.

והתודות לידידנו להרה"ח ר' הערשל שליט"א על טובת העין לפרסם את הדברים להנאת כלל אנ"ש.

המארכת

לב חסידים ועיניהם נשואות בכיסופין לשולחן העריכה של הרה"ח ר' צבי משי זהב שליט"א, שם נערך בתקופה זו בידי אמן בס"ד אחד הספרים הכי נפלאים וייחודיים מאוצר תורתו של כ"ק רביה"ק זי"ע.

זהו ספר ה'שפאצירן', אשר שמו המצופה, 'בנאות דשא', נאה לו.

הספר הנמצא בשלבי עריכה - כפי שהורחב במאמר המיוחד עם ר' הערשל המופיע בגליונו - מאגד בתוכו אוצר בלום של עשרות פניני ושיחות קודש שרביה"ק זי"ע דיבר בקדשו בעת טיולו בפרדס עם תלמידים, כאשר רוח אלקים מרחפת עליו ושכינה מדברת מתוך גרונו דיבורים נפלאים באמונה, ביטול, מסירת נפש, כיסופין, ודעת ויראת ה', ארוגים ושזורים בסיפורי צדיקים ואמרות עוד, בשילוב עניני השקפה ושיחת חולין של תלמידי חכמים.

לא כאן המקום להאריך במעלת המיוחדת של השפאצירן, שאינם דומים לכל שיחות הקודש והדא"ח, משום שהם היו מיוחדים במינם בצורת הדברים. רביה"ק היה כמתהלך בארצות החיים, והדברים נבעו ממעיין כיסופיו הטהור. הדברים קיבלו חיות משלהם, ולא היו צריכים לביאורים והסברים. מי שרק שמעם, הרגיש שיש מנהיג לבירה.

זה גם לא הזמן לקונן על כך שכמעט ולא נשתמר מידינו מן השפאצירן, כאשר מתוך חמשים שנות ההנהגה, שבהם טייל רביה"ק אלפי שפאצירן (כצוואת אמו שעליו לטייל כל יום לצורך בריאותו), מעט מזער נרשמו, וחבל על דאבדין. אמנם עת לשמוח היא, שלפחות מה שכן נשתמר ממקצת הכותבים, בא עתה בכתובים להורות צמאוננו ולהחיות בהם נפש כל חי.

בהישמע הבשורה הטובה והמשמחת, 'אנ"ש בלעטל' פקד את חדר העריכה של ר' הערשל, וביקשנו לתת לשזוף את עיני קוראינו, אלפי אנ"ש, בשפאציר חדש בפרסום ראשון. ר' הערשל נעתר לבקשתנו, אך עתה נשאלת השאלה: איזה שפאציר נבחר?

ובכן, לא היה צריך הרבה

אנ"ש מקבלים
בהתרגשות את
הידיעה על הכנת
ספר השפאצירן
של רביה"ק זי"ע -
'בנאות דשא' | 'אנ"ש
בלעטל' שלך מחדר
העריכה את אחד
השפאצירן ומגישו
לפני קהל הקוראים
בפרסום ראשון.
ינחני במעגלי צדק

הייתי נוסע אליו מקצה העולם ועד סוף

דער רבי רבי מאיר'ל פרימישלאנער זי"ע מיט דעם הייליגן נעשכיצער זי"ע, זיי האבן געהאט א כח און זיי האבן געפראוועט מופתים האפן בגלוי, אבער אלע אנדערע צדיקים האבן נישט געהאלטן פון צו ווייזן האפן מופתים, זיי האבן געזוכט יעדע מופת צו פארשטעקן.

עס איז געווען א מעשה ביים הייליגן 'עטרת צבי' זי"ע, עס איז געווען א קינד וואס ער איז ל"ע געבוירן געווארן א געליימטער, עס האבן נישט געהאלפן אלע דאקטוירים. דער עטרת צבי זי"ע איז געקומען אמאל אויף בעדער, האט מען מייעץ געווען דעם טאטן פון קינד אז ער זאל אוועקלייגן דעם קינד אויף דער ערד אויפן וועג וואו דער עטרת צבי וועט דארפן דורכגיין, וועט שוין זיין אלעס גוט. וכך הוה, ער האט אזוי געטוהן און אוועקגעלייגט דעם קינד אויפן וועג, און אין די זעלבע צייט האבן אסאך מענטשן זיך געשטעלט פון דערווייטנס צו זעהן וואס עס וועט דא זיין.

און ווען דער 'עטרת צבי' זי"ע איז דורכגעגאנגען (ומסופק היה רבינו אם הרה"ק מראפשיץ זי"ע הלך אתו ביחד, או סיפרו לו את המעשה אח"כ) האט ער געזעהן א קינד ליגט אויסגעצויגן אויף דער ערד, האט ער איהם א שטיק געגעבן און אנגעשריגן, "וואס טוהסטו דא, הויב דיר אויף און גי". און באלד ווי דער עטרת צבי זי"ע האט אזוי געזאגט, האט זיך תיכף דער קינד אויפגעשטעלט און געגאנגען.

תיכף האט אויפגעשטורעמט אין שטאט פון דעם גרויסן מופת וואס זיי אלע האבן אליין געזעהן, און ווען מען האט דאס דערציילט פארן ראפשיצער זי"ע האט ער געפרעגט דעם 'עטרת צבי' זי"ע פארוואס ער האט דאס געטוהן (אזוי בגלוי דעם מופת), האט ער געענטפערט, אז ווען ער וואלט געוואוסט וואס ער האט געטוהן וואלט ער עס נישט געטוהן, נאר עס איז איהם גארנישט איינגעפאלן פון דעם אלעם (שהילד היה משותק רח"ל).

**דער בעל שם טוב הקדוש
איז אינגאנצן עפעס
אנדערש, ער איז געווען
א שטיק פייער, אין איהם
האבן מיר בכלל נישט קיין
שום השגה**

כששאלתי את רבינו, הלא הבעש"ט הקדוש זי"ע היה מראה מופתים בגלוי ולא היה חושש לכלום, ענה רבינו ואמר: דער בעל שם טוב הקדוש איז אינגאנצן עפעס אנדערש, ער איז געווען א עקסטערע נשמה אראפגעשיקט מן השמים, ער איז געווען א שטיק פייער, אין איהם האבן מיר בכלל נישט קיין שום השגה. דער רבי ר' מענדעלע וויטעפסקער זי"ע שרייבט אויף איהם אין א בריוו, עס איז געדרוקט אין ספר 'פרי הארץ', "אחד היה הבעל שם טוב" וואס ער האט געקענט ווייזן מופתים בגלוי און ער האט געהאט א מורא'דיגן כח. עוד היה מעשה אצל הבעש"ט הק' זי"ע (המעשה הוא בקיצור מאד) שהיה איזה דייטש שהיה אצלו חולה, ונתן להבעש"ט הק' סכום כסף גדול לרפואת החולה, ונתרפא, ועבר זמן רב ולא נשמע כלום ממנו, אח"כ בא הדייטש וסיפר שנתרפא החולה, ואמר, "דאס האב איך שוין פון לאנג געוואוסט אז עס איז דא א באשעפער אין הימל, אבער אז ער האט א פארטרעטער אויף דער וועלט, דאס בין איך יעצט געוואויר געווארן".

כדי אויפצווייזן פאר יענעם דייטש אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט, א כפרה איך מיט די ווייב מיט די קינדער

השיחה נסתבבה בענין מופתי הצדיקים, ורבינו אמר: די פריערדיגע צדיקים האבן שטענדיג געזוכט נישט צו ווייזן מופתים בגלוי ובפרהסיא, זיי האבן אלס געזוכט צו באהאלטן די מופתים. עס איז געווען א מעשה ביים הייליגן צאנזער רב זי"ע, עס איז געווען ביי איהם א חסיד א יושב, וואס ער האט נישט געהאט קיין קינדער ל"ע, אזוי איז אריבער יאהרן און יאהרן און ער האט נישט געהאט קיין קינדער. אין יענע צייט איז געווען אין בערלין א דייטש וואס זיין פרוי איז געווען זייער קראנק, און ער האט איהר בעהאנדלט ביי אלע דאקטוירים און פראפעסארן, און עס האט גארנישט געהאלפן. איז דארט געווען א צאנזער חסיד, האט ער איהם מייעץ געווען ער זאל שרייבן א בריוו זיך מזכיר זיין צום צאנזער רב זי"ע, האט ער ביי זיך געקלערט, סיי ווי סיי האב איך איהר שוין בעהאנדלט ביי אלע דאקטוירים, וואס וועט שטערן אז איך וועל מזכיר זיין ביים צאנזער רב, האט ער געשריבן א טעלעגראמע צום צאנזער רב זי"ע, האט איהם דער הייליגער צאנזער רב זי"ע צוריק געשריבן "האר אפשערן" (לגלח השער).

האט דער דייטש ביי זיך געקלערט וואס שטערט מיר אויב איך וועל איהר לאזן אפשערן די האר, א נפקא מינא צו מען וועט איהר אזוי לייגן אין קבר אן האר צו מיט האר, האט ער איהר געלאזט אפשערן די האר, און זי איז געזונט געווארן. האט ער געזאגט, "אינטערסאנט, אלע דאקטוירים און פראפעסארן האבן נישט געקענט היילן, נאר דער ראבינער פון דארטן פון דערווייטנס איהם איז איינגעפאלן אז די קרענק ליגט אין די האר..."

און ווען עס איז נתפרסם געווארן די מעשה, איז יענער חסיד דער יושב וואס האט נאכנישט געהאט קיין קינדער אריינגעגאנגען צום צאנזער רב און האט איהם געזאגט, "רבי, יענעם דייטש, א פשוטער דייטש, יענער האט זיך געווענדעט צום רבי'ן און איז גלייך געהאלפן געווארן, און איך זיך שוין דא אזא לאנגע צייט און איך בין נאכנישט געהאלפן געווארן".

האט איהם דער צאנזער רב זי"ע געענטפערט (רבינו אמר זאת בתנועה של גערה), "אז מען טוהט א מופת שטעלט מען איין זיך און די ווייב מיט די קינדער, און כדי אויפצווייזן פאר יענעם דייטש אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט, א כפרה איך מיט די ווייב מיט די קינדער. אבער דו 'נאלעגאן', דו ווייסט דאך גוט אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט, צוליב דיר זאל איך איינשטעלן מיר" וכו'. זעהט מען אז די צדיקים האבן אלס געזוכט נישט זיך צו ווארפן מיט מופתים, בפרט בגלוי.

צדיקים האבן געזוכט צו פארשטעקן

דער הייליגער צאנזער רב האט געהערט און געשוויגן...

עס איז געווען א מעשה, אז דער קדושת יום טוב זי"ע בזיווג ראשון האט ער נישט געהאט קיין קינדער, זי איז געווען א גרויסע צדיקת און א גרויסע מיוחסת, א אייניקל פון ראפשיצער רב זי"ע - וואס ער האט זיך פון איהר גע'גט, און האט חתונה געהאט א צווייטן מאל. איינמאל הושענא רבה ביינאכט האט מען אויסגערופן אין צאנזער ביהמ"ד אז דער וואס וועט אריינגיין היינט ביינאכט צום רבי'ן וועט נישט מוציא שנתו זיין רח"ל, איז דאמאלס ביינאכט פונקט אריין דער נאסידער רב זי"ע, ער האט נישט געהערט פון דעם אויסרופן (ואמר על זה רבי משה ארי' פריינד שליט"א) [זצוק"ל] שאולי מן השמים סיבכו כן שלא ישמע ההכרזה, כיון שהיה לו ליכנס להרה"ק מצאנו זי"ע לשמוע דלהלן, איז ער אריין הערן די שמועסן וואס עס וועט זיך מאכן ביים הייליגן צאנזער רב זי"ע, האט ער געזעהן ווי עס איז אריינגעקומען די רעבעצן פון קדושת יו"ט און האט געיאמערט און געוויינט, "הייליגער רבי, איהר זענט א תלמיד פון מיין זיידן און איהר זענט נאך גרעסער פון מיין זיידן, דארפט איהר מיר אוודאי קענען העלפן, איהר זענט גרויס ווי רשב"י בדורו, ער איז געווען תמיד במסי"נ פארן אויבערשטן און דער רבי איז תמיד במסירת נפש פארן אויבערשטן, וכו' וכו'.

און דער הייליגער צאנזער רב האט געהערט און געשוויגן... רבינו לא סיים המעשה, רק אמר: תזכיר לי כשאיהא אצל רבי משה ארי' שיספר ההמשך.

נאך איז געווען א מעשה, אז דער הוויאד'ער רב זי"ע ווען ער איז געווען א קליין קינד איז ער געווען זייער שטארק קראנק, און זיין טאטע דער נאסידער רב זי"ע האט געוואלט מזכיר זיין ביים הייליגן צאנזער רב זי"ע, אבער ביים צאנזער רב איז געווען א מורא'דיגע ציטער אריינצוגיין, ביים צאנזער רב איז געווען תמיד אפן די טיר, נישט אזוי ווי ביי היינטיגע

מיר האבן דען א השגה וואס דער הייליגער צאנזער רב זי"ע איז געווען, נאך בחייו האט מען איהם גערופן "דער הייליגער רב"

שוב היה מעשה אצל הרה"ק מצאנו זי"ע באחד מחסידי טשארטקוב או סאדיגורא (שכידוע הם היו מתנגדים על הרה"ק מצאנו זי"ע) שהיה חולה על המחלה הידועה ל"ע רח"ל, ורצו בניו של החולה הנ"ל למצוא עלילה על הרה"ק מצאנו זי"ע שלוקח כסף בחנם, ונכנסו להרה"ק מצאנו ונתנו לו פדיון כסף גדול (כפי אשר השית עליהם), אך התנו ואמרו, שאם לא יתרפא החולה אז הכסף גזל בידו. ובירך הרה"ק מצאנו את החולה שיהיה לו רפואה שלימה.

וכאשר נתוודע מזה הרה"ק מגארליץ זי"ע, נכנס אל אביו הרה"ק מצאנו זי"ע ואמר לו, אבא, "דע לך שהחולה הוא מסוכן מאד, ואם לא יתרפא ח"ו אז יהיה חילול ה' גדול".

וענה לו הרה"ק מצאנו זי"ע, "הנה בא אלי נכד של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע והתחנן צעריך להשיא את בתו ולרש אין כל, ולפיכך ביקשתי את כסף הפדיון מהם עבדו, ואם ברכתי אותו בודאי יהיה לו רפואה שלימה", וכך הוה, שנתרפא והיה לו רפואה שלימה.

מיר האבן דען א השגה וואס דער הייליגער צאנזער רב זי"ע איז געווען? נאך בחייו האט מען איהם גערופן "דער הייליגער רב", זיין הייליגקייט, זיין דביקות ה' איז דאך געווען מורא'דיג בלי שיעור. דער שינאווער רב זי"ע האט געזאגט אויף איהם אז מען געפינט א צדיק וואס איז גרויס בתורה, איינער איז א גדול בעבודה, איינער אין גמילות חסדים, אבער דער טאטע דער הייליגער צאנזער רב זי"ע איז געווען דער גדול הדור אין תורה, און דער גדול הדור אין עבודה, און דער גדול הדור אין גמילות חסדים.

מיר האבן דען א השגה אין די גרויסע גמ"ח און צדקה וואס ער האט געטוהן, ער האט געטיילט און געטוהן צדקה בלי שיעור, ער האט פאר'משכונ'ט זיינע לייכטער און מנורה פון חנוכה צו קענען אוועקגעבן פאר צדקה, עס איז ביי איהם געשטאנען יעדן טאג א גאנצע רייע פון ארימעלייט און ער האט יעדן איינעם געגעבן לפי הצטרותו.

איך וויל נישט גארנישט, איך וויל נישט עפעס אנדערש, נאך צו טוהן דעם רצון פון אויבערשטן, איך וויל נאר אויסגיין פארן אין סוף ברוך הוא

דער הייליגער צאנזער רב זי"ע האט געהאט צייט אויף אלעס, אויף לערנען, אויף דאווענען, אויף אויפנעמען געזעגענע מענטשן, אויף מאכן א סעודה, אויף פראווען מופתים, אויף טיילן צדקה.

מיר האבן נישט קיין השגה אין זיין דביקות ה', ער האט נישט געוואלט גארנישט. יעדן טאג ווען ער איז אויפגעשטאנען האט ער זיך געקלאפט אין קאפ, "איך וויל נישט גארנישט, איך וויל נישט עפעס אנדערש, נאר צו טוהן דעם רצון פון אויבערשטן, איך וויל נאר אויסגיין פארן אין סוף ברוך הוא". און אזוי ווי ער פלעגט שטענדיג זאגן, "א איד טאר גארנישט וועלן, נאר צו טוהן דעם רצון ה' און אויסגיין פארן אין סוף ברוך הוא".

זיין 'מודה אני' איז נישט געווען איינס צוויי ווי מיר זאגן, ער פלעגט מאכן קולות און פארפיהרן מעשים נוראים ווען ער איז אויפגעשטאנען, ער איז געווען תמיד בדביקות ה', ער האט געלעבט שטענדיג נאר מיט מסי"נ.

הייתי נוסע אל מקצה העולם ועד סופו

רבי'ס, ווייל דארט האט מען סיי ווי סיי געציטערט אריינגיין... אבער ער האט דאך פארט געדארפט מזכיר זיין, איז ער געגעבן א לויף אריין און מזכיר געווען (וספק אם הזכיר שמו או לא), און דער הייליגער צאנזער רב זי"ע האט שוין אלעס פארשטאנען און האט צוגעשאקלט מיטן קאפ אז עס וועט זיין גוט.

וסיים רבינו: ה' יעזור שרבי משה ארי' שליט"א יאריך ימים עד ביאת גואל צדק בב"א. ואמר: הוא יודע הרבה עובדות וסיפורים מאביו הרה"ק מהוניאד צוק"ל, ומזקנו הרה"ק מנאסויד צוק"ל.

דער דיבור האט א געוואלדיגן כה

הרה"ק מצאנז זי"ע היה כידוע חתנו של הרה"ק אב"ד לייפניק בעל 'ברוך טעם' זי"ע, והיה פעם שחזר עם חותנו במשך שנה על כל הש"ס, וכמוכן שבזמן שלמד עם חותנו שהיה גדול הדור היו לומדים בעיון ובעמקות גדול מאד, הא היה מחדד את חותנו וחותרו אותו (עיין בהקדמה לס' ברוך טעם מה שכתב הרה"ק מצאנז זי"ע). וחשבתי

פעם כי בשעה שלמד חותנו אתו, וראה איך שהוא מלא וגדוש בכל הש"ס והפוסקים וכל רז לא אניס ליה, והיה רואה איך שחתנו היה מביא ראיות וקושיות מכל מסכתות הש"ס והפוסקים, בודאי היה שמח שמחה גדולה בחתן כזה.

ואיך זכה לחתן כזה, ואחד מן הצדיקים שאל גם פעם את בנו של ה'ברוך טעם' רבי יהושע העשיל זצ"ל, איך זכה אביו לחתן כזה, והיה הולך ר' יהושע העשיל ומונה ומספר בשבחו, את גדלותו בתורה ואת צדקותו וקדושתו הנוראה וכו', והיה

הכל מדחה ומבטל, עד שסיפר לו שכשנתמנה לשמש ברכנות בעיר לייפניק היה מבקש לולקע-ציבען, והיה שם מאדערנע שטאט, ואמר לו הראש הקהל, רבי, היינט דארף מען רעדן אויפן בעסערן שפראך (דייטשע שפראך) וצריך לומר 'רער פייפ', וכששמע זאת ה'ברוך טעם' ענה ואמר: א"כ איני רוצה להיות פה רב, אם משנים את הישן למאדע חדשה אפילו בדיבור, איני רוצה להיות כאן רב. ענה הרה"ק הנ"ל ואמר: אכן בגלל זה זכה לחתן כזה, מכיון שהקפיד מאד שלא לזוז מן הישן אפילו בדיבור כל דהוא, זאת הוא שעמד לו לזכות לזה.

דער דיבור האט א גרויסן כח. מען קען אויסנוצן אויף גוט'ס, לערנען, דאווענען, עבודת השי"ת, און חלילה פארקערט. אי דארף מען אכטונג געבן אויפן דיבור, אויפן מויל, עס זאל נישט ארויסגיין א קרום ווארט פון מויל. די גמרא זאגט דאך (פסחים ג.) לעולם אל יוציא אדם דבר

מגונה מפיו, שכן עיקם הכתוב שמונה אותיות וכו', דער דיבור האט א געוואלדיגן כח.

אברך בן קדוש וטהור שיאיר את העולם כולו ומלאכים ושרפים ירעדו מפניו, וגם כביכול השי"ת יהיה שמח עמו

ומה שזכה אביו של הרה"ק מצאנז זי"ע לבן כזה, מסופר מעשה מיוחד:

הנה יודע שהרה"ק מצאנז זי"ע אמר שהיה לו ג' רבי'ס, האחד הוא הרה"ק מאפטא זי"ע בעל 'אור לשמים', והשני הרה"ק מראפשיץ זי"ע, והשלישי ה'מאור ושמש' זי"ע, ואמר עליהם שכולם מתו בעטיו של נחש (עיי' מס' שבת נה:), שלא פגמו מעולם בשום פגם ושום חטא. והנה אביו של הרה"ק מצאנז זי"ע הרבני רבי ארי' לייביש הלברשטאם מטארניגראד באחד מביקוריו אצל רבו הרה"ק משה פשעווארסק זי"ע בעל 'אור פני משה', ראה את רבו שדאגה עמוקה על פניו, וכששאל מדוע פניו נפולות, אמר לו הרה"ק מפשעווארסק זי"ע, כי הוא צריך להשיא את בתו ואין בידו פרוטה לפורטה. שאל רבי לייביש מהו הסכום שהרבי זקוק? וענה לו הרה"ק: שלש מאות רענדלאך. מיד הוציא רבי לייביש את הכסף והניחו על השלחן. משראה שעדיין לא נתייבשה דעת רבו, חזר ושאל מה עוד מעיק על לבו? השיב הרה"ק מפשעווארסק, שיש לו עוד בת שהגיעה לפרקה. מיד הוסיף רבי לייביש ונתן לו עוד שלש מאות רענדלאך. פני הצדיק נהר, ופנה אל רבי לייביש ואמר לו: במה

אברך? השיב רבי לייביש: ב"ה אין חסר לי דבר. אמר לו הרה"ק: "אם כן, אברך בן קדוש וטהור שיאיר את העולם כולו ומלאכים ושרפים ירעדו מפניו, וגם כביכול השי"ת יהיה שמח עמו", ואכן זכה שנולד לו בנו הרה"ק מצאנז זי"ע.

האחרון שהיה יכול להוציא את הנשמה ולכבסה ולהחזירה למקומה כשהיא נקיה לגמרי

אין לנו שום השגה בגדולתו וקדושתו של הרה"ק מצאנז זי"ע ואי אפשר להשיג זאת כלל, והיה אחד מן הצדיקים שאמר עליו שאם הרה"ק מצאנז היה בדורם של הסנהדרין, הוא היה ג"כ

"הייליגער רבי,
איהר זענט א
תלמיד פון מיין זידן
און איהר זענט נאך
גרעסער פון מיין
זידן, דארפט איהר
מיד אוודאי קענען
העלפן

כ"ק מרנ ורבנ חברי הביד"צ שליט"א

השתדלות
בכונה
וראויה...

ביטוח ופיונסים למנוח החרדי

הייתי נוסע ארץ מקצה העולם ועד סופו

קיש קיש קריא, (וכ"ה בזוה"ק ח"א קכה:) "מאן דאיהו רב איהו זעיר ומאן דאיהו זעיר איהו רב, וכן איתא בתולדות יעקב יוסף (פ' חיי שרה) ובצפנת פענח (פ' יתרו, פנ ג) שמביא מרבי יוסף יעבץ (פ"ד דאבות) וז"ל, "כי כל פרי התורה הוא 'ובו תדבק', ומופת מובהק לזה הוא השפלות, וההיפך הגאווה" (מובא בס' דברי אמונה פ' בראשית).

הגאון הגדול המהר"ש ענגיל זצוק"ל אב"ד ראדאמישלע היה גדול בתורה, והיו מחזיקים אותו עוד בחייו לגדול הדור, והוא קיבל היתר הוראה עוד מהרה"ק מצאנז זי"ע וחבר כמה וכמה ספרי שו"ת, והגם שהיה גאון חריף ומפולפל, וכל הש"ס והפוסקים עמדו לנגד עיניו, עכ"ז היה עניו מאוד, ושפלותו והכנעתו היתה עד להפליא, ולא היה מרגיש בעצמו אפס קצת מגדולתו. הוא היה מסוגל להשפיל עצמו לדבר עם כל ילד קטן, כי היה בעיני עצמו אפס ואין. ובאמת, מי שהוא באמת מלא וגדוש ובאמת גדול, הוא אינו מרגיש שיש בו ממשות, לעומת הכלי הריקן שמחזיק עצמו גדול מאוד.

מהסנהדרין. וכששמע זאת אדמו"ר [רביה"ז] זי"ע הפליא זאת מאוד, כי כבר היו הרבה גדולי ישראל צדיקים וקדושים בכל דור ודור, והרה"ק מצאנז זי"ע הוא יהיה מהשבעים ואחד סנהדרין המוכחרים שבישראל.

בנו הרה"ק משינאווא זי"ע אמר עליו, שהוא היה האחרון שהיה יכול להוציא את הנשמה ולכבסה ולהחזירה למקומה כשהיא נקיה לגמרי.

מי שהוא באמת גדול, הוא בעיני עצמו אפס ואין, ומי שהוא אינו כלום הוא גדול בעיני כלום הוא גדול בעיני עצמו

והרבותא שעכ"ז היה הרה"ק מצאנז זי"ע בעיני עצמו אפס ואין, עם כל צדקותו עד בלי שיעור, כי כן הוא המציאות, מי שהוא באמת גדול, הוא בעיני עצמו אפס ואין, ומי שהוא אינו כלום הוא גדול בעיני עצמו. כי כן אחז"ל (ב"מ פה:) "איסתירא בלגינא

יעדן טאג א גרויסער רעש אין הימל ביים דאוונען, עס איז קלאר בלי שום ספק (ורבינו חזר וכפל א"ז כמה פעמים).

זימור שעתיים בדמעות שלישי "דער זכות פון הייליגן צאנזער רב זאל אונז ביישטיין"

הרה"ק מצאנז זי"ע היה כולו קודש מלא רשפי אש שלהבת י-ה, וסיפר לי האב"ד הרב מבאניע (שליט"א, ה' יאריך ימיו ושנותיו) [זצוק"ל], שהוא יודע הרבה מאד מעשיות מהרה"ק מצאנז זי"ע, ויש ברשותו מטפחת (טאש טיכל) של הרה"ק מצאנז זי"ע, ופעם אחת בעת מלחמת העולם השני' נכנסו הנאצים לאיזה בית שבו הסתתרו ב' יהודים שהחזיקו ותפסו במטפחת הנ"ל, ונכנסו הנאצים וחפשו יהודים אנה ואנה, ולא ראו ולא הרגישו בהם, וזכו להנצל מידי הצירים הנאצים ימשי' בזכות המטפחת של הרה"ק מצאנז זי"ע, וכבר היו כמה וכמה פעמים שהניחו את המטפחת הנ"ל תחת חולים ונתרפאו. זיין זכות זאל אויף אונז מגין זיין און אויפן גאנצן כלל ישראל.

שמעתי מהר"ר פנחס דוד וועבערמאן, שסיפר לי שאמו עוד הכירה את רבי יהושע טעמישלער זצוק"ל - גם אני הכרתי את בניו ונכדיו. דער הייליגער רבי יהושע טעמישלער זצוק"ל ווען ער האט געדאוונט ביים הייליגן צאנזער רב זי"ע ביים עמוד, האט מען געמוזט באהעפטן דעם עמוד צו די ערד מיט א אייזן, ווייל אויב מען האט דאס נישט גוט באהאפטן האט ער געקענט זיך צושפרינגען מיטן עמוד ביז אינמיטן בית המדרש. ופעם אחת עברה תחת חלון ביתו, והביטה לתוך הבית, וראתה איך שהוא יושב בדביקות, ושר לו ואומר (בניגון של 'זמור ללוד') שאנו מזמרים בסעודה שלישית בפעם הב', והוא ג"כ הניגון של 'גלות גלות וכו') "דער זכות פון הייליגן צאנזער רב זאל אונז ביישטיין", וכפל ושילש כך כערך שעה או ב' שעות כשדמעות זולגות מעיניו כמו נחל.

גם הפמליא של מעלה רעדו ממנו, ואילו היה חי בדורנו, הייתי נוסע אליו עד קצה העולם ממש. אצלו היו רואים עין בעין גילוי אלקות

כל העולם כולו רעדו ופחדו מהרה"ק מצאנז זי"ע, כל צדיקי דורו רעדו ופחדו ממנו, והיה פעם גדול אחד שרצה ללעוג על אחת מתשובותיו של הרה"ק מצאנז זי"ע בשו"ת דברי חיים, והאב"ד באניע (שליט"א) [זצ"ל] אמר לו: "דו ווייסט מיט וועמען דו גייסט אנהויבן? דו ווייסט מיט וועמען דו גייסט דא טשעפען?" והלה התחרט וחזר בו מכוונתו. גם הפמליא של מעלה רעדו ממנו. אילו היה חי בדורנו, הייתי נוסע אליו עד קצה העולם ממש. אצלו היו רואים עין בעין גילוי אלקות, אולם מה אפשר לדרוש ולבקש מהדור הזה שלא שמעו ולא ראו כלום. הרה"ק בעל 'דרכי תשובה' זי"ע היה אומר על צעירי הצאן בדורו - "רחמנות גדולה עליהם שלא ראו ולא שמעו כלל שום עבודה" (הובא בדברי אמונה פ' וישב נט:), ומה נענה אנו אבתריה, בדור כזה שנשתנה פי כמה וכמה מאז, בירידה אחר ירידה.

כשנסתלק הרה"ק מצאנז זי"ע, היו כל הצדיקים והיראים אומרים, שמעתה חרב העולם

כשנסתלק הרה"ק מצאנז זי"ע, היו כל הצדיקים והיראים אומרים, שמעתה חרב העולם, וכאשר ראו למחרת כי עולם כמנהגו נוהג ואיש למלאכתו, חשבו אותם לחסרי דעה. היינט ליידער שטייט נאך די וועלט שוין פון דאמאלס 102 יאהר, און עס פיהרט זיך נאך ווייטער די וועלט, אבער דער אמת איז אז עס איז שוין נישט קיין וועלט, דער רבי (אדמו"ר רביה"ז) זי"ע האט געזאגט נאך די ערשטע וועלט מלחמה, אז די וועלט האט שוין נישט קיין צורה פון קיין וועלט, און כל שכן היינט וואס איז שוין אריבער אזוי פיהל יאהרן פון דאמאלס. וואו נעמט מען א ביסעלע קדושה, אין וואס זאלן מיר זיך אנכאפן, מען זעהט נישט און מען הערט נישט. ווען דער צאנזער רב זי"ע וואלט געלעבט בדורנו וואלט דער דור שענער אויסגעזעהן. אוי גייט דער דור אראפ ירידה אחר ירידה, אוי איז דער דור היינט אין שפלות, אריינגעטוהן אין שקר.

כל מה שהגאון הג"ל עמל והתייגע במשך ג' או ד' שבועות, חזר עליו הרה"ק מצאנז זי"ע בכמה רגעים

עוד היה מעשה אצל הרה"ק מצאנז זי"ע שאצל אחד מגאוני הדור הובא לפניו דין-תורה שהיה קשה מאד להוציא פסק-דין (מקושי הדין

ושאלו הרה"ק
הרבי ר' בער זי"ע
הלא גם הרבי
ר' מענדעלע
מוויעפסק רואה
כל שנה את כל
זאת, ואני מהעלה
ולמה נפלת
והתעלפת?!

בכל יום שמתפללים ג"כ נעשה רעש גדול מאד בשמים, עס רעש'ט זיך אלע עולמות, וואס אידן זענען נאך אזוי לאנג אין גלות

היה מעשה אצל הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שאצל הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע היה הבעל תוקע הרה"ק הרבי ר' מענדעלע מוויטעפסק זי"ע, ופעם אחת לא היה שם הרה"ק הר"ר מענדעלע בראש השנה, וכיבדו את הרה"ק מבארדיטשוב להיות הבעל תוקע במקומו, ולפני התקיעות כשראה את כל המלאכים ושרפים, הוא נפל בחלשות גדולה. ושאלו הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע, הלא גם הרבי ר' מענדעלע מוויטעפסק רואה כל שנה את כל זאת, ואינו מתעלה, ולמה נפלת והתעלפת מרוב פחד?!

הרה"ק מצאנז זי"ע כשהתחיל להתפלל נעילה, היה מרעיד עליונים ותחתונים, וכשאמר "סלח לנו כי פנה יום" וכו' קען מען זיך נישט פארשטעלן איזה התעוררות ורעש נורא שנעשה בשמים, ער האט איינגעריסן וועלטן.

גם אצלנו בבית המדרש בכל יום שמתפללים ג"כ נעשה רעש גדול מאד בשמים, עס רעש'ט זיך אלע עולמות, וואס אידן זענען נאך אזוי לאנג אין גלות. אך המתפללים אינם יודעים זאת, ואילו היו יודעים איזה רעש עושים בשמים, היו מתפללים אינגאנצן עפעס אנדערש, מיט אסאך מער התלהבות און ברען און יגיעות און כוונה. אבער בלי שום ספק ווערט

הייתי נוסע אליו מקצה העולם ועד סוף

האט מיר געזאגט אז הויבן מיט די נקודות, דאס איז חומש, און אונטן אן די נקודות דאס איז רש"י, און ווען מען האט מיר געוויזן אז איבער די רש"י שטייט דאס ווארט "רש"י" האב איך זיך געפרייט אז איך ווייס שוין וואס איז דאס פירוש רש"י.

איך דערמאן זיך אסאך פון די יונגע זכרונות. איך דערמאן זיך ווי מען האט מיר געשיקט פון שטוב אמאל צו א איד, ער איז געווען טאקע זייער א פיינער איד, ער האט געטוהן זייער אסאך טובות, ער איז געווען א בעל עגלה, ער פלעגט שטענדיג געבן צו רייטן ערליכע אידן און חסידישע אידן, ער איז געווען א עם הארץ, מסתמא ווייל ער איז געבליבן א יתום פון יונגערהייט און ער האט נישט געקענט לערנען, אבער ער פלעגט לערנען דעם 'בית יהודה' חומש. טייטש ווערטער האט ער פארשטאנען. ער פלעגט נאכזאגן דארט אין בית המדרש משלים און תורה'לעך וואס ער האט געזען אין 'בית יהודה' חומש, דער עולם האט איהם אויסגעהערט, אויך דער רב האט איהם מכבד געווען, ווייל מען האט געוואוסט אז ער איז א פיינער מענטש.

איינמאל האב איך איהם געהערט נאכזאגן אין שוהל א תורה'לע, האב איך געזאגט פאר רבי משה ארי' שליט"א, ברודער, די תורה'לע שטייט דאך אין 'בית יהודה', האט ער מיר געזאגט, זאג נישט גארנישט, מען דארף איהם אויסהערן איהם צו מחיה זיין, ער זאל הנאה האבן - אלעס ליגט מיר פאר די אויגן. על כל פנים, האט מען מיר איינמאל געשיקט צו גיין ביי אים אין שטוב, געדענק איך אז איך האב געזעהן דארטן ווי מען ברענגט אריין צו עסן פאר איין מענטש א פארציע א האלבן עוף, ווען איך בין אהיימגעקומען האב איך געפרעט פאר מיין מאמען, מאמע! ווייסט וואס איך האב געזעהן, ווי מען גיט דארט ביי יענעם צו עסן א פארציע א האלבער עוף, און דאס האט מיר זייער געוואונדערט, אבער עס איז געווארן איינגעקריצט ביי מיר אין הארצן אז עמי הארצים דארפן עסן אסאך.

פון יענע צייט ביז יעצט האט זיך שוין דער דור גערוקט, עס איז שוין אינגאנצן א אנדער דור, דאס איז שוין בכלל נישט יענער דור, נישט יענע השגות, נישט יענע פיהרעכטן, היינט איז שוין געבליבן פון יענעם דור נאר גאר א קליינער פראצענט, דער דור האט זיך נישט איינמאל איבערגעדרייט, נאר עטליכע מאל איבערגעדרייט, דער היינטיגער דור האט נישט געזעהן און נישט געהערט פון א אמת'דיגע עבודת ה'.

אין די צייט פון הייליגן רבי'ן רבי בער זי"ע, און פון רבי'ן רבי אלימלך זי"ע, און פון הייליגן צאנזער רב זי"ע, איז דער דור געשטאנען העכער, עס איז געווען וואס צו זעהן און וואס צו הערן. די צדיקים זיי זענען די חיות הקודש אזוי ווי ס'שטייט אין וזה"ק.

ביי 'שמע ישראל' דארף מען אינזינען האבן קבלת עול מלכות שמים באמת, נישט גענארט. ווי אזוי דערקענט זיך אז עס איז מיט אמת, אויב עס האט א קיום.

משלי הרה"ק מצאנו לחודש אלול

הרה"ק מצאנו זי"ע אמר בחודש אלול שני משלים, משל אחד, ששני אנשים הלכו ביער, וכל אחד הלך בפני עצמו ושניהם תעו בדרכם בעובי היער, לאחר זמן נפגשו זה עם זה וכל אחד היה שמח שבדאי חבירו יורה לו הדרך לצאת מסבך היער, עד שכל אחד גילה לחבירו שגם הוא סר

תורה), ועל כן התחיל לחזור על הגמרא השייכת לזה, ולמד את הגמרא עם כל הראשונים רי"ף, ר"ן, רא"ש, ריטב"א, רמב"ם, טוש"ע, וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים, עד שהגיע ל'קצות החושן' ושם מובא בענין זה אבל לא אמרו דרך הלכה אלא דרך פלפול, והיה עדיין מסופק בידו ולא היה יודע אם אפשר לסמוך על דברי הקצות, וכה למד והתעמק במשך ג' או ד' שבועות, וכיון שהיה מסופק עדיין, החליט לנסוע להרה"ק מצאנו זי"ע שהוא היה גדול הדור לשאול אותו בנידון, ומיד כשנכנס אל הרה"ק מצאנו הוא הציע לפניו את השאלה בלבד, והרה"ק מצאנו הניח את ידו הקדושה על מצחו, והתחיל למנות - "אין גמרא שטייט דאס נישט, אין רמב"ם שטייט דאס נישט", וכך היה הולך ומונה את כל הראשונים ואחרונים, עד שאמר "אין קצות שטייט דאס, און הגם ער זאגט דאס נאר בדרך פלפול, קען מען זיך אויף דעם פארלאזן". וחזינו מזה גודל בקיאותו העצומה של הרה"ק מצאנו זי"ע, כי כל מה שהגאון הנ"ל עמל והתייגע במשך ג' או ד' שבועות, חזר עליו הרה"ק מצאנו זי"ע בכמה רגעים עד שהגיע לדברי הקצות.

ער איז געווען א
בעל עגלה, ער
פלעגט שטענדיג
געבן צו רייטן
ערליכע אידן און
חסידישע אידן, ער
איז געווען א עם
הארץ

ווען דער אויבערשטער וויל
עם זאל שוין זיין די צייט פון
די גאולה, ווייזט ער פאר די
צדיקים דאס שפלות הדור,
וועט תיכף זיין די גאולה

הרה"ק מצאנו היה ישן בלילה ב' שעות בלבד, ותיכף היה קם בקולות וצעקות, והיה לומד כל הלילה, והיה עובד את השי"ת במסיונ.

והוסיף רבינו: אז מען רעדט פון א צדיק וואס איז אויף יענע וועלט, שפירט ער דאס. די גמרא אין ברכות דערציילט א מעשה, אז איינער האט גערעדט אויף א תנא נאך זיין הסתלקות, איז אראפגעפאלן א קורה און האט געלעכרט זיין מוח. דאס זעלבע איז אויב מען רעדט גוטס אויף א צדיק, איז דאך כל שכן ומדה טובה מרובה שפירט אויך דער צדיק אז

מען רעדט פון איהם; זאל שוין דער הייליגער צאנזער רב זי"ע ממליץ זיין אויפן כלל ישראל אז מיר זאלן שוין ארויסגיין פון שווערן גלות, פון חשכות'דיגן גלות, עס זאל אונז שוין דערלויבטן ווערן די אויגן.

אח"כ אמר רבינו: ווען דער אויבערשטער וויל עס זאל שוין זיין די צייט פון די גאולה, ווייזט ער פאר די צדיקים דאס שפלות הדור, וועט תיכף זיין די גאולה, אבער עס ווייזט אויס אז דער אויבערשטער וועט מאכן די גאולה און שיקן משיח צדקנו נאר מיט זיין אייגענעם ווילן, אזוי ווי ס'שטייט "למעני למעני אעשה".

פון יענע צייט ביז יעצט האט זיך שוין דער
דור גערוקט, עס איז שוין אינגאנצן א אנדער
דור, דאס איז שוין בכלל נישט יענער דור

אח"כ בעת שעלה רבינו על ההר הגבוה התיישב והתחילו לזמר 'ידיד נפש' בניגון של שמחת תורה, ולאחר מכן נשאר רבינו יושב תפוס בשרעפיו ומתעמק במחשבותיו זמן רב.

כשהתעורר אמר רבינו: די יאהרן לויפן, איך געדענק נאך ווען איך בין געווען א קליין קינד און איך האב געלערנט א-ב, איך געדענק אז מען

התפילה, והיה יכול להאריך בזה אפילו עד קרוב לחצות היום

הרה"ק מנאסויד זי"ע היה דרכו לספר מעשיות מהרה"ק מצאנז זי"ע כל יום לפני התפילה, והיה יכול להאריך בזה אפילו עד קרוב לחצות היום, וכשאמרו לו שכבר קרוב לחצות, תיכף הפסיק והלך להתפלל, כי הקפיד מאד על חצות. וכפי שאני זוכר עדיין, גם עד זקנה ושיבה היה יכול לעמוד על רגליו כל יום ולספר עובדות והנהגות מהרה"ק מצאנז זי"ע.

ישנם כאלו שכאשר אומרים להם שבחם בפניהם ומנסים לדחות ואומרים 'לא, לא, אני לא כלום' וכו', אולם הרה"ק מצאנז זי"ע לא עשה שום עסק מכל זה

כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר (שליט"א) [זי"ע] סיפר לי פעם, כי פעם אחת אחר אמירת הסליחות בערב ראש השנה, ניגש איש פשוט אל הרה"ק מצאנז זי"ע ואמר לו: רבי, כל מה שאמרתם הכל אמת וצדק, חוץ ממה שאמרתם "ומפגיע אין בעדנו" אינו נכון, מכיון שהרה"ק מצאנז נמצא אתנו, בודאי יש לנו מפגיע בעדנו, וכמה ישועות כבר פעל בקרב הארץ בזכות תפילותיו הזכות.

ואמר לי הרה"ק מסאטמאר זי"ע, כי הרה"ק מצאנז זי"ע לא ענה לו מאומה והמשיך הליכתו ולא התייחס כלל אל דברי האיש הנ"ל. כי ישנם כאלו שכאשר אומרים להם שבחם בפניהם ומנסים לדחות ואומרים 'לא, לא, אני לא כלום' וכו', אולם הרה"ק מצאנז זי"ע לא עשה שום עסק מכל זה, ובלי מענה כלום.

ואמר רבינו: כי בודאי אמר האיש הנ"ל את כל דבריו באמת ובתמימות מתוכיות לבו, כיון שלא הקפיד עליו הרה"ק מצאנז זי"ע, כי מסתמא כשראה שאמר הדברים בתמימות לא עשה לו כלום, אולם אני

מהדרך הישרה ותועה בעובי היער, ועל כן נתחזקו ביחד ואמרו שעכ"פ באותו הדרך שהלכנו עד עתה לא טוב הוא, אלא נתחיל לחפש דרך אחרת. וסיים הרה"ק מצאנז זי"ע גם אנחנו נדע שבדרך שהלכנו עד הנה לא טוב היה, ונתחיל מעתה ללכת בדרך אחרת טובה יותר. ואמר רבינו: הלואי נלך אנחנו באותו הדרך שאמר עליו הרה"ק מצאנז זי"ע שלא טוב הוא.

והמשל הב', פעם היתה אשה כפרית עניה, ולה בנים הרבה, ולא היה לה במה להאכיל את ילדיה. פעם אחת השיגה האשה ביצה אחת, אספה האשה את כל ילדיה ואמרה להם, מהיום אין לנו יותר מה לדאוג, הנה השגתי ביצה, ומאחר ואני בעלת תכלית, משום כך לא נאכל את הביצה, אלא אבקש מהשכנים שירשו לי להניח את הביצה תחת לתרנגולתם, וכך יצא אפרוח, ומאחר שאני בעלת תכלית, לא נאכל גם את האפרוח, אלא היא תגדל ואז גם התרנגולת תניח ביצים, ואותם ביצים שוב אשאיר כדי שיפרחו אפרוחים, עד שיהיה לנו לול של תרנגולים והרבה ביצים, אולם גם את התרנגולים והביצים ההם לא נאכל, כי אני בעלת תכלית, אלא נמכור את התרנגולים והביצים ובתמורתם ניקח עגל, וגם את העגל לא נאכל, כי בהמשך הזמן היא תגדל לפרה גדולה, וגם את הפרה לא נאכל עד שתלד פרה נוספת, וכך הלאה עד שיהיה לנו עדר של פרות ועגלים, לאחר מכן אמכור את הבהמות ואקנה בתמורתם שדה, ואז לא יחסר לנו כלום, וכך תוך כדי שהיא מחזיקה את הביצה בידיה כשהיא מלאה שמחה על כך, נשמטה הביצה מידיה ונשברה, וברגע אחד נתבטלו כל מחשבותיה.

וסיים הרה"ק מצאנז זי"ע, הנה כל אחד ואחד כאשר מגיעים הימים הנוראים, מקבל על עצמו קבלות טובות ומחליט להיות טוב מעתה, ולהתנהג מעתה על דרך הישר, ואחר שעוברים הימים הנוראים מתבטלים כל מחשבותיו, על כן צריכים לעשות גדרים וסייגים שיהיה באמת קבלה חזקה לטובה ויהיה קיום לקבלתו, ושנתנהג מעתה באמת בדרך הישר והטוב בעיני ה'.

הרה"ק מנאסויד זי"ע היה דרכו לספר מעשיות מהרה"ק מצאנז זי"ע כל יום לפני

הייתי מתיירא מלעשות דבר כזה. הרי אצל הרה"ק מצאנו זי"ע מי שזכה לכך ראה בשבועות את מעמד הר סיני. הוא היה איש אלקים נורא.

אכן מלפנים היה עוד הגה"ק מצאנו זי"ע, אבל מה נענה אנו, היינט קען מען זיכער זאגן ומפגיע אין בעדנו...

כשנכנס הרה"ק משינאווא לתפלתו, התחיל לומר שיר המעלות בקולות נוראים, ובכל תיבה היה מכה ומטיח ראשו בקיר בהכאה חזקה גם אצל בנו הרה"ק משינאווא זי"ע, כי כשבא בפעם הראשונה אל הרה"ק שמעתי מהרה"ק מהוניאד זי"ע, היה זה לפני תפלת מעריב, וראה כי כשנכנס הרה"ק משינאווא לתפלתו, התחיל לומר שיר המעלות בקולות נוראים, ובכל תיבה היה מכה ומטיח ראשו בקיר בהכאה חזקה, ובכל הכאה נתחלחל הרה"ק מהוניאד זצוק"ל, וכך היה במשך כל שיר המעלות, עד שבסוף שיר המעלות כבר נתרגל לזה, כיון שראה עבודה כזו, הבין שזו עבודה מחוץ לדרך הטבע ולמעלה מההשגה. והנה כשאמר הרה"ק משינאווא תיבה אחת משיר המעלות, היה זה במס"נ ממש ולא היה דואג לומר איך אוכל להתפלל מעריב.

[וכן סיפר רבינו, כי פעם אחת הלך עם אביו הגה"ח רבי אהרן דוד זצ"ל הי"ד לחזות בעבודת התפלה של הרה"ק רבי ישעי' מטשעוויב זי"ע - בן זקוניו של הגה"ק מצאנו זי"ע - ואמר רבינו: כששמעתי קולו בתפלה, הרגשתי שכמעט פרח נשמתו, "ער האט געברענגט ווי א פייער, ווען איך האב געהערט זיין דאווענען בין איך שיעור נישט צושמעטערט געווארן".]

כשהבחור השני הושיט את ידו, גער בו הרה"ק מגארליץ זי"ע והרעים עליו בקולו: "שייגעץ! היאך אתה מעיז פנים להקב"ה"

והיה מעשה אצל הרה"ק משינאווא זי"ע באברך אחד ששנתיים ימים אחר חתונתו יצא מדעתו רח"ל, ועשה תנועות משונות נוראות, ולא ידע מה לעשות אתו. והנה פעם אחת בא איש עשיר אל הרה"ק משינאווא והזמינו לבוא אל הסעודה אשר הכין, ותמה הרה"ק משינאווא, וכי הולך אני לכל הסעודות שמזמינים אותי? אולם האיש הנ"ל אמר לו שהוא קרוב אליו, והוכיח את הדבר שהוא אכן קרוב מצד אשתו וכו', וענה הרה"ק משינאווא, אם כן הלא הכתוב אומר "ומבשרך אל תתעלם", וקם ועלה על העגלה ונסע אל הסעודה, וכיון שהוא הלך, הצטרפו אליו כל החסידים.

לאחר הסעודה אמר הרה"ק משינאווא שהוא רוצה לחזור רגלי הבית, וכיון שהוא הלך רגלי, הלכו כל החסידים אחריו, וגם אותו האברך שיצא מדעתו רח"ל הלך יחד עם כל הקהל, ובדרך הכה על החנויות ועשה מעשה פראות לעין כל, ובסוף הדרך ניגש אל הרה"ק משינאווא זי"ע ואמר לו: "אלעמען קען דער רבי העלפן, ווען וועט איהר שוין מיר העלפן?!", ואמר זאת באמת, ולא ענה לו הרה"ק משינאווא כלום, אולם למחרת בבוקר קם אותו אברך והיה כאחד האדם. שמעתי את הסיפור הזה מהרה"צ מטשאקעווע זצוק"ל, ואמר, כי מסתמא כל מה שהלך הרה"ק משינאווא זי"ע רגלי, כי היה ברצונו לעשות טובה להאברך הנ"ל. וכן אצל הרה"ק מגארליץ זי"ע היה מעשה, שהיו שני בחורים, אחד היה בחור טוב וירא שמים, והשני היה מקולקל במעשיו, ופעם אחת אמר הבחור המקולקל להבחור הטוב, אתה רוצה לראות שלא ירגיש הרה"ק כלום ממעשי, כי טרם שאכנס אל הקודש פנימה יעשה עבירה רח"ל השם ישמרנו, ואח"כ יכנס ולא ירגיש הרה"ק בחטא, וכן היה, ונכנסו שניהם אל

הרה"ק מגארליץ, וכשהבחור היר"ש הושיט ידו להרה"ק קיבל אותו בספר פנים יפות, וכשהבחור השני הושיט את ידו, גער בו הרה"ק מגארליץ זי"ע והרעים עליו בקולו: "שייגעץ! היאך אתה מעיז פנים להקב"ה וכו', די האנט זאל איך דיר געבן? ארויס!" - והרים את רגליו וברח לנפשו.

איידער משיח קומט לאזט מען די יונגאטשעס זיין דא, און ווען משיח וועט קומען וועלן נאר איבער בלייבן ווער עס האט געהאט א שייכות צום אויבערשטן

רבינו (אדמו"ר זי"ע) אמר כמה פעמים בשם הרה"ק מצאנו זי"ע על זמן עקבתא דמשיחא, אזוי ווי ביי א חופה איידער דער חתן קומט, גייען דארט אריין אלע ליידגייערס און די יונגאטשעס, אבער ווען דער חתן קומט צו די חופה לאזט מען נאר אריין די מחותנים, אזוי איז אויך דא אין ארץ ישראל, איידער משיח קומט לאזט מען די יונגאטשעס זיין דא, און ווען משיח וועט קומען וועלן נאר איבער בלייבן ווער עס האט געהאט א שייכות צום אויבערשטן, "כל הנותן בציון והנשאר בירושלים קדוש יאמר לו".

וויפל טויזנטער יאהרן ווארט מען שוין אויף משיח צדקנו, וויפל טייכן בלוט פון אידישע קינדער האט מען שוין פארגאסן, וויפל טרערן האט מען שוין פארגאסן אויף משיח'ן, למשל דער "שמה משה" זי"ע און אויך אנדערע צדיקים. דער אויבערשטער זאל העלפן עס זאל שוין זיין בקרוב, מען קען נישט משיג זיין וואס עס וועט זיך אפטהן דאמאלס, הגם מען וועט זיך דאך שעמען מיט וואס פאר א פנים גייט מען צו צו משיח'ן, ווי אזוי זעהט מען אויס.

כשהציאו בעולם את העראפלאנען, אמר אז צדיק אחד, כי מובא במדרש שכשיבא משיח אז יבואו ישראל מחו"ל על העננים, ולא כל אחד יזכה לבוא על העננים, ואלו יהיו רק הצדיקים, אבל ההמון עם יבואו על העראפלאנען...

דאס איז א ענין פון הרגש, און ווער עס פיהלט דאס קען פארשטיין וואס עס מיינט א לב נשבר

כתיב 'תועבת ה' כל גבה לב', ווער עס איז א בעל גאווה קען דער בורא כל עולמים איהם נישט ליידן. און דאס זעלבע וועט זיין ווען משיח וועט קומען, וועט ער אויך נישט געפעלן אין די אויגן פון משיח, משיח וועט אויך פיינט האבן איינער וואס איז א בעל גאווה. ווער עס האט א לב נשבר וועט לעתיד זוכה זיין צו אלע גוים. נאר מען דארף וויסן וואס עס איז א לב נשבר, און באמת קען מען דאס נישט געבן צו פארשטיין, ווייל דאס איז א ענין פון הרגש, און ווער עס פיהלט דאס קען פארשטיין וואס עס מיינט א לב נשבר, אבער דאס איז נישט א זאך וואס מען קען דאס אליין נעמען, נאר מען דארף זיך צוברעכן די ביינער פארן אויבערשטן, דאמאלס קומט מען צו א לב נשבר, מען דארף זיך אסאך צוברעכן ביז מען איז זוכה צו דעם. אבער דער וואס טוט עבירות ווערט פארגרעכט, ער האט נישט קיין לב נשבר, ער ווערט אין כעס אויף יעדע קליינע זאך וואס מען טוהט איהם, ווייל דער וואס האט א לב נשבר קען נישט ווערן אין כעס בשום אופן, "ונפשי כעפר לכל תהיה", ווער עס האלט נישט פון זיך קען נישט ווערן אין כעס, ווייל ער האלט זיך פאר ערד, אחוץ אין ענינים פון עבודת ה', למשל אז מען דארף אנשרייען א שייגעץ וכדו'.

הייתי נוסע אל מקצה העולם ועד סופו

התמונה המיוחסת להרה"ק מצאנו זי"ע

על ידי בחינת עפר אפשר לזכות לקדושה ולמסירת נפש ולתיקון המידות ולהתחזק בכל מצב

אויפשטיין צופריה. "תמות נפשי" - דורכדעם וואס איך בין מקבל אויף מיר מסי"נ, דורכדעם קען איך אויפשטיין פארטאגס מיט א חיות, מיט א פרישקייט.

ווער ווייסט וואס עס וועט זיך נאך אפטוהן ביז ביאת המשיח, וואויל איז דער וואס ער גרייט זיך אן תורה און מצוות און דאווענען

שטייט אין תיקונים (דף נא): "ישראל סלקין מגו גלותא בנגונא", מיט געזאגט, עס וועט זיך זינגען, עס איז גאנץ אנדערש אויב מען זינגט, צו עס זינגט זיך.

ווער ווייסט וואס עס וועט זיך אפטוהן ביז ביאת המשיח, מען דארף האבן א גרויסע זכיה צו בלייבן ווען משיח צדקנו וועט קומען.

דער קאשויער רב זצוק"ל איז געפאהרן אין א באד, האט ער געטראפן דארט א חכם פון ארצות המערב, און ער האט איהם געזאגט אז ער האט געזעהן א כתב יד פון 800 יאהר צוריק וואס דארט איז געשטאנען אז אין דעם טאג פאר משיח וועט קומען וועלן אויסגע'הרג'עט ווערן הונדערט מיליון מענטשן, האט דער קאשויער רב נישט פארשטאנען ווי אזוי דאס קען זיין, נאכדעם ווען עס איז ארויסגעקומען דער גאז האט ער שוין מער פארשטאנען, אבער עס איז דאך אלס צופיהל, נאר יעצט ווען עס איז שוין ארויסגעקומען די אטאם באמבעס פארשטייט מען שוין מער.

ווער ווייסט, ווער ווייסט וואס עס וועט זיך נאך אפטוהן ביז ביאת המשיח, וואויל איז דער וואס ער גרייט זיך אן תורה און מצוות און דאווענען ביז ביאת משיח צדקנו.

"מי מנה עפר יעקב", אמרתי בשבת קודם התפילה, אפילו אם עומדים בבחינת עפריות, ג"כ יכולים להתחזק ע"י "תמות נפשי מות ישרים" - ע"י מסירת נפש. כל החשיבות של ישראל הוא שהם בבחינת עפר, "ונפשי כעפר לכל תהיה", וזהו החשיבות של ישראל שאינם כועסים. "ומספר את רבע ישראל" - רומז על קדושה, וע"י שהם בבחינת עפר יכולים לזכות לקדושה. "תמות נפשי מות ישרים" רומז על מסירת נפש. מי שהוא בבחינת עפר יכול לקבל על עצמו מסירת נפש, ער איז גרייט יעדע רגע אויסצוגיין פארן אויבערשטן. "ותהי אחריתי כמוהו" - ע"ז זוכים להתקיים כשיבוא משיח צדקנו, וזוכים לראות בהתגלות כבוד השכינה הק'.

אויב מען וויל זיין גרויס, שלעפט דאס אינגאנצן אראפ. א אינגל פון דריי יאהר וויל שוין זיין גרויס, אויב מען טשעפעט איהם הויבט ער שוין צו וויינען, מען ווערט געבוירן מיט גיאות מען לעבט אין גיאות און מען וואקסט אין גיאות, מען דארף האבן א גרויסע זכיה צו צוקומען באמת צום "ונפשי כעפר לכל תהיה".

די גמרא דערציילט (עירובין סה.) אז רב חסדא איז געשלאפן זייער ווייניג, האט איהם זיין טאכטער געזאגט ער זאל זיך צולייגן אביסל, האט ער איהר געזאגט אז ער וועט שוין האבן לאנגע נעכט אין קבר וואס דאמאלס וועט ער קענען אסאך שלאפן. מען וועט דאך אמאל ווערן עפר, "מי מנה עפר יעקב" אויב מען איז זיך מתבונן אז מען וועט אמאל ווערן עפר, דורכדעם איז "ומספר את רבע" - בארעכנט מען זיך אז עס איז נישט גוט אזויפיהל צו ליגן אין בעט, און מען קען

פירוש חי על 'ידיד נפש' מאת כ"ק רביה"ק זי"ע

כי זה כִּמָּה נבסוף נבספתי

מחבר הספר
'נאות דשא'
הנצי"צ בשלבי
עריכה

אחד הפיוטים האהובים על רביה"ק זי"ע בטיוליו, היה 'ידיד נפש' לבעל ה'חרדים' זי"ע | 'אנ"ש בלעטל'
חושף פרק נפלא: ביאור חי על הפיוט כפי שרביה"ק זי"ע השתקק אותו בשפאציר אור ליום חמישי
בלק תשכ"ד | מחבר הספר 'נאות דשא' בשלבי עריכה

ואחרי ג' בחינות הנ"ל, שהם: א. "משוך עבדך" - שהקב"ה מראה קצת
המשכה אליו ית'. ב. "ירוך עבדך" - און מען לויפט צום אויבערשטן. ג.
"ישתחוה" - שהוא הביטול כנ"ל, זוכים אשר יִעָרְב לוֹ יְדִידוֹתָי מִנֶּפֶשׁ
צוֹף וְכָל טַעַם, שתערב לו ההתקרבות לה' יותר מכל תענוגי העוה"ז, כי
התענוג של עבודת ה' עולה על כולנה.

הדור נאָה זיו העולם, מובא בלקו"א תניא (שער היחוד והאמונה
פ"ג) שכמו שאור השמש המאיר לארץ ולדרים הוא זיו ואור המתפשט
מגוף השמש, ושם במקורו בגוף השמש נחשב הזיו לאין ואפס ממש, כי זיו
השמש בטל במציאותו לגבי גוף כדור השמש עצמה שהוא מקור האור,
כן כל העולם כלפי הקב"ה הוא כזיו שבהיותו במקורו הוא בטל לגמרי
במציאות. ובזה יש לפרש **הדור נאָה זיו** - **העולם** - שכל העולם הוא
כזיו השמש אצלך, כי הבורא כל עולמים ממלא כל עלמין וסובן ומלא כל
הארץ כבודו, וממילא בטל כל העולם כולו כלפי הקב"ה.

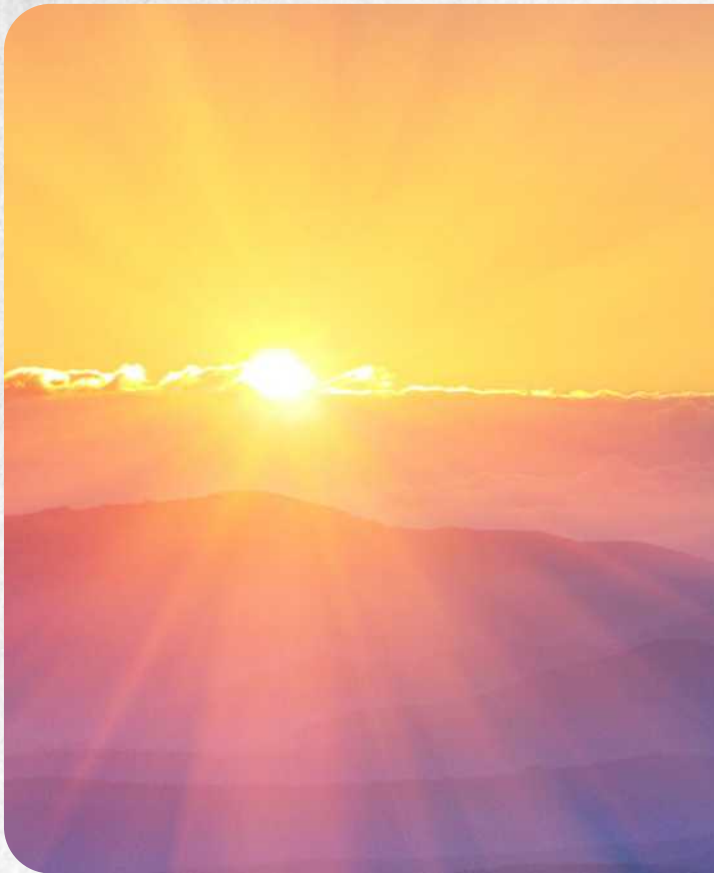
נפשי חולת אהבתך יש בזה שתי בחינות: אחת - כי הנפש חולה
שמשותקת לזכות לאהבת ה' ועדיין לא זכתה לזה, והשני - כמשמעות
הפשוטה, שהיא חולה מרוב אהבה, כמו מי שיש לו חבר נאמן וידיד נפש
שיש לו אהבה אליו בלי קץ, ומשתוקק להגיע אליו ואינו יכול, והוא נהיה
חולה מזה.

ולכן מתחננים **אָנָּה אַל נָא רַפָּא נָא לָהּ**, ומה היא הרפואה?
פְּחָרָאוֹת לָהּ נָעַם זִיּוֹן, ווען מען וועט דערפיהלן אביסל די זיסקייט
פון אויבערשטן, מען זאל קענען צוקומען צום בורא כל עולמים, מיט
דעם גיט מען ארויס די אהבה, און דאס וועט זיין די רפואה, **אַז תִּתְחַזַּק**
וּתְרַפָּא, כי זוהי הרפואה האמיתית של הנפש.

מובא בספר מאור ושמש (פ' חוקת בד"ה א"י או ישיר ישראל) כי
לזכות לתורה באמת הוא על ידי שירות ותשבחות להשי"ת. מען שטייט
אויף חצות און מען זינגט שירות ותשבחות - בפרט די שירים פון 'חרדים'
וואס ער האט געהאט רוח הקודש בשעת ער האט זיי מחבר געווען, און
זיינע פיוטים זענען אנגענומען געווארן אין די גאנצע וועלט, און אזוי
אויך די אנדערע מחברי הפיוטים וואס זענען געווען תמיד אנגעקניפט
אין בוכ"ע - און נאכדעם לערנט מען, פיהלט מען שטארק התעוררות.

לאחר שניגן רבינו 'ידיד נפש' התחיל לתרגמו ולפרשו, ואמר:
יְדִיד נֶפֶשׁ הנפש מתחננת, **אַב הַרְחֵמֵן**, **מִשׁוֹךְ עַבְדְּךָ אֵל רְצוֹנָה**,
כי אפילו אם עכשיו אני במדרגה גבוהה ומרגיש התקרבות להשי"ת, אבל
הרי יבוא זמן שאפנל ממדרגה זו, ועל אותו זמן אני מבקש **אַב הַרְחֵמֵן**,
מִשׁוֹךְ עַבְדְּךָ אֵל רְצוֹנָה, שהקב"ה ישפיע עלי ברוב רחמיו וחסדיו
התעוררות.

מִשׁוֹךְ עַבְדְּךָ אֵל רְצוֹנָה, ירוץ עבדך כמו אֵיל, הלשון הזה מיוסד
על הכתוב (שיר השירים א, ד) "משכני אחרריך נרוצה", ופירש"י שאם
הקב"ה מראה קצת המשכה אז נרוצה, לויפט מען שוין צום אויבערשטן.
יְשַׁתְּחוּהוּ אֵל מוֹל הַדָּרְךָ מובא בלקו"א תניא (פרק לט) שהשתחווה
היא בחינת ביטול להקב"ה עיי"ש, וזהו ענין הד' כריעות של שמונה עשרה,
להורות ביטול והכנעה לפניו ית"ש. וכן כוונת המקוה הוא ג"כ על דרך זה,
כי מ"ם (עם הכולל) בגימ' צ"א כמס' ב' השמות הק' הוי"ה אדנ"י, ומקו"ה
בגימ' קנ"א כמס' אהי"ה במילוי ההי"ן, וכשמתכסה כל גופו במימ' המקוה
צריך לכוין שמתבטלים לגמרי להקב"ה. וזהו **יְשַׁתְּחוּהוּ אֵל מוֹל הַדָּרְךָ**,
מען וועט זיך מבטל זיין אינגאנצן פארן אויבערשטן.

בגמרא (סנהדרין צא:), והיינו שגם על הגוף יאיר כבוד ה', שלא רק הנשמה תרגיש בנועם זיוו אלא גם הגוף.
נְיִלָּה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ - כנ"ל ב"שמחת עולם", נישט מיט קיין אנדערע זאכן, נאך "בך".

מִדָּר אֲהוּב כִּי בֵּא מוֹעֵד וְחַנּוּ כִּימֵי עוֹלָם - בתחילת פרשת ואתחנן פירש"י "אין חנון אלא מתנת חנם", וזהו וְחַנּוּ, שישפיע לנו זיו אורו במתנת חנם גם אם אין אנו כדאים וראוים לכך. ומבקשים עוד שישפיע עלינו שפע רב **כִּימֵי עוֹלָם** - כמו בדורות הקודמים שהיתה אז התעוררות גדולה ועצומה, כן גם עתה ישפיע אלינו השי"ת התעוררות כזו.

מִשׁוּךְ עֲבָדְךָ אֶל רְצוֹנְךָ, דער עיקר פון אלע נסיונות איז ווייל מען האט פארשידענע רצונות, מען וויל דאס, מען וויל יענץ. ביי יעדע זאך קוקט מען אלץ אויפן עצמיות, מען וויל דאס, מען וויל יענץ, און דער בע"ד פארדרייט דעם קאפ און מען מיינט נאך אז מען מיינט לשם שמים. בעט מען דעם בוכ"ע **מִשׁוּךְ עֲבָדְךָ אֶל רְצוֹנְךָ**, מען זאל נאר האבן דיין רצון וועט שוין אלעס זיין גוט.

עכ"פ, מען שטייט אויף נאך חצות, מען פארשפארט זיך אין א צימער און מען זינגט שירות ותשבחות פארן בוכ"ע, אדער צוזאמען מיט א גוטן חבר, ווערט דאס הארץ נתעורר. מען האט דורכדעם א שייכות צום בורא כל עולמים, דאס וועקט אויף דעם נפש צום בורא כל עולמים.

אז עס קומט אמאל א שלעכטער זמן, עס ווערט ביטער אויפן הארץ, מען פיהלט א עצבות א מרה שחורה, פארמאכט מען זיך אין א צימער און מען איז זיך מתבונן אין גדלות הבורא, אזא גרויסער באשעפער, און מען זינגט זיך אונטער א ניגון, ביז דאס הארץ ווערט געעפנט און מען פיהלט א שטיקל הרגש, א שטיקל התעוררות.

יעדער איד האט אמונה, נאר מען דארף זיך מחזק זיין אמת'דיג, פיהלן אז דא שטייט דער אויבערשטער, פיהלן די אמונה אין אלע ביינער.

וְהִיטָה לָהּ שְׂמֵחַת עוֹלָם, וזו היא השמחה הגדולה ביותר ששייך במציאות, לשמחה בקרבת אלקים. בשמחה זו היו שמחים תמיד הצדיקים הקודמים, וזולת שמחה זו לא היה להם שום שמחה ואושר מכל ענייני וקנייני עוה"ז, לא כבוד ולא ממון וכו', ולא היה להם שום שייכות לדברי הבל כאלו, וכמאמר הרה"ק מקאברין זי"ע "ישמחו במלכותך" - נישט מיט קיין קינדער, נישט מיט קיין רינדער, נאר "במלכותך", ער האט געפיהלט אמת'דיג די שמחה פון בורא כל עולמים.

וְהִיטָה יְהוָה נֶאֱרָחֵם, מתחננים לפניו ית', שיתעורר ויתרבה עלינו רחמנותו ית' תמיד בלי הפסק, וכמו שזכיתי כעת להתקרבות ה', כן אזכה תמיד לזה. **וְחֻסָּה נָא עַל בְּנֵי אֲהוּבָךְ**, שמחמת גודל ההשתוקקות מכנה עצמו בשם בן אהובך, מען קען שוין נישט אויסהאלטן פון גרויס השתוקקות. **כִּי זֶה פֶּמָּה נִכְסוּף נִכְסַפְתִּי לְרֵאוֹת בְּתַפְאֶרֶת עוֹנֶךָ**, נישט נאר יעצט, נאר איך בענק שוין שטארק פון זייער לאנג צו דערפיהלן אביסל מיט א אמת דעם בורא כל עולמים.

אֲנִי אֵלֵי חֲמִדַּת לְבִי, מכנים את השי"ת בשם חמדת לבי, מפני שהוא זה שהלב חומד אליו תמיד. ואנו מבקשים **חֻסָּה נָא וְאַל תִּתְּעַלֵּם**, כשם שזכיתי עתה להרגיש קרבת אלקותו ית', כן אזכה תמיד, שהקב"ה לא יסתיר פניו ממני, כי באמת הלא הקב"ה לא נשתנה ולא ישתנה לעולם, כדכתיב "אני ה' לא שנית", דעם זעלבן בוכ"ע וואס ער איז געווען בדורות הקודמים, איז אויך דא היינט, "לא שנית", ובכן מבקשים מה': רבוש"ע, פארוואס ביזטו דיך אזוי שטארק מסתיר פון אונז.

הִנֵּלָה נָא וּפְרוֹשׁ חֲבִיבִי עָלַי אֶת סֶכֶת שְׁלוֹמֶךָ - "סוכת שלומך" רומז על השראת השכינה, ומבקשים, שנזכה להיות כסא ומרכבה להשכינה הקדושה. הגם כשהאדם מתבונן בעצמו מי אני ומה אני שאזכה להשראת השכינה, עכ"ז מחמת גודל השתוקקות מתחננים ומבקשים שנזכה למה שכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

וזהו שמסיים **תְּאִיר אֶרְצִי מִכְבוֹדְךָ**, "ארץ" רומז על הגוף, כדאיאת

מדור
חדש

[illegible]

כלולות
בני היקר.
תשכ"ו.

מקור: הרה"ח
ר' הערשל משי
זהב שליט"א

תודתנו נתונה לכל העוזרים
והמסייעים בפרויקט החדש.

המערכת

[illegible]

**מקור: הרה"ח ר' הערשל
משי זהב שליט"א**

28. אנ"ש בלעטל. פרשת מקץ חטכה הילולא דרביהק תשנ"ב

לשליחת מסמך יש לפנות להר"ר וואל ברא דיאמנט

1

2

נישואי נכדת רביה"ק זי"ע. סיון תשמ"ח.

עב"ג כ"ק האדמו"ר מספינקא
מאנסי שליט"א, לימין רבינו
זי"ע נראה כ"ק אדמו"ר
ה'ישועות משה' מויזניץ זצוק"ל

מקור: הרה"ח ר' אהרן ברי"ק סאמעט
שליט"א שד"ר דמוסדוטינו הק'.
ותשוח"ח

3

המזרח: החתן, אדמו"ר מספינקא זצ"ל, מאחור
המשמשים בקודש ר' חיים הכהן ראטה, ר' גבריאל
שישא ור' שמעון בריון, הרה"צ ר' אהרן ור' דוד צבי
ור' חיים מאיר קאהן בני כ"ק אדמו"ר מתוא"י

תמונה 2: נראים כ"ק האדמו"ר ה'ישועות משה',
האדמו"רים מתוא"י וקרעטשניף רחובות, נראים בין
אנ"ש ר' יעקב אליעזר ור' משה בריון

תמונה 3: כ"ק רבינו זי"ע בעידן חדוותא סופק
כפיו הק' לשמחת קהל מרעיתו, נראים בשולחן

תמונה 1: הקהל בחתונה. נראים בשולחן המזרח
רביה"ק, כ"ק אדמו"ר ה'ישועות משה' מויזניץ, סב
הכלה הגה"צ אב"ד בני ראם, גאב"ד שטרסבורג,
בצד ימין נראים המשוררים ר' צבי אביגדור רוזנפלד
ור' אברהם קרויס

ספר סופר וסיפור | סופר התולדות שקיבצן מבעל המעשה, ספר השפאצירן
החולך ונשלם, וסיפורי בעל החילולא זי"ע מכלי ראשון

אספקלר

הר"ר ראובן יהושע בלום והר"ר יוסף שלום לויפער

תמונות רביה"ק זי"ע: מתוך ארכיונו הנפלא של הרה"ח ר' חיים אלעזר ראזנפעלד שליט"א

יה

ר' הערשל פותח את דבריו בהתרגשות "בראשית דבריי אני רוצה להבהיר; רביה"ק זי"ע נמשל לשמש, כמו שאת החמה - אפילו הצייר היפה ביותר בעולם אינו יכול לצייר באמת. כי הוא לא רואה אותה מקרוב, שהרי מרוב אור הוא מסתנוור. כמו"כ אי אפשר לצייר ולתאר את המאור הגדול כ"ק מרן רביה"ק הקוה"ט זי"ע. אי אפשר לצמצם את זה לכמה מילים על הנייר, בדיו פשוט. אפשר אולי לתאר קווי מתאר רחוקים מן המציאות האמיתית, כמי שמצייר את השמש מרחוק, אך לא להביע על הנייר את מלוא התמונה".

שיחות קודש מדי יום ביומו

איך התחילה התקרבותך לרביה"ק זי"ע?
"תחילת התקרבותי היתה בשנים תשל"ג - תשל"ד כשהייתי בחור צעיר כבן 14. למעשה הייתי נכנס לביהמ"ד בכל מיני טישן ומעמדים בתור שכן שגר בסמיכות. בשנים האלו היתה הקהילה קטנה, והיו ממש מקצת חסידים. עוד לא היו בכלל פארענטשעס בשעת השולחן הטהור, אלא שולחן ארוך ובראשו מרן רביה"ק זי"ע. בהמשך השנים באו הרה"ח ר' גבריאל פאפנהיים שליט"א והרה"ח ר' צבי אביגדור ראזנפעלד שליט"א ואמרו שצריך להחיות את הענין. התחילו לסדר את הניגונים, אז עשו פארענטשע אחת. וגם זה פעלו אצל רביה"ק בקושי. כל הענין של פארענטשע לא היה נראה לו, הוא לא אהב כל סרך של התנשאות וכדו'.
"הפעם הראשונה שהתפללתי בביהמ"ד היה ביום הכיפורים בתשל"ד - אז פרצה מלחמת יום הכיפורים, והקשר הראשון שהיה לי עם רביה"ק זי"ע היה במוצאי יום הקדוש, כשהביא הרה"ח ר' יעקב יוסף בראנדסארפער מיד לאחר הבדלה כוס תה לרביה"ק זי"ע בביהמ"ד, אני עמדתי שם,

עונג צורף וקורת רוח עליאית היא נחלתו של היושב לשיחה עם חבר המערכת הרה"ח ר' הערשל משי זהב שליט"א. יהיה הנושא איזה שיהיה, אפשר יהיה לשמוע, להחכים, ולהעשיר את האוצר התורני בשלל רעיונות מאירים. אולם שבעתיים יוקם הדבר, כאשר מדברים בעניני דיומא - האי יומא דהילולא קדישא דרביה"ק זי"ע.

כמה שבילים ונתיבים מובילים אותנו לביתו של ר' הערשל, כאשר יום ההילולא ממשמש ובא. יש את השביל הסלול המוביל אותנו לכל חסיד ומקושר באשר הוא, שיכול לספר על האור והחיות שקיבל מרבו. והשביל הזה רק מתרחב בהתחשב עם כך שר' הערשל זכה לקירבה נדירה ובמשך תקופות ארוכות היה משוחח עם רבינו זי"ע מדי יום ביומו וזכה לאצור בר בשנות השבע עד בלי די. יש גם את הדרך המובילה אותנו לספרא דבי מלכא, כותב התולדות ביד אמן, שגולל את דברי ימי רביה"ק בספריו המופלאים 'אספקלריה המאירה', שמהווים גם אוצר רחב למסמכים נפלאים הפותחים צוהר מקורי לחייו הקדושים של רביה"ק. ויש גם נתיב חדש מקרוב בא, כאשר לפי השמועה שהגיעה לאוזנינו, ר' הערשל מתעתד להוציא ספר נפלא מהשפאצירן של רביה"ק זי"ע, וזה כבר חידוש של ממש בבית המדרש, לאחר שמדובר במשהו שיש עליו צמאון מיוחד.

כל אלו יחדיו מביאים אותנו לביתו של ר' הערשל, מתוך ידיעה ברורה ומקדימה שאנו לא הולכים להספיק לנגוע אפילו בחלק מהנושאים שבהם אפשר לנגוע, אלא שזה לא פוטר אותנו מלהתחיל. אנו מציגים אפוא שאלות שונות, תוך כדי נבירה זוטא בארכיונים המרובים של ר' הערשל. לאחר מכן אנו גם מתגנבים למערת' חדר העריכה שלו, כפי שהוא מכנה אותו. שם למד והכין כתרי תורה, ואנו קצת מרפרפים על הספר החדש של השפאצירן ההולך ונערך בבית היוצר המשובח של ר' הערשל.

משך עשרות שנים זכה הרה"ח ר' צבי משי זהב שליט"א, למאות שפאצירן ושיחות עם רביה"ק זי"ע, וחלקם ערך על גבי הכתב | ר' הערשל גם ערך את ספרי התולדות הנפלאים 'אספקלריה המאירה', המבוססים על דברים שרביה"ק בעצמו סיפר לו | אנ"ש בלעטל מנסה בשיחה מיוחדת עמו לקלוט את צורת השפאצירן והדברים שנאמרו בהם, הנקודות שבערו בנפשו של רביה"ק, ואוסף כעמיר גורנה סיפורים מופלאים על בעל ההילולא. תור הזהב

רביה"ק זי"ע קרא לי ואמר לי 'שב כאן ושתה את התה...' ואמר לר' יעקב יוסף שיעשה ויביא תה אחר. כולם התפלאו על הכיבוד המיוחד שרביה"ק מעניק לבחור'ל הצעיר שבדיוק נקלע לכאן, וגם אני התפלאתי, ועד היום לא באתי בסוד קדושים. אגב, אני עדיין זוכר עד היום שהתה היה חם מאוד...

"כמה חודשים לאחר מכן נכנסתי לילה אחד לקבלת קהל בקודש פנימה, ורביה"ק זי"ע דיבר עמי הרבה, בנושאים שונים ומגוונים. למדתי בישיבת 'לפלגות ראובן' בשיעור א' אצל הרה"ג ר' יעקב זעקבאך, ורביה"ק זי"ע הציע לי שאכנס ללמוד בשיעור ב' בישיבתנו, ואכן נכנסתי באמצע הזמן ללמוד אצל הגה"ק ר' בנימין ראבינוביץ זצוק"ל. ואיך אומרים בדורנו, 'השאר היסטוריה'...

"מאז התקשרתי מאוד לרביה"ק זי"ע, וגם זכיתי לקירבה מיוחדת. בכל מוצ"ש לאחר שכל הקהל גמר לעבור ולברך א גוטע וואך, ליויתי את רביה"ק זי"ע לשטיבל למעלה ודיברתי אתו כעשר דקות כל מיני עניינים. כיון שהייתי נכדו של הרה"ג ר' יוסף שיינברגר ז"ל מזכיר העדה החרדית, דיבר עמי גם בנושאים ציבוריים שונים. רביה"ק היה מאוד מעורה במה שקורה ברחוב החרדי ובכלל.

"מאוחר יותר היה רביה"ק קורא לי כמעט כל יום בסוף בין הסדרים, עשר דקות לפני התחלת הסדר, והיה מדבר עמי כעשר דקות מדי יום ביומו. באותן שיחות הדריכני בכל פרטי החיים, דיבר בענייני חסידות ועבודת הש"ת, וגם דיבר איתי הרבה בנושאים ציבוריים, כאמור.

"באותם זמנים לא היה מושג של 'גבאי' אצל רביה"ק זי"ע, כי רביה"ק לא ערך רבי'סטעווע בשום ענין, וגם לא הרגיש שחסר לו גבאי... הרה"ח ר' חיים ראטה שליט"א היה מתלווה לרביה"ק זי"ע במעמדים וכדו', אבל מלבד זה, הרי ה'הויז בחור' היה הגבאי... בזמני היו המה הרה"ח ר' יצחק לייב הירש שליט"א, הרה"ח ר' משה יונה ראזנפעלד שליט"א ועוד. "על כל פנים, כיון שלא היה גבאי, אמרתי לרביה"ק, שאני רוצה ללוותו בכל לילה לביתו. כי בכל לילה היתה קבלת קהל בשטיבל שבבית מדרשנו, ולאחר קבלת קהל לא היה גבאי שילווה את רביה"ק לדירתו ברחוב סלאנים, אז ביקשתי לזכות בכך. אגב, רביה"ק זי"ע היה גם חוזר לביתו בכל צהרים לכבוד את הרבנית ולאכול את סעודת הצהרים. על כל פנים, רביה"ק הסכים שאלווה אותו, ושוב היתה לי הזכיה לדבר הרבה עמו".

למה עושים ממני 'עסק'...?

מה תוכל להרחיב על ענין זה, ה'הצנע לכת' ופשטות הבלתי נתפסת, מה שרביה"ק כל כך התרחק מגדלות ובלית הרבי'סטעווע? "רביה"ק ממש שנה את ההתעסקות סביבו. הוא לא אהב להתהדר באיציטלא דרבנן ולעשות מעצמו 'עסק'. אתן לכם דוגמא קלה: בשנים הראשונות כתבו על המודעות של העדה

החרדית לפני כינוסים ועצרות וכדומה את שמו המפורש, כלומר: הגה"צ ר' וכו' אדמו"ר מתולדות אהרן. ואז באו כמה גבאים והקימו קול צעקה היתכן שלא כותבים באופן מכובד, רק 'כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן' כנהוג אצל אדמו"רים. כשבאה לאזניו שמועה של ידיו של מי מתלמידיו ב'מעל' קרא להם וקנס אותם וגער בהם למה היה צריך זאת? האם בזה תלוי כל היהדות והחסידות?... למה עושים ממני 'עסק'...?

"רביה"ק היה כולו עניו ופשוט. אני זוכר שפעם סיפרתי לו שמוסד הרב קוק עשו 'שבוע הספר', וכמשקל נגד החליטו כמה סוחרים חרדיים לעשות ג"כ 'שבוע הספר' ברחבת שוק מאה שערים, רביה"ק שמע על זה ואמר לי שהוא רוצה לראות את זה בעיניו. והוא פשוט הלך אתי בעצמו לראות זאת כאחד האדם. ואגב נהנה מאוד.

"אתם רוצים לשמוע מה היתה ה'רבי'סטעווע? אני זוכר שפעם הייתי לביל שישי בקבר רחל, וכשחזרתי כבר היה מאוחר, בערך שתיים לפנות בוקר, והלכתי למקוה במאה שערים. ומה ראות עיניי? רביה"ק זי"ע עומד ושואב דליים של מים... התברר שהמקוה החם היה רותח מאוד, וכמה אנשים נעמדו לשפוך מים קרים למקוה, ורביה"ק בפשטותו הצטרף אליהם... (רביה"ק היה טובל שם במקוה בתחילת הלילה, וחזר לביתו ברח' סלונים ללמוד כל הלילה).

"פעם אחת לפני הצהרים באתי אל השטיבל, הדלת של חדר ההמתנה לפני השטיבל היתה עם חלון של זכוכית, וכך יכולתי להשקיף פנימה מה קורה שם. שם בחדר המתנה היה ברז וכיור קטן, ואני מסתכל פנימה, ואני רואה שרביה"ק זי"ע יושב מתחת לכיור ומנסה להבריג את הצינור שמתחת... הוא ניסה לפתוח את הסתימה בעצמו. דפקתי ונכנסתי ואמרתי שהרבי לא צריך להטריח את עצמו, אני יכול לעשות את זה... רביה"ק זי"ע נעמד הוציא את השעון ותמה 'עכשיו באמצע סדר הישיבה? גם אני יכול לתקן, לא על חשבון סדר הישיבה'. וכן עשה, הוא פתח בעצמו את הצינור וניקה את הסתימה.

"פעם כשטיילתי עמו ביער רמות,

והתקרבה שעת השקיעה, והיה מודאג כיצד הוא מגיע לעיר לקראת מנחה. במקום שנמצאת היום רמת שלמה, היה אז הר של זבל, ששם שרפו את כל אשפות העיר. פתאום עברה שם משאית אשפה שסיימה לרוקן את האשפה, רביה"ק עצר את המשאית, ושאל אם אפשר להצטרף לעיר. וכך עלה למושב שליד הנהג וחזר לעיר. סיפורים כאלו התרחשו בעוד הזדמנויות, כפי שרבים מהתלמידים מספרים.

"היה מנסה לזלזל במופתים שלו ובמה שאנשים התברכו מברכותיו. סיפר פעם על אחד מאוסטרליה שהזכיר את אחותו, והוא כתב לו שיבדוק את המזוזות, ובדקו ואכן המזוזה היתה פסולה. הוא צחק בפשטות מכך שעושים מזה 'מופת'. הוא אמר לי 'כשכתבתי לו לבדוק לא ידעתי למה אמרתי כך, אלא כך עלה במחשבתי. זה לא רוח הקודש'... פעם אמר לי באחד השפאצירן בזלזול שהמופתים שלו 'זה ענין של מזל', מברכים לאחד שיגיע לחו"ל בשלום, וכיון שהמטוס לא נפל הרי זה מופת גדול... הוא סיפר בעצמו את המופתים שלו, כי פשוט לא חשב שזה מופת.

גארנישט מיט גארנישט

"הוא עשה מעצמו גארנישט שבגארנישט. פעם שאלתי את רביה"ק אם נכון מה שסיפרו עליו שבבחרותו היה קם בתחילת הלילה ולומד כל הלילה, וחצי שעה לפני שהעירו את הבחורים הוא נשכב במיטה כדי לנוח מעבודת הלילה, וכולם חשבו שהיה ישן עד עתה. הוא לא ענה כלום, הוא רק אמר: 'נו סוף כל סוף וואס איז אויסגעוואקסן פון מיר גארנישט מיט גארנישט...'

"זכורני שבאחד השפאצירן, כשיזמר את הפיוט 'צמאה נפשי', רביה"ק פירש את המילים 'מי זה יצטדק נמשל כאבק דק', על פי מה שפירש רבו הקדוש מסעקלהיד זצוק"ל על 'תקות אנוש רימה', שלאחר מאה ועשרים יבוא אדם לבית דין של מעלה והרי לא יצדק לפניו

מחסי שטרן חשמל
ווינטשט פאר כלל אנשי שלומינו
א לעכטיגן חנוכה
ביי אונז וועט איר באקומען דעם בעסטן
אויסוואל פאר פרייזן פון 'חנוכה געלט'

מיר שטייען גרייט פאר איין
צו יעדעם צייט - מיט די בעסטע סטעריווע
נכ"ר ידידכם אהרן הירש

רחוב אשתיורי הפרדון 8, גאולה ירושלים טל: 02-5381956
פתוח: א-ה 10:00-2:30, ו' 10:00-4:30, ז' 10:00-11:30

"על רבו הגה"ק מסעקלהיד סיפר הרבה שסברותיו היו עמוקות וישרות להפליא, וכל ימיו דיבר בגעגועים לשיעוריו".

רבי אבא

האם ההנהגה הזאת של שלילת רבי'סטעווע הוא נהג גם בתוך קהל אנ"ש?

"כמובן שלא. זה הרי גם לא היה עוזר. הרי כולנו היינו חסידיו ותלמידיו, ועם כל זה, הפשטות והענווה הבלתי נתפסת שלו, גרמו לו לרדת ולהשפיל את עצמו לכל ילד. באותן השנים הראשונות בפרט, כל ההנהגה היתה בצורה של אב ובנים. צריכים להבין, שרביה"ק בנה את הקהילה מהמסד עד הטפחות. כשרביה"ז זי"ע בא ארצה בשנת ת"ש לא היה אלא מתי מעט כי כל החסידים נעקדו על קידוש ה' בחול ומתי מעט ששרדו את המלחמה הגיעו בשנות תש"ז תש"ז. כשרביה"ז נלב"ע בשנת תש"ז התחיל רביה"ק זי"ע לבנות את הכל מא' עד ת', הוא בנה תלמוד תורה, ישיבה, מקוה ובנין, הכל היה במסירת נפש בגופו ממש. הוא נסע בגפו לחול'ל בלי גבאי, ובחול'ל חיכה לו בלופטפעלד איזה יהודי מחול'ל שלקח אותו. רביה"ק ממש הקיז בעצמו את כל הדם בבניית הקהילה, ולכן הוא הרגיש כלפי התלמידים כאב לבנו. הוא גידל וחינך את התלמידים מיום היוולדם, הוא הרגיש אחריות וקירבה. הוא הכיר את כולם בשמם, עד אחרון הילדים הקטנים. כולם הרגישו שייכים וקרובים. כשילד בת'ת קיבל חתן באצבע, הוא היה רץ לרביה"ק זי"ע, כי היה פשוט אצלו שהאיש הראשון שאמור לדאוג לזה הוא רביה"ק... ורביה"ק בפשטותו באמת חבש לו את החתן... הוא גם היה גוער במי שלא עשה כשורה, בדיוק כמו אבא הגוער בבניו. לא היו גבאים ואדמו"רות... רק בהמשך השנים קמה ועמדה כל האדמו"רות ומערכת המשבקים". זה היה כבר לאחר חתונתי, בשנת תשל"ט.

"אגב אני נזכר בסיפור מעניין. פעם באתי ביום שישי אחר הצהרים להיכל הישיבה, וביקשתי לבנות לעצמי סטנדר... הבאתי קרשים, מסמרים ופטיש והתחלתי לבנות. הלמתי עם הקורנס בקול רעש גדול. מה שלא קלטתי, זה שאני מפריע לרביה"ק... השטיבל היה בצמוד לעזרת נשים - שם שכן היכל הישיבה, ואחד מהחלונות של העזרת נשים היה חצוי בעזרת נשים וחצוי בשטיבל, ולא תפסתי שאני פשוט עומד ליד השטיבל. פתאום יוצא רביה"ק זי"ע כשניכר עליו שהתעורר משנתו, 'מה אתה עושה כאן'?... אני קלטתי באותו רגע שהמיטה של רביה"ק נמצאת שם בפינת השטיבל, ופשוט הפרעתי לשינת אותו צדיק. רצייתי לקבור את עצמי מבושה, ועניתי בחוסר אונים לרביה"ק 'רצייתי לבנות סטנדר ואני מתנצל ומבקש סליחה, לא שמתי לב'. רביה"ק לא אמר כלום, אלא נכנס חזרה לשטיבל, ואני ברחתי משם כל עוד נשמתי בי..."

"כמה ימים לאחר מכן הוא קרא לי ופתח ספה"ק 'עטרת ישועה', שם כתוב שבארץ ישראל אין אדמו"רים - בתקופת העטרת ישועה' כמעט לא היו רבי'ס בארץ ישראל - מפני ששם לא יכולים להיות חסידים, כי כולם

אני זוכר את אמי
ע"ה שהחזיקה אותי
על רגלה והחדירה
בי אמונה ומסירת
נפש, היא אמרה לי:
אברמל'ע, כשהשי"ת
אומר 'לך לך' צריכים
ללכת ולא לשאול
קושיות!

אספקלריה

בדין, אלא תקוותו היחידה היא שיאמר כי היה בסך הכל 'רימה' וכאן בעולם הודה בקטנותו, ואז הענווה תצילנו. ולכן 'מי זה יצטדק', כיצד אפשר להצטדק בדין, אם 'נמשל לאבק דק'...
"הוא דיבר כל הזמן על ענווה. אני נזכר עכשיו שסיפר לי פעם באחד השפאצירן עד כמה אדם לא צריך לעשות עסק מעצמו. הוא סיפר שהשטיבל הפרטי של הגה"ק ר' ישראל מהוניאד זצוק"ל היה בבית הכנסת בהוניאד, והארון הכללי להחזיק את תיקי הטלית ותפילין, היה בתוך השטיבל... כל הציבור נכנס להוציא ולהניח את הבייטלעך לפני ולאחרי התפילה, והרב מהוניאד ישב ולמד ולא התפעל כלום מכל הציבור שנכנס ויוצא כבשלו, בתוך חדרו... את זה סיפר לי לומר שכך צריך לחיות.
"ואגב, אם כבר דיברנו על רבותיו מהוניאד וסעקלהיד - רביה"ק דיבר תמיד מרביתו משנות ילדותו ובחרותו, מהוניאד, סעקלהיד וגם מהגה"ק מנאסויד, ואפשר להוציא קונטרסים ממה שסיפר עליהם. הוא סיפר בהתרגשות איך כשבא הגה"ק מנאסויד זי"ע להוניאד זכה הוא לשמשו וליצוק מים על ידיו. כן סיפר האיך שנאסוידער רב היה עומד ומספר סיפורים של הרה"ק מצאנו זי"ע לפני התפילה עד קרוב לחצות - כי הקפיד על תפילה בחצות.

"הוא סיפר שפעם אחת רצה לנסוע לישיבה לסעקלהיד ובא להרה"ק מהוניאד להיפרד ממנו, הוא ניגש לרב ב'אשרי-ובא-לציון' וההוניאדער רב לא ענה לו כלום. אז הוא הסכים לאחר את הרכבת כדי לחכות להיפרד מהרה"ק מהוניאד. לאחר התפילה הראה לו הרה"ק שכתוב בסידור 'ירידת השפע' ואם מדברים באמצע ירידת השפע אזי קוטעים את ירידת השפע ויש הפסק בהשפעות, ולכן אסור לדבר מאשרי ובא לציון עד אחר עלינו.

מחזיקים את עצמם כבני מלכים...

"לאחר מכן רביה"ק שאל אותי למה היית צריך סטנדר, אמרתי לו שלפעמים לא נוח לי לשבת ואני רוצה ללמוד בעמידה, ולא נוח להתכופף לגמרא שעל השולחן, לכן בניתי סטנדר. רביה"ק אמר מיד 'ככה? זה מועיל ללימוד', והוא הזמין עשרים סטנדרים של ברזל לישיבה (כאלו שמניחים על השולחן) כדי שמי שירצה יוכל ללמוד בעמידה באופן נוח ומרווח."

צורתו של שפאציר

שמועה טובה גונבה לאוזנינו, ולפיה נמצא על שולחן העריכה שלך ספר חדש מתורת רביה"ק זי"ע, והוא ספר שכולו 'שפאצירן' שרשמת - ושתלמידים נוספים רשמו - בשעתם. קודם כל, אנו רוצים לשמוע, מה היה ענין השפאצירן שכל התלמידים מתרפקים כל כך עליהם?

"אמו ע"ה של רביה"ק הורתה לו ללכת כל יום לטייל, לבריאות גופו הטהור, ורביה"ק קיים את הוראתה כל השנים, עד כמה שזה התאפשר לו, כמו עוד כמה מן ההוראות שהיא נתנה לו.

"כמובן שמי יבוא בסוד קדושים, ואפשר ללמוד זאת מן העובדה שהיה לרביה"ק עקרון שלא לטייל באותו שביל פעמיים, באמרו כי ביום אחד כבר העלו את הניצוצות הקדושים, וצריך להעלות ניצוצות קדושים מעוד מקומות. הרי לנו במה עסק בטיוליו. ואגב, אני הייתי הולך הרבה לחפש דרכים ושבילים נוספים שיוכל לטייל שם.

"הסדר היה שרביה"ק הלך לטייל עם כמה בחורים או אברכים, וזכיתי שהרבה פעמים נמנית עמם. בשעת הטיול היה רביה"ק יכול ללכת שעה ארוכה בשתיקה, כשהוא שקוע בשרעפי קודש, ואז רק התלוינו אליו בדממת הוד קודש. אבל כשזכינו, היה מדבר, וכשהיה מדבר בהזדמנויות כאלו, היה מדבר דיבורים נפלאים באופן חי ומחיה נפש. היה מדבר על הנושאים שהיו מגמת נפשו וגם סתם נושאים: אמונה, מסירת נפש, בטחון, ביטול, תורה, וגם שאר הדרכות בדרכי החיים ושירת חולין של תלמיד חכם, וכמובן הרבה מאוד סיפורי צדיקים, וגם סיפורים ממנו עצמו, שהיה מספר בפשטות כזו מבלי לייחס משהו לעצמו.

"עשרות סיפורים שמעתי מרביה"ק בעת הטיולים מכל תולדות חייו, וספריי 'אספקלריא המאירה' מבוססים על הסיפורים שהוא עצמו סיפר לי במשך השנים. הוא היה מספר מהישיבה, מימי הבחורות, מימי האברכות, מימי הילדות. הלכתי פעם איתו לתפילה בצפת והוא הראה לי 'כאן גרתי', 'כאן גר זקני ר' אברהם יצחק העלער - ליד בית הכנסת אווריש', 'על חלון זה שכב בסוף ימי כשכבר היה סגי נהור וידע ברוב קדושתו מי עובר ברחוב'. באותו יום הוא סיפר לכל אורך היום סיפורים מזקנו ר' אברהם יצחק, הוא סיפר שפעם שאל זקנו את אימו מרת שיינדל ברכה ע"ה אם היא רוצה

לשמוע את שירת המלאכים, והלך איתה לאיזה שדה שומם ליד צפת ושם שמעה את השירה (כפי שכבר הורחב בעבר ב'אנ"ש בלעטל' לדמותו. י. ש. ל.).

"כמובן שהנושאים היו תלויים לפי המקבלים. עם בני עליה היה רביה"ק מדבר ענינים עמוקים יותר, ועם בחורים היה מדבר בשפתם וכן הלאה, אך הצד השווה שבהם שעסקו באמונה ומסירת נפש ויתר הנקודות הבערות שלו.

"אי אפשר להמחיש זאת, אבל השפאצירן היו שעה של קורת רוח עצומה. כי צריך להבין שמלבד החיות הרבה ביסודות הנפלאים שהעניק לנו בכל עניני עבודת השי"ת, רביה"ק היה כולו מתיקות ונועם ה'. הגם שדרכו בקודש היתה לפעמים במידת היראה והגבורה, הרי שבתהלכותיו הוא היה 'זיסער צדיק' אשר לשמו ולזכרו תאוות נפש. הוא למשל גינה מאוד את מידת הליצנות, ואמר שמי שעוסק בזה אזי גם ב'סלח לנו' הוא מתבדח ח", אבל חוש הומור בריא הוא ממש לא פסל. היה כולו מתיקות. יכול היה לשוחח עם תלמיד שעות ארוכות, ולהעניק לו הרגשת נעימות שאין בדומה לה, עד אשר החסיד כבר יכול היה לשכוח שהוא עומד לפני רבו. לא לחינם הרגשנו כבנים אל אביהם.

"בעת השפאצירן היו גם עתות רצון מיוחדות, שבהן היה מתיישב או נעמד לשורר פיוטי כיסופין להשי"ת בדמעות שליש, כמו 'ידיד נפש' ו'אדון הכל' (ראה במסגרת נפרדת - ביאור על 'ידיד נפש' שרביה"ק נשא באחד השפאצירן, שר' הערשל העניק לנו בפרסום ראשון. י. ש. ל.). כמו כן לפני ראש השנה היה מזמר את כל הנוסח של 'המלך' וקטעים ממוסף בהתעוררות עצומה. ואגב, רביה"ק סיפר לי פעם שהוא למד נוסחאות אלו מידידו וריעו הגה"ק הגאב"ד הרמ"א פריינד זי"ע, כשבצעירותו נתמנה רמ"א לרב בית המדרש, כדי להיפטר משירות צבאי, כפי שהיה אז החוק באונגארן שרבנים פטורים משירות צבאי, ואז היה רמ"א צריך להתפלל לפני התיבה, ולקח את רבינו זי"ע שהיה בחור צעיר אז וחזר בפניו

על כל הנוסחאות.

"בכלל, במהלך השפאצירן, היה רביה"ק לא אחת מפזם לעצמו את התנועה הקבועה והאהובה עליו - ניגון הרה"ק מקאליב זי"ע ('גלות גלות', וכן מזמרים בסעודה שלישית). הוא היה מפזם זאת בלי מילים ועם מילים ותהייה המילים אשר תהייה. כמו למשל 'הייליגער באשעפער, הייליגער באשעפער', וכן עוד. הוא אמר לי שאצל רביה"ז בשעה ששוררו את הניגון הזה היתה התעוררות גדולה, ואצל הרה"ק מצאנו זי"ע, כשזימרו את הניגון היו יכולים להינמס לגמרי מדביקות והשתוקקות. היה מתיישב על אבן וזימר את הניגון ונחלי דמעות שפך, הוא ניגב את פניו שוב ושוב עם הטאשן טיכל - והוא בכלל בכה הרבה. כשהיה מסב פניו לאחר שעבר לפני התיבה, היו רואים איך עיניו אדומות ונפוחות מבכי. אין לתאר את גודל הכיסופין שנשמעו בקולו בקודש בעת שהיה מתרפק כך לפני השי"ת."

דפים צהובים מאוסטרליה...

נקווה רק שהמתלווים היו חכמים לרשום את השפאצירן?

"זהו שלא. וזהו דבר שראוי לקונן עליו. יובל שנים צעד אותו צדיק בטיוליו המחיים נפש, והמתלווים פשוט לא ראו צורך לרשום. גם מה שיש בידי, ומהווה ב"ה החלק המרכזי בתוך הספר ההולך ונשלם, הוא מעט מזער ממה שזכיתי לשמוע, כי ב"ה זכיתי להתלוות בהרבה שפאצירן, בטלו סטון, בטבריה, בצפת, בארמון הנציב, ובכל מקום. מה שכן נשמר בידי היה בפטנט מיוחד. מיד כשחזרו מן הטיול, הייתי משחזר לעצמי את כל אורך המסלול, והייתי כותב הכל בראשי פרקים או קצת יותר, כתבתי את זה על נייר זול - הודו פאפיר...". ר' הערשל ניגש לארון ומוציא 'הודו

פאפיר צפוף עם אותיות בגודל חרקים, "כך הייתי כותב אז..."

לאחר מכן מוציא ר' הערשל דפים צהובים ועליהם כתוב שפאציר אחר, והוא מגלה מנין הדפים. "פעם מצא אותי רביה"ק באמצע הכתיבה ושאל אותי 'מה אתה עושה כאן?', אמרתי לו שאני כותב את כל השיחה של השפאציר. שאל אותי רביה"ק זי"ע 'אין לך על

"ובכל אופן, המעט שרשמתי, ועוד כמה שרשמו, יכולים גם כן לפרנס ספר שלם, וזאת נחמתנו. תקוותנו בעז"ה שנוכל בקרוב לבשר על השלמת הספר ולהוציאו לאור עולם, וכמובן, אם יש מי מהתלמידים והחסידים שזכה לרשום שפאצירן, נבקש ממנו שיואיל בטובו לזכות את הרבים ולהביאו אלינו."

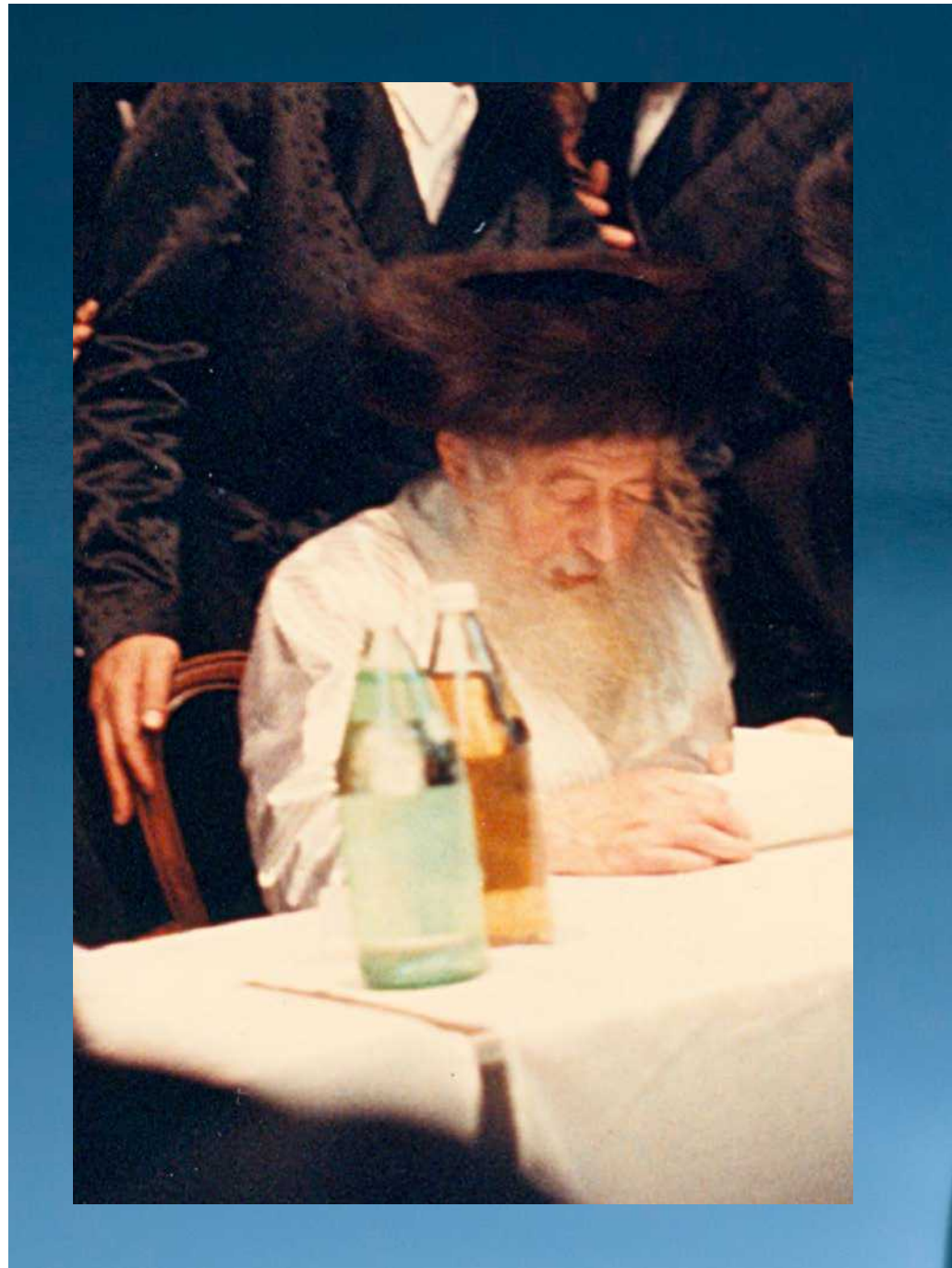
"מי שהכיר את רביה"ק מקרוב, יודע שהמהות שלו היתה 'צמאה נפשי לאלקים לקל חי', 'כלתה נפשי לחצרות ה', כלות הנפש להשי"ת. ועל כך היו רוב הדיבורים נסובים. היה מדבר בהשתוקקות עצומה להשי"ת. לאמונה, לגילוי אלקות, למסירת נפש. כל המחשבה שלו היתה מונחת במסירות נפש, כל צעד ושעל היה אפוף במחשבות מסירת נפש. הלכתי אתו פעם בטבריה כשהוא נשען על ידי כדרכו בקודש, ופתאום חשתי שהוא רועד. שאלתי אותו מה קרה, החווה לי רביה"ק על מכבש זפת המשמש לסלילת כבישים שהיה שם, ואמר לי רביה"ק 'חשבתי עכשיו שאני מוכן לשכב תחת גלגלי המכבש בעבור כבוד שמו ית' ואדרס דק כנייר בעבור השי"ת'. זוהי דוגמא אחת מני רבות מאוד. ראו במוחש שמשתוקק למסור נפשו להשי"ת.

"פעם לאחר דרשה בזופניק אמר רביה"ק שחשב בשעת מעשה שאילו ישליכוהו מהמרפסת עד שכל אבריו יתרסקו כשעיר המשתלח, הוא מוכן בעבור כבוד שמים. פעם בערב ראש השנה שחטו על הגג כבש בשביל הראש, אח"כ אמר שבשעת הריקודים בהקפות צייר לעצמו איך שנשפך כל הדם ושטף הדם ששטף את ראש הכבש, 'כך אני מוכן שיזרום ממני כך דם'. כל תנועה שלו היתה מסירות נפש. זה זרם בעורקים שלו."

שאלנו את ר' הערשל, אם לא הרגישו שרביה"ק מדבר דיבורים נוראים ומרוממים שאין שומעים כמעט, ור' הערשל נענה שזה היה כל כך טבעי, וכל כך הרבה דיבר מזה, שזה לא היה בולט בכלל. זה היה השיגרא דלישנא שלו והשפה הטבעית שלו.

"הוא תמיד היה חוזר מה שמתאמרא בשם הבית אהרן 'את הכל תוכלו ליקח מאיתי אבל לא את יוצרי מלבבי'. וכן על לשון האור החיים' סוף פרשת ניצבים "מה לי חיים אם לרצון הבורא". זה היה כל מהותו, בעת השפאצירן הוא היה חוזר על זה מאות פעמים! "מסיבה זו הוא ממש בער בזכרו של הרה"ק מצאנו זי"ע. בשפאצירן הוא היה יכול לספר כמה ימים ברציפות סיפורים ועובדות מהרה"ק מצאנו זי"ע, מבלי יכולת לעבור לנושאים אחרים.

"שאלתי פעם את רביה"ק, איך הגיע הרה"ק מצאנו לכאלו מדריגות, ולמה מקדישים את שמו כאחד מתלמידי הבעש"ט הקודמים, והלא היו עוד צדיקים וקדושים בדורו, והוא ענה לי תשובה שכשם שהיא מגדירה את דרכו של הרה"ק מצאנו, כך היא מגדירה את דרכו שלו. וכך אמר לי 'צאנזער רב האט זיך געריסן צום אייבערשטן'. אם נתבונן בתשובה נמצא שזו היתה מהותו שלו. ההשתוקקות וכלות הנפש למסור את הנפש לגמרי להשי"ת. לשמע הדברים, ביקשנו מר' הערשל להטעים את אנ"ש באחד השפאצירן, ואכן בחרנו בשפאציר שבו רביה"ק מתרפק על קדושת הרה"ק מצאנו זי"ע, כפי שזה מתפרסם כאן במאמר נפרד. והדברים מאירים ושמחים.

געריסן צום אייבערשטן

האם אפשר להעמיד איזו נקודה מרכזית שעמדה בכל השפאצירן?

מה לכתוב?! אמרתי לו 'לא'. באותה תקופה הוא נסע אז לאוסטרליה וכשחזר הביא לי מתנה; בלוקים צהובים לכתבה... 'זה בשבילך הערשל, שתוכל לכתוב את השפאצירן', אמר לי... מכך היה אפשר ללמוד עד כמה כן רצה בקדשו שהדברים ייכתבו לדורות, אך כדרכו ברוב ענוותנותו לא ביקש זאת. וה' הטוב יכפר.

אתה יודע מה זה ברעניצלאך...?

האם רביה"ק התייחס למחזות ודברים שחלפו לנגד עיניכם בעת השפאצירן?

"בוודאי. זה היה אחד הדברים המיוחדים בשפאצירן, וזה הוסיף נופך מיוחד. זכורני שפעם אחת ירדתי אתו לשפאציר בטלז סטון, ובכניסות של הבניינים עמדו נשים ככה ודיברו בקול. אז הוא אמר לי 'הנשים של היום זיצן אין פלוידערן, אני זוכר את אמי ע"ה שהחזיקה אותי על רגלה והחדירה בי אמונה ומסירת נפש, היא אמרה לי: אברמל'ע, כשהשי"ת אומר 'לך לך' צריכים ללכת ולא לשאול קושיות! היא סיפרה לי איך יבנו את בית המקדש כשמשיש יבוא, וכמה יפה זה יהיה, זי האט מיר אריינגעפרעגלט אמונה. מה מפטטות נשות דורנו...', ובאמת, אחד הנושאים שהיה מדבר הרבה זה על החשכות של הדור הזה לעומת הדורות הקודמים, כשבכך היה מדליק את אש ההשתוקקות לדורות שעברו, דורות הצדיקים. היה מדבר הרבה בהשתוקקות כיצד היו נראים הדורות הקודמים, כשהרה"ק מצאנו זי"ע עדיין היה חי, כשתלמידי הבעש"ט עוד חיו.

"פעם אמר לי בשפאציר בטלז סטון, כשהלכנו לטייל עד נוה אילן הסמוכה, והוא סקר ככה את המקום, ואמר לי: הלוואי והייתי יכול להקים כאן שיכון בשבילנו, מחוץ לעיר, היינו יכולים לנהל טיש עד לפנות בוקר מבלי להפריע לשכנים, לומר ולרקוד כל הלילה להשי"ת..."

"זכורני עוד מעשה מיוחד שארע פעם בטלז סטון בשפאציר. רביה"ק נהג כאמור שלא ללכת יומיים באותו מקום, מחמת שכבר העלו את הניצוצות הקדושים מאותו מקום, והייתי צריך להמציא מקומות חדשים הסלולים וראויים ללכת. פעם לא הצלחתי במשימתי כנראה, ומצאנו את עצמנו בשדה של קוצים וברקנים, הקוצים הצהובים הדוקרים. אני לא תפסתי, אך לאחר כמה דקות של הליכה אני מבחין שהגרביים הלבנות של רביה"ק זי"ע מלאות בנקודות של דם... כשרביה"ק לא אמר לי כלום... כמוכן שמיד פניתי והוצאתי משם, והוא רק חייך 'עכשיו אני מבין למה אתה הולך עם מכנסיים ארוכים...'.

"אני עוד לא קלטתי מה היה כאן, עד שראיתי את החלק השני של הסיפור הבלתי יאומן. עברו כמה דקות, והוא שואל אותי כאילו בדרך אגב, 'אתה יודע מה זה ברעניצלאך?' - זה קוצים כדוריים המסובבים מכל הצדדים עם דוקרנים שמוזכרים בין הסיגופים שמונה מרן רביה"ז ב'טהרת הקודש' מספרי הקדמונים כתיקון על הלבנת פנים. אמרתי 'לא, ורביה"ק החווה לי על אותם הקוצים ואמר לי 'זה הברעניצלאך. אתה יודע מה עושים עם זה?' אמרתי 'לא', רביה"ק זי"ע תלש מהקוצים מלא חופני קוצים, הפשיל את שרוולו וגירד אותם כמה פעמים היטב בבשר ידו. היד שלו נהפכה ברגע אחד לאדום כדם... אני נרעדתי, ויכולתי רק לתאר לעצמי אילו יסורים נוראים יש לו

עכשיו. 'סתם כ'האב דיר נאר געוואלט ווייזן', אמר לי בפשטות... אני הוצאתי אותו לפני רגע מהקוצים כי חשבתי שזה מפריע לו, והוא 'רק רצה להראות' מה זה ברעניצלאך... והמיוחד שהוא עשה את זה טבעי בלי עסק גדול, שהיה קשה לי לתפוס בשעת מעשה שהוא עשה איזה מעשה מיוחד עכשיו.

לא נותנים לתלמיד ליפול לבד!

"ואם דיברנו על תעייה בתוך קוצים, יש עמדי סיפור נורא עוד יותר. כפי שאמרתי, בכל יום היו צריכים למצוא מסלול חדש, פעם אחת בצפת, רביה"ק שאל כשיצא 'לאן הולכים היום', החוויתי על האנטנה בראש הר כנען ואמרתי 'עד האנטנה'. הלכנו. באותו יום בא לשם הרה"ח ר' יעקב יוסף פרנקל שליט"א, והוא ביקש לדבר עם רביה"ק לבד. הלכתי אפוא מאחור עם המשב"ק הרה"ח ר' שמעון ברוין שליט"א. אנחנו הולכים ככה ברוגע ולפתע אומר לי ר' שמעון 'הרבי נעלם, לא רואים אותו בכל האופק'. התחלנו לרוץ למעלה, ושם היה איזה עמק, בור עמוק מגודר בגדר תיל שלא יפלו פנימה, ואנחנו רואים שרביה"ק שוכב שם עם ר' יעקב יוסף מוכתם בדם, וכל זקן קדשו מסובך בין חוטי התיל הדרקוניים. הוצאנו את רביה"ק, הוא היה כולו דם. לא ידענו מה לעשות, מנין נמצא מים ביער השומם הזה. בהשגחה פרטית שמנו לב שהרה"ח ר' ישראל אייזנער ז"ל טייל

רביה"ק זי"ע תלש מהקוצים מלא חופני קוצים, הפשיל את שרוולו וגירד אותם כמה פעמים היטב בבשר ידו. היד שלו נהפכה ברגע אחד לאדום כדם...

אספקלריה

זאת, אזי צריך שה'הרגש' יגרום לך שלא תוכל.
ואמר רביה"ק ברוב פשטות וללמדנו לקח: הייתי
רוצה לתלוש תאנה... תאנה יפה מן ההפקר, אבל
התורה אוסרת".

תפילה על זוטות

יטעימנו מר בעוד נקודה ממעינות החיים
אשר רביה"ק היה מטעים באותם השפאצירן?

"אחד היסודות הפשוטים שהיה משנן, שעל
כל דבר צריך להתפלל להשי"ת. רביה"ק אמר לי
שדבר זה עוד למד בקטנותו מאמו ע"ה, שלכל
דבר היתה לוקחת את ספר התהילים ואמרה
תהילים, והוא קיים זאת בקטנותו בפועל בכל דבר
קטן כגדול. הוא סיפר לי הרבה מעשיות על זה.
למשל סיפר, שביום שנכנס לשיבה בסעקלהיד
לא ידע מי יהיה החברותא שלו, וישב כל הלילה
והתפלל 'רבוש' עזר לי שאמצא חברותא
טובה בשיבה'. למחרת הגיע לשיבה בחור אחד,
ורביה"ק ניגש אליו ושאל אותו אם הוא מחפש
חברותא, וכך נשתדכו. לאחמ"כ סיפר לו הבחור
ההוא שבצעם עד אתמול בלילה הוא עדיין
הסתפק בין שתי ישיבות להיכן לנסוע, ואתמול
בלילה נפלה ההחלטה בלבו לנסוע לסעקלהיד,
ואמר רביה"ק שזה היה בזכות התפילה.

"פעם סיפר לי שהקור בחו"ל בחורף ובפרט
בלילות היה נורא מאוד, וכשהיה הולך ללמוד
בלילה, והיה צריך להדליק עשית מזכוכית, אזי
הרבה פעמים שהזכוכית התפוצצה מניגוד הקור
והחום. פעם נשברו לי כמה זכוכיות, וכבר נשאר
עם זכוכית אחת בלבד, והתחיל להתחנן ולהתפלל
להשי"ת 'רבונו של עולם! אני רוצה ללמוד, עזר
לי להדליק את הלאמפ', וסיים רביה"ק שכל
כך הרבה בכה, עד שהזכוכית התחממה מעצם
הדמעות, וזה כבר לא התפוצץ..."

"סיפר עוד, שפעם הלך בבחרותו ברחוב
בחו"ל בשלג, והנערים הגויים שיחקו בזריקת
כדורי שלג, ואחד השליך לו כדור שלג בעין, והוא
פשוט לא היה יכול לראות. הוא נכנס לחדר,
והתחיל לבכות 'רבונו של עולם! אני רוצה ללמוד
ואני לא יכול לראות'. הוא בכה כל כך הרבה
עד שלפתע החל לראות. הוא רצה לתת בכך
דוגמאת על כך שיתפללו על כל הזוטות והדברים
הקטנים".

פצצת הגרעין המסוכנת

אולי תזכור הדרכות והוראות פרטיות שקיבלת
אז?

"קשה לזכור מרוב הדברים שיש. שאלנו
אז כל פרט קטן כגדול. אני זוכר שפעם צעדתי
עם רביה"ק בבית חלקיה - היה זה לאחר
שה'מונקאטש'ער קיבוץ' הגיעו לשמוע שיחת
קודש מרביה"ק, ואני ליוויתי את רביה"ק בחזרה
לביתו, ושאלתי אותו אם ללמוד 'תיקוני זוהר'

ר' הערשל ליד רביה"ק והיפני מנחם' מגור במחאה על
כבוד קברי ישראל בגבעה הצרפתית

באותה תקופה הוא
נסע אז לאוסטרליה
וכשחזר הביא לי
מתנה; בלוקים
צהובים לכתיבה...
'זה בשבילך הערשל,
שתוכל לכתוב את
השפאצירן', אמר לי...

שם עם זוגתו ע"ה באחד השבילים השקטים,
וניגשנו אליהם והם נתנו לנו בקבוק מים שהיה
עמם. כך יכולנו לשטוף את רביה"ק.

"ואז אמר לנו רביה"ק דבר נורא, והוא אמר
זאת בכל הפשטות שבעולם. 'בעצם לא הייתי
צריך ליפול למטה, יעקב יוסף הוא זה שנפל, אלא
שאסור לתת לתלמיד ליפול לבד, לכן החזקתי בו,
ונפלנו שנינו!..."

"שוב מעשה באותה שבת. רביה"ק שהה אז
בשכונת כנען ב', ובכל השבוע היה הולך למקוה
בכנען א', אך בשבת לא רצו בהנהלת המקוה לתת
מפתח, ורביה"ק זי"ע דאג במשך כל השבוע מה
יעשו בשבת, הלא הציבור יגיע ולא יהיה מקוה
למבול בו. אמרתי לרביה"ק שאני הולך לבדוק
כיצד אפשר להגיע למקוה סמוך. ניסיתי ללכת
שביל אחד ועוד שביל, עד שמצאתי שביל שחותך
את כל ההר עד שמגיעים למטה לצפת ושם יש
מקוואות. רביה"ק היה מאוד שמח. בשבת בבוקר
הוא קם בשש לפנות בוקר וציווה להעיר את
כולם, ורביה"ק חיכה עד שכולם יעורו ויקומו,
וכל הציבור יצא לצפת העתיקה למקוה בצאנז,
המקוה שבו טבל הרה"ק משינווא, ואז התחלנו
לחזור את כל ההר למעלה עד כנען.

"אני זוכר שרביה"ק הלך את כל השביל.
היה שרב ממש, ורביה"ק לא היה יכול לטלטל
את השטריימל כי לא היה עירוב, ועוד עטף את
אבנטו על צווארו כצעף. באמצע הדרך היה שם
אילן של תאנים, והתאנים היו יפים מאוד בימות
הקיץ. רביה"ק עצר מתחת העץ, ואמר: הפסוק
אומר 'לא תוכל לאכול בשעריך', אומר שם
רש"י 'אמר ר' יהושע בן קרחה יכול אתה אבל
אינך רשאי'. שאל רביה"ק: מה זה 'כול אתה',
הרי הפסוק אומר 'לא תוכל', וכי הוא בא לחלוק
על הפסוק?! אלא שרצה להכניס יראת שמים,
שאפילו אם אתה חושב שאתה יכול לעשות

אספקלריה

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. ההרגשה אחרי שיחה עם ר' הערשל, היא שטעמנו רק את קצה הדבש, ולא נגענו בדברים עצמם. אנו נפרדים אפוא מר' הערשל תוך בירור מתי אפשר לבוא ולשמוע עוד...

“כן, והרבה. בדיקו כמו שקיבלנו קירבה כך קיבלנו תוכחה, כי הוא היה אבינו ולא חשך שבטו כשהיה צריך. אחד הפסקים קיבלתי כשעשיתי פעולות במסגרת הארגון הידוע ‘קשת’, שרביה”ק מאוד התנגד אליו ואל פעולותיו. זכורני שרביה”ק אמר לי פעם בקשר למישהו שעשה פעולה במסגרת ‘קשת’, שפלוני לא יבוא אליו עם הזכרות...”.

"היה לי מופת גלוי ואישי אצלו. לאחר שנולדו לי שני בני הגדולים שיחי", עברו עליי שנים רבות בלי ילדים, עם הרבה עגמת נפש ויכאב. התגוררתי אז בחו"ל, והתקשרתי פעם להזכיר עצמי בפניו מתוך כאב גדול. נענה ואמר

”הוראה מעניינת אחרת שאני נזכר עתה, והיא לא ניתנה לי אלא לבנו הרה”צ ר’ יוסף יואל שליט”א, היתה כאשר למדתי בתקופת היותי חתן בטבריא, בכולל של הרה”ג ר’ דוד שמידל שליט”א, ולאחר שסיפרתי לרביה”ק על ההתעלות שיש מן ההתנתקות מיישיבת הכרך שבירושלים והשקיעות בתורה לבדה, שלח לשם גם את בנו. פעם כשביקר שם רביה”ק, הוא שאל את ר’ יוסף יואל בקשר לאיזה חברותא ליטאי, אם פלוני הולך למקוה כל יום. ר’ יוסף יואל ענה שהלה הוא ליטאי שורשי, והוא דווקא לא הולך. מששמע זאת רביה”ק אמר שאינו מרשה לו ללמוד עמו...

"והוראה נוספת, שרביה"ק נתן לחתן שהתארס עם משפחה שלא מאנ"ש, וקרובי משפחה בצד השני התנו תנאים שונים. רביה"ק אמר לו להסכים לכל התנאים, כי ממילא לאחר החתונה הוא יעמיד את ביתו לבד בלי כל הקרובים שמסביב, ויעשה מה שיראה לנכון...

“ואגב צריך לציין נקודה נוספת שעמדה במרכז השפאצירן, והיא הציפייה לגאולה. כנודע היה הדבר נוגע בנפשו, וכל שיג ושיח עמו הגיעו בסופו של דבר לגאולה. כמה השתוקק לשנת תשמ”ח, שנטריקין ‘אז תשמה בתולה במחול’. עוד בשנות התש”ל אני זוכר שהתרפק ‘באלד קומט שוין תשמ”ח’. כמה התרפק אז אל הגאולה, יוכלו לראות בשפאצירן שיפיעו בספר”.

אגב, כידוע חידשת את חברת 'קול יעקב', האם גם זה היה בהוראת רביה"ק?

”לא. אבל הוא שמח מאוד לראות זאת, וכשהיה מגיע להסתובב בין הילדים שאב קורת רוח מרובה. באותה תקופה התברר מעט לא הצליחה, והיו תלמידים בודדים שבאו. אני והרה”ח ר’ גבריאל בר”ר פאפנהיים שליט”א התמסרנו לזה, יזמנו מבצעים ופרסים וכל מיני דברים מעניינים, לימדנו ניגונים וסיפרנו סיפורים, וכן הלאה. אז יזמנו את שירת הילדים ב’שמחת בית השואבה’, שהיום עברה להקפות שניות, בניגוני ‘אין כאלקינו’ וכן הלאה, ואז כל הילדים החלו לבוא וללמוד ו’חיו’ מזה, וב”ה שהיום זה כבר חלק ממערכת הלימודים הבסיסית. כאמור, רביה”ק מאוד שמח מזה.”

בס"ד

ובתבתם ל...
**לחבר
 לפרט
 לתחום**
 במצוות תפילין

שיעור הכנה
 לדתנו כד המצוות
 עם הסבר
 מיוחד ומרתק
 בעת הכנסת
 הפרשנות לתפילין
 משולב ומעמיק
 במאמרי חז"ל
 ומאמרי דורנו

לתפילין מהודרות יש תהליך

תיתורא שלימה / בלי קיפולים / מקשה / עם פיטור / פרודות לגמרי / חרצות נראות לעין
 ריבוע רגל / ריבוע יד יד / עור חזק אמריקאי / צביעה ידני / שערות - גידים ללא חשש בכור
 סגירה חז"א / הכנסת הפרשנות תוך הקציעה / סופרים יראי שמים ...
 הכנסת הפרשנות כפי דרישת הבד"ץ העדה"ח והרבנים הגאונים פוסקי הדור

**לטוטפות ידאג לכל ההידורים - ויגיש לך את התפילין המהודרות ביותר
 לפי בחירתך ומנהיגך - להרגיש ולהתרגש במצוות התפילין**

לשמה
 - להרגיש ולהתרגש במצוות תפילין -

 הסברה הכנה לבר מצווה גירסה דינאמית דלא משתכחא	 רצועות בהשגחת הבד"ץ טיפול מיוחד בקשר שלא יזוז ממקומו	 הגהה הגהת פרשנית ותפילין ע"י מחשב והגהת ידנית	 שיפוץ באופן ייחודי כולל טיפול בגד זיפה בתיאורא	 מכירה תפילין מהודרות ומובחרים באופן ייחודי
---	--	---	--	--

לשירותכם תמיד: יואל גאטליב | 053316-07-08

[illegible]

אם כבנים, אם כחסידים | 'אנ"ש בלעטל' ממשיך עם פרק
נוסף בסדרה המיוחדת על רגעים אישיים בין תלמידים לב"ק
רביה"ק זי"ע

רבי אבא

◆ פרק שני ◆

הר"ר נתן ליכטנשטיין

כששאלוהו בתורת הנסתר, הוא שלח לשאול את תלמידיו, והוא עצמו בחן חומש רש"י ושלח למסור לבחור פלוני על שיחה שרוצה למסור | האמונה החיה שהקרינה על כל ילד ונער, והתנועות שכיבסו את הנשמה | תלמידים מגילים שונים מספרים על הקשר האישי עם רביה"ק זי"ע, ועד כמה איש האלקים השפיל את עצמו לענייניהם. אבי אבי

מוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה

ככל שהולכות וחולפות השנים מסילוקו של רביה"ק זי"ע מעולמנו לחיי עד, הולך ונערם על דרכו של החסיד המבקש ביום ההילולא להתקשר באורו של רביה"ק זי"ע קושי מיוחד, והקושי הזה נובע דווקא מחמת רוממותו הנשגבת והבלתי נתפסת של רביה"ק זי"ע. כי כאשר מדובר בדמות של שרף נורא כזה, הרי ככל שהולכת ומתרחקת היא מעולמנו השפל, הלב שוב לא מסוגל להאמין שלפני שנים לא רבות, היא התהלכה כאן בינינו אנשים שפלים, בגוף גשמי.

האם כאן על אותה קרקע מגושמת עמד אותו צדיק נשגב שלא התאוה בעולמו אלא להישרף ולהישחט על קדושת שמו ית'? הלב נדהם מכך. ואם כי המבט המרומם הזה ראווי הוא, והוא מרומם אף אותנו, אך ההתקשרות נפגמת משום כך, כי קשה לאנשים כערכנו להתקשר בשרף שאין לו שום שייכות לעולמנו.

והאמת היא שאין לנו אלא לרענן את הזכרון, לאותם ימים שהצדיק הזה לא רק התהלך בינינו, אלא היה מעורה בכל פרטי חיינו ונשא את רוחניותו וגשמייתו כאב רחימא, כאשר ראה בנו בנים אהובים, הקרובים ללבו יותר מכל.

כי כך הוא הצדיק, סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. כל כולו אינו אלא כשליח ממרום להאיר את נשמתנו ולקדש אותנו בקדושתו ית'. אשר על כן מקושרים אנו בנשמתו לנצח נצחים.

המאמר שלפנינו - פרק שני בסדרת 'רבי, אבא' שהתחלנו בגיליון שיצא לאור לרגל ההילולא בשנה שעברה - יעזור לנו לרענן את הזכרון, ולשוב ולראות את רביה"ק זי"ע כחי מול עינינו דרך סיפוריהם של התלמידים והמקושרים. יען שבסדרה זו התמקדנו דווקא בסיפורים האישיים של התלמידים, הרגעים הפרטיים שחוו המקושרים, ובמיוחד האבהיים, רגעים של הם ורביה"ק לבדם, כאשר רביה"ק התייחס אליהם בפרטות והשפיע להם מאור קדושתו, אם בקודש פנימה, ואם בכל עת תמיד.

וכאן המקום לציין לדברי המפרשים על הפסוק "אבי אבי רכב ישראל ופרשיו", שהפירוש הוא "רבי רבי", כי "הנה כמו שהתלמידים נקראים בנים, כמו בני הנביאים, כן הרב יקרא אב, כי הוא המוליד שכל התלמיד" (רלב"ג).

והיא רעוא שיהיו הדברים לתועלת, לחדש בכך את ההתקשרות בימא דהילולא דיליה, להידבק באור קדשו לנצח נצחים, לטוב לנו כל הימים.

נחמן אבינו

הרה"ח ר' יוסף שמואל קרישבסקי שליט"א

גיי צו דניאל'ן...

הגדלות של רביה"ק זי"ע היא משהו שכמה שיותר מתבגרים, וכמה שיותר לומדים ספרי חסידות ופנימיות, רואים עד כמה לא השגנו כלל וכלל עד היכן מגיע גדלותו.

ממש לא מצאנו עוד אדם כמוהו בדורות האחרונים. היו הרבה גדולים בחכמת הפנימיות, אבל ההסתרה הזאת, כשמצד אחד היה גדול כ"כ בענייני הפנימיות והקבלה, ומצד שני הצליח להסתיר את כל זה לגמרי בלי לגלות טפח מגדלותו הזו - זהו פלא נשגב.

כשנזכרים היום מהעבודה שלו רואים איך שהיה חי את הכוונות ואת ספרי הפנימיות בכל רגע, בכל ברכה היה הקול שלו רועד. ראו עליו שמהו מתרחש, שהוא חי את מה שמתרחש בכל ברכה. כן בכל ברכה, וכן בכל מצוה שהיא.

אך היו פעמים בודדות ממש שראו ברבים את עסקו בנסתרות. זה היה בעיקר בימים טובים בקיום מצוות החג, שהיה פותח לפניו את הסידור עם הכוונות לקראת קיום המצוה. אך בתפילות לא היה פותח גם בימים טובים את סידור הכוונות, וכידוע לעוסקים בענין, שעיקר מה שצריכים את הכוונות זה בשעת קיום מצוות, כי בשעת התפילה העבודה היא להתפלל בפשיטות, ולא לעסוק בכוונות.

בכל שאר הזמנים, הסתיר עצמו לגמרי, כמו שאינו יודע מאומה בעניינים אלו. כשהגעתי אליו פעם עם שאלה בענייני קבלה הוא אמר לי 'גיי צו דניאל'ן' - שאלך אל תלמידו הגה"צ ר' דניאל פריש זצ"ל שהוא יענה לי, משל והוא אינו מכיר כלל את העניינים.

והצנע הלכת הזה היה דרכו גם בכל ענייניו, כמו התעניות והסיגופים הרבים שהיה עורך והיה מסתיר בחכמה, שלא ירגישו בכך, כידוע מהגבאים והמקורבים, ועוד.

רבי קדוש ואבא קרוב

זה מרגש ומבהיל, כשחושבים לאחור, איך ששהינו ליד

הרה"ג ר' אברהם ישעי' סטאריק שליט"א

פשוט שלא אני האיש המתאים לומר מאומה על קדושתו של רביה"ק, אשר אין לנו כל השגה בקצה קדושתו. אך טוב רק לעורר את הזכרונות, מאותם ימים טובים כאשר זכינו שרביה"ק גידל אותנו בצל כנפיו, ונשא אותנו כאשר ישא האומן את היונק.

אני מבין שמבקשים לדבר על הקשר והיחס הפרטי שנתן רביה"ק, אבל איני יודע כמה חשיבות יש לנושא הזה. הרי חסידים בעלי דעת מעולם לא חיפשו את זה, ואדרבה, כשהצדיק היה מוכיח אותם לפעמים ונותן להם 'פסק' - הם היו מרגישים הרבה יותר מאושרים מכפי כשהיה מרעיף עליהם אהבה. אם לדבר על קשר פרטי, צריך לדבר על ה'פסקים'...

אולי היום קצת יותר קשה לקבל את הדברים האלו, והדור אינו רגיל בכך, אך בעבר היו הדברים שונים. פארצייטשע חסידים ששו לקראת פסק שקיבלו מרובם. אאמו"ר ז"ל היה מספר לנו מה שזכר איך שאחד החסידים המופלגים שהיה מסתופף בצל רביה"ז זי"ע, הרה"ח ר' אורי'ש הענדלער זצ"ל, בא פעם לפני רביה"ז בדמעות שלישי, בשאלה מה פשעו וחטאתו שזה כבר חודש ימים שלא קיבל שום פסק מרביה"ז... ההרגשה היתה, שאם הצדיק כבר חדל להוכיח אותך, כנראה שהוא כבר התייאש ממך ח"ו, הוא כבר לא רואה דרך לחבר אותך לאור קדושתו ח"ו. לכן איני יודע כמה

אותו גדול בענקים, והרגשנו במחיצת קדשו כילדים סביב אביהם האוהב, כפי ההרגשה שרביה"ק היה מעניק לנו בקרבה יתירה ובתכלית הפשטות.

עד כדי כך הגיעו הדברים שאני זוכר שילדים כאשר רביה"ק חזר מחו"ל, היינו מתפלאים למה הוא לא מביא לנו מתנה מחו"ל, כמו שכל אבא נוהג להביא לילדיו כפיצוי על שלא היה איתם בתקופת שהותו בחו"ל...

וכה היתה כל ההנהגה. זכורני כבחור בישיבה קטנה איך שהיה רביה"ק מדי שבוע בוחן אותנו את החומש עם פירש"י של השבוע, כאב אוהב יחד עם ילדיו, בפשטות כזו, שמבהיל להיזכר מכך. אני נזכר באחת הפעמים כאשר חיכינו לכניסתו של רביה"ק לבחון אותנו, התחיל חברנו הרה"ח ר' בנימין ראזנפעלד שליט"א שהיה בחור בגילי, לנגן כמה ניגונים חסידיים. וכשרביה"ק נכנס הוא הבחין בכך, ובפשטותו הנוראה התבדח איתנו ואמר: "לשמחה מה זו עושה, לפני הבחינה? קודם תיבחנו ונראה אם למדתם טוב אח"כ תוכלו לזמר..."

גם בשעת התפילות בביהמ"ד היה רביה"ק מסתובב לפעמים בינינו בפשטותו, וכאשר ראה בחור שראשו כל עמו היה יכול לטפוח על שכמו, לעוררו לתפילה, ואיך שהיינו כולנו יוצאים מקנאה בבחור שזכה לכך...

תשלום הברכה

יש לציין, שהצנע הלכת הזה שנהג לגבי לימוד ספרי ח"ן, היה גם דבר שהדריך לתלמידים שעסקו בלימוד זה. ופעם כשהייתי בקודש פנימה עורר גם לי הקטן על כך. הוא סיפר לי על כך מעשה רב ששמע מהגאב"ד הגה"ק ר' משה ארי'ה פריינד זצוק"ל על זקינו הרה"ק מנאסויד זי"ע, שעם כל גדלותו המפורסמת זוכר הוא שכאשר ביקש לעיין פעם בביתו בספרי ח"ן, היה מורה לו כנכד לעלות על הסולם, ולהוציא את הספרים האלו ממחבואם תחת הספרים שבמדף העליון.

אך יצוין גם כי על לימוד הזוהר לא הקפיד רביה"ק כ"כ שיהיה בסתר, והיה עוסק מאד הרבה בזוה"ק לעיני רבים. ולפעמים גם ראינו את שליטתו במרחבי הזוהר הקדוש כאשר יכול היה בשיחות קודש לצטט מאמרים מהזוהר ולציין את הדפים המדויקים בע"פ.

ואם מדברים על זוהר אני נזכר סיפור שהיה לי בעיני, כאשר יצא אז לאור הפירוש הקדמון 'מקדש מלך' על הזוה"ק בדפוס מאיר עינים, ומחיר הספר היה חמשים פונט, סכום גדול מאוד בימים ההם, אשר להמחשת הסכום, אציין שמילגת הכולל שאני קיבלתי אז היתה ששים פונט לחודש.

ביקשתי להנות את רביה"ק, וקניתי את הספר והבאתי במתנה לרביה"ק זי"ע.

רביה"ק שש לקראת הספר, אך ביקש לשלם לי את המחיר המלא ששילמתי על כך, ואמרתי לרביה"ק שאני רוצה תשלום מסוג אחר, שרביה"ק יברך אותי שאבין את הנכתב בספר הזה... רביה"ק הסכים, וכך זכיתי בברכה הנדירה....

יש עוד הרבה מה לספר, וכן יש גם הרבה דברים נשגבים שמרוב שחיינו את הדברים בצל אורו הנערב - אנו כבר לא רואים בהם סיפורים, זה הפך בעינינו לדבר פשוט שאין בו משהו מיוחד לספר... אשרינו שזכינו.

זה נכון לדבר על גילויי האהבה. נכון יותר לדבר על התביעות שתבע.

אני זוכר למשל שרביה"ק דרש מהרה"ח ר' אברהם משה קרויס זצ"ל - בבחרותו - לשנן מסכת בע"פ, וכדרכו של ר' אברהם משה, הוא לקח את העבודה שרביה"ק הטיל עליו במלוא העבודה והביטול, ומיד נרתם למשימה, כשזכורני אותו עומד אז על הסטנדר שעות על גבי שעות עם המסכתא בידו, ומשנן בריתחא והתלהבות. אני זוכר שפעם כשרביה"ק חייב אותי לשנן מסכת בע"פ, אמר לי "לא אוותר לך מאומה, אבחן אותך על כל פרק".

רבי, מגיד שיעור

ככלל, ראוי לציין שלימוד התורה היה אצל רביה"ק זי"ע אחד היסודות החשובים, והיה משקיע רבות להרבצת התורה בקרב תלמידיו. רביה"ק מצידו השקיע הרבה מאמצים על כך. הוא אף מינה לכך בתקופה מסוימת את הרה"ח ר' ישראל יצחק בראנדסדורפער שליט"א שאכן העמיד אז כמה וכמה שיעורים בסדר הש"ס. כמו כן היה אז שיעורו של הגה"ח ר' שמעון עוזר ווייס זצ"ל, זה היה שיעור חזק שלמדו בעיון, וירדו לעומקו של כל תג ותג, וכל 'אי הכי' ו'כלומר' במלוא ההבנה, כדרכם של הלמדנים בדרך הלימוד של תלמידי החתם סופר ומדינות אונגארן.

השתתפו בשיעור עשרות יגיעי כפים מאנ"ש ששקעו לשעה של קורת רוח בליבון סוגיות הש"ס. וזכור לי תקופה מסוימת שר' שמעון עוזר נאלץ להיעדר מהשיעור, ורביה"ק זי"ע שהשיעור היה כ"כ חשוב לו בא בעצמו והקדיש מזמן קדשו, למסור את השיעור מדי יום... אך לציבור זה לא הפריע, להקשות ולתרץ ולהיכנס לעומק הסוגיא, יחד עם רביה"ק זי"ע...

כמובן, שיחד עם זאת תבע רביה"ק שהלימוד יהיה בערנסטקייט, כיהודי, כפי שתמיד היה תובע מאיתנו ערנסטקייט.

אמונה מוחשית

בחצרות צדיקים רבים, היתה הרגשה בקרב החסידים, שיש נקודה אחת שהיא אצל רבם העיקר והיסוד שהכל תלוי בו ובה יש בעיקר להשקיע, וכל היהדות היא כמסתעף לנקודה זו. כך למשל היו צדיקים שהנקודה שלהם היתה אהבת ישראל, היו שלימוד התורה היה העיקר אצלם, והיו שהתמקדו בעיקר בעבודת התפילה, וכן הלאה. אך רביה"ק זי"ע היה תובע מאיתנו הכל, הוא תבע להיות יהודי מכל המובנים, בתורה בעבודה וכו' וכו', לא היתה נקודה שלא תבע מאיתנו. ובכל זאת היו לו את שתי הנקודות שאותן תבע יותר מכל: אמונה, וקדושה. כידוע, וכפי שהדבר מופיע בכל שיחותיו וספריו.

רביה"ק חניך את תלמידיו לחיות עם האמונה במציאות השי"ת כמציאות מוחשית וחיה. זכור לכולנו איך שהיה מעורר לא להיות חברים בקופת חולים, ויש שחושבים כי היה לו בכך ענין משום התבדלות מהרשעים, אך באמת שרק בהתחלת המדינה היה בהתחברות לקופות כהתחברות לציונים, כאשר מי שהיה חבר בהסתדרות היה יכול ליהנות מהקופ"ח, אך לאחר שזה עבר למצב כפי שזה כיום, סר המכשול הזה, ובכל זאת, היה רביה"ק זי"ע מעורר על כך מתוך אמונתו הפשוטה והבוערת, וכפי שהיה מסביר בשיחות קדשו, כי מי שנגזר עליו להיות חולה ח"ו הרי נגזר יחד עם כן גם כל ההוצאות הרפואיות שיצטרך להוציא על כך, וממילא לא יוכל להוסיף ולגרוע מאומה, מה לו לבשר ודם אם כן לחשוב להימלט מגזירת הבורא בביטוחים השונים?

וזהו דוגמא אחת בלבד. כך התייחס בכל סוגיא וסוגיא. השי"ת עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ומה יתן ומה יסיף עמלך לריק. מה לך יותר מלהכיר ולהתדבק באמונה זו. זו היתה האמונה שהוא החזיר בנו ותבע מאיתנו, אמונה מוחשית שמתבטאת גם למעשה בחיי היום יום. השי"ת יזכנו להמשיך בדרכיו הק'.

הרה"ח ר' ישראל אשר וואלעם שליט"א

האמת שהפעם הראשונה שראיתי את רבינו זי"ע כבר היתה בילדותי, ואכן בימי החנוכה האלו. רבינו זי"ע התגורר אז ברחוב סלונים בשכנות לאבי מורי ז"ל, וזכורני את המחזה בימי החנוכה כאשר רבינו זי"ע היה יורד לביהמ"ד לתפילת ערבית, והיה פוגש את אבי ז"ל שכמנהג ירושלים הדליק את הנרות מחוץ לבית תיכף לשקיעה. רבינו זי"ע היה עוצר מלכת ומקשיב לברכות של אבי ז"ל ועונה אחריהן אמן, ורק אז המשיך בדרכו...

כאשר ישא האומן את היונק

ההתקרבות שלי לחבריא קדישא התחילה כאשר למדתי כבחור צעיר את הספר 'מי הבחרות' של הרה"ח ר' דניאל פריש זצ"ל, ודברי קדשם של רבותינו הקדושים זי"ע שר' דניאל הרבה לצטט בתוך ספרו דיברו על לבי, עד שגמלה בלבי ההחלטה להסתפח גם אני אל נחלת רבוה"ק.

הייתי אז בחור צעיר כבן שיתסר, וידידים טובים שראו בשאיפותיי, הציעו לי את העצה הפשוטה: להיכנס לרביה"ק זי"ע ולשטוח לפניו את משאלתי זו.

זו היתה הפעם הראשונה שזכיתי להיכנס בקודש פנימה אצל רביה"ק זי"ע.

נכנסתי בדחילו ורחימו אל רביה"ק זי"ע, והבעתי את רצוני להצטרף לחבריא שלו. רביה"ק זי"ע התייחס לבקשתי ככובד ראש, והציע לי לפנות אל הרה"ח ר' אהרן שישא שליט"א שיצרף לי אברך מהחבריא שיקרב אותי ויתחבר עמי. פניתי אליו והוא קישר ביני לבין הרה"ח ר' מאיר יהודה ווייס שליט"א שהחל ללמוד עמי אז בחברותא, לקרב אותי לדרך רבוה"ק.

ואכן התחלתי מאז להתקרב אל החבריא יותר ויותר, וכעבור תקופה כבר התחלתי גם להתפלל בצל הקודש בתפילות השבת. כידוע, אז היה המנהג שרביה"ק זי"ע היה בעצמו מחלק לפני הודו את הניירות שרביה"ז הנהיג לחלק, ור' אהרן שישא דחף אותי שגשג גם אני לרביה"ק לקחת את הנייר, ואכן ניגשתי וכשרביה"ק ראה אותי, הוא הביע בפניי הנאה מיוחדת שהגעתי להתפלל כאן בשבת, ואמר לי בלשון קדשו, "זייער גוט, אזוי קען מען זיך בויען, אזוי קען מען זיך אנווארעמען".

רביה"ק זי"ע קירב אותי בגילויי חיבה וראיתי שהוא נושא באחריותו את התעלותי, וזה גרם עוד יותר לבסס את השייכות וההתקשרות לאילנא דחיי. זכורני שבאחת מתפילות החול שהתפללתי בביהמ"ד - שאז היה רביה"ק נוהג להסתובב בין הבחורים המתפללים, וראה את כל אחד, וכך ראה אותי רביה"ק מתפלל - אחרי התפילה קרא לי והודיע לי באופן אישי כי בשבוע הבא הוא רוצה למסור שיחה לבחורי הישיבה בהיכל הישיבה, ושאדע להשתתף בשיחה. כשראיתי שרביה"ק נושא אותי על כתפיו ודואג עליי במיוחד, התקרבותי מכך יותר.

דבר נוסף שהפליא אותי אז היה, שכאשר סיפרתי על כך לר' אהרן שישא, הוא התפלא ואמר לי שמשגיחי הישיבה עדיין אינם יודעים מכך, בכך ראיתי כי השיחות בישיבה באות מצידו של רביה"ק זי"ע בעצמו שדואג לבחורים שלו, ולא מצד הישיבה.

היום ראייה יותר מתמיד...

אגב, דווקא ככזה שהתקרב אל האור מבחוץ היו עניינים שאני שמתי לב אליהם יותר מחבריי שגדלו תמיד בין אנ"ש. לדוגמא, ענין ההסתכלות בעבודתו הקדושה של רבינו בשעת הנענועים עם הד' מינים. אז לא היה הציבור נוהג אז לעמוד סביב רבינו זי"ע בשעת הנענועים, אלא כל אחד עמד על מקומו ועסק בעבודתו. אך אני תפסתי את המציאה לחזות בעבודת קדשו של רבינו זי"ע בעבודה קדושה זו וקבעתי לי מקום מול רבינו זי"ע להתבשם מזיו הדרת הקודש. המשב"ק הרה"ח ר' שמעון ברין שליט"א אף עמד לעזרי, וסידר לי מקום טוב שם, וכך זכיתי להתעלות המיוחדת של שעת הנענועים בצל הקודש. ורק אז החלו עוד ועוד לתפוס את האוצר, ומשנה לשנה הצטרפו עוד ועוד לחזות בעבודת הקודש, עד שזה הגיע למצב כפי שזה עומד כיום כשפארענטשעם שלימים עומדים וצופים בפני הקודש.

מעניין לציין דבר נפלא שראיתי עתה במאמרי רבינו ה'בני יששכר' על חנוכה בקשר לענין זה. ה'בני יששכר' מסביר את ענין מעלת הראיה, שבאמת שמיעה היא דרגה גבוהה יותר מראיה, כי השמיעה נקלטת דרך כלי המחשבה, והראיה פונה ללב, כמו שאמרו חז"ל לגבי מראות אסורות, ומדרגת המחשבה היא תמיד דרגה גבוהה יותר. אך כותב ה'בני יששכר' שדווקא זו היא מעלת הראיה, כי היא משפיעה על הלב גם למי שאין לו את דרגת המחשבה, וזו השפעה מהירה יותר, ויורדת גם לדרגות נמוכות יותר. חשבתי שאולי זו היא הסיבה שדווקא בדורנו השפל הסתבכו הדברים שהציבור זן הרבה את עיניהם מן הקודש יותר מפעם, כידוע ליודעי קורות הימים בחצרות חסידים של פעם. כי כיום לנפשות החלושות של הדור נזקקים דווקא לראיה שתפנה ישר אל הלב...

א איד גייט נאר פארנט...

כידוע היו בחבורים רגילים להתפלל אז ביגיעות גדולות, עד שהבגדים היו נרטבים מזיעת היגיעה, ואף אני התחלתי להשקיע את כל מרץ נעוריי בעבודת התפילה ביגיעות. כ"כ הייתי נלהב מהאור שהתגלה לי עד שהייתי לפעמים אפילו מגזים ביגיעות, הייתי מנענע גופי הן לפני הן לאחר ביגיעה רבה. זכורני שאחד מחשובי אנ"ש שראה אותי מתפלל כך, סבר שזו הגזמה מצדי, וניגש להעיר לי על כך כי לא זו הדרך, ועלי להפסיק בעבודות האלו.

נוכחו שם כמה יהודים לבביים כמו הרה"ח ר' אברהם גאטליב שליט"א והרה"צ ר' אהרן קאהן שליט"א בן כ"ק אדמו"ר מתוא"י שליט"א שסברו כי אין צורך להעיר אותי על כך, והם פנו ואמרו לאותו שגער בי שעליו לשאול את רביה"ק זי"ע אם טוב עשה בכך שהעיר אותי. הלה שהיה יהודי רציני אכן הלך אל רביה"ק זי"ע לשאול. רביה"ק זי"ע אמר לו שלא טוב עשה, ועליו לשוב ולעודד אותי ולחזק אותי בעבודתי. ואכן הוא חזר ופייס אותי ועודד אותי בשליחותו של רביה"ק זי"ע על כך.

תקופה לאחמ"כ כשרביה"ק הסתובב בעת התפילה בין החבורים, הוא הבחין בי בעצמו ברגע כזה של התלהבות גודשת כאשר נענעתי את גופי לפני ולחזור ללא מעצור, רביה"ק ניגש אלי ואמר לי בזה הלשון: "א איד גייט נאר פארנט, מ'גייט נישט אויף צוריק, מ'דאוונט נאר אויף פארנט, נישט מ'גייט אויף צוריק און נישט מ'טראכט אויף צוריק...". יהודי לא מתבוסס בעבר, הוא רק מסתכל אל העתיד.

הדיבורים אכן השפיעו עליי לתקופה. אך כעבור תקופה שכחתי מהדיבורים, וכאשר הייתי מתלהב לא הייתי שם לב לאיזה צד אני מתנענע, וכנראה שרביה"ק הבחין בכך, אך הוא לא אמר לי מאומה.

הגיעו אז הימים הנוראים, ואז היה נהוג שבלייל ערב יום כיפור אחרי אמירת תשליך היה הציבור כולו עובר לפני רביה"ק עם קוויטל ופדיון להתברך לשנה טובה. עברתי גם אני בין הציבור, וכשינגשתי אל רביה"ק הוא פנה אליי ואמר לי שוב באותו מטבע לשון: "כ'האב דיר שוין געזאגט, א איד גייט נישט אויף צוריק, א איד גייט נאר פארנט, נישט מ'גייט אויף צוריק און נישט מ'טראכט אויף צוריק". כשאני ששמעתי את רביה"ק מתייחס לכך ברגעים קדושים כאלו, אחזתני חלחלה...

הסיפור הזה יש בו גם דוגמא איך שרביה"ק השכיל לרדת לנפשו של בחור צעיר למצוא את הדיבורים המתאימים שידברו אל לבו ולא ישברו אותו, ויעלו אותו בדרך העולה בית ק-ל, וכהנה זכיתי לחזות כמה פעמים בצל קדשו.

יורד לנפש הנער

היתה תקופה בבחרותי שהציק לי מאד על רגשי קנאה שהיו עולים בלבי מפעם לפעם, וחיפשתי נואשות עצה לכך. פניתי אז אל כמה מעובדי ה' החשובים בקרב אנ"ש ושאלתי לעצתם. היו שיעצו לי לראות את המעלות המיוחדות שיש לי מעל חבריי, היו שיעצו לי עצות אחרות, אך משום מה כל אלו לא עזרו לי, בצר לי פניתי אל רביה"ק זי"ע בעצמו ושטחתי את מצוקתי.

רביה"ק זי"ע הקשיב אליי, ונענה תיכף בחכמתו וקדושתו: "כל עוד שאין לקנאה הזו פועל יוצא למעשה והיא רק בלב, אינך צריך לחשוש!", ובאותו רגע נגולה האבן לגמרי מעל לבי, ושכחתי לגמרי מכל הענין...

בתקופה אחרת היה לי גם שאלות בעבודת האכילה, ונכנסתי אל רביה"ק זי"ע לשטוח את ספקותיי ובלבוליי. רביה"ק זי"ע ירד למצוקות נפשי והחל להדריך אותי באופן מפורט בעבודה הזו, וכה אמר לי: "בדור הזה אי אפשר לתבוע דרגות בעבודת האכילה כבדורות הקודמים, תאכל כמה שאתה רוצה, ותאכל כראוי עם הרגשת תענוג, אך תאמר בפך לפני כן, שהנך אוכל כדי שיהיה לך כח והרחבת הדעת לעבודתו ית'. וגם כשהינך מרגיש שאתה אוכל בשביל עצמך, בכל זאת תאמר כך לפחות בפך.

"ובנוסף לכך תבחר לך מאכל אחד מבין המוגשים לפניך, שרק בו תשקיע בעבודת האכילה, ותאכל ממנו רק כמה שנחוץ לך לבריאות גופך ולא יותר". כך ירד בקדושתו מרום דרגותיו אל תוך נבכי נפשו של תלמיד צעיר...

זה נקרא בעלת מידות!?

סיפור נוסף של מסירות כזו עולה בזכרוני מהתקופה אשר הגעתי לפרקי. רביה"ק הבהיר לי עוד בהתחלת ההתקרבות, שאחרי החתונה אוכל להישאר בחבריה רק כשאנהג בכל התקנות וההדרכות, הן מצדי והן מצד בני ביתי, וללבוש בשבת את בגדי הקודש כנהוג, וכיון שכן עליי להתנות זאת גם עם צד הכלה לפני ההצעות.

כך נהגתי, והודעתי לשדכנים את עמדותי. ואז הציעו לי הצעה מכובדת, שהסכימו לקבל עליהם את כל הדברים, לבד מהוויסע זאקן, שלא היה לרוחם. לי לא היתה שאלה, רציני לדחות תיכף את ההצעה... אך כשדיברתי על כך עם ר' אהרן שישא הוא שידל אותי לשאול את רביה"ק על כך.

הלכתי לשאול, ורביה"ק אכן אמר לי לא להתפשר על כך. אך

**תאכל כמה שאתה רוצה,
ותאכל כראוי עם הרגשת
תענוג, אך תאמר בפוך לפני
כן, שהנך אוכל כדי שיהיה לך
כה והרחבת הדעת לעבודתו
ית'. וגם כשהינך מרגיש שאתה
אוכל בשביל עצמך, בכל זאת
תאמר כך**

שידלוני הוריי להתייעץ על כך עם רביה"ק זי"ע. הלכתי אם כן לרביה"ק ושאלתי על כך.

רביה"ק שמע את השאלה, והתחיל לתמוה: "זה נקרא בעלת מידות טובות? שכבר מעכשיו היא מתערבת בעניינים שלך? עם מידות כאלו, עדיף בלאו הכי שתעזוב את ההצעה הזו, מחכות לך הצעות טובות יותר!" הפטיר רביה"ק...

לבד מהחכמה שבדבר, יש כאן גם כדי להתפעם מכך איך שהצדיק הנשגב הזה, שאין לנו קצה השגה היכן שוטטו מחשבותיו הקדושות באמצע ירידת השפע של 'אשרי ובא לציון', ואז הוא זוכר מבחור צעיר ששאל על שידוך...

זו היתה דרגתו של צדיק האמת הזה שחי בתוכנו, גם בערב יום הכיפורים, וגם באמצע אשרי ובא לציון, יכול היה לרדת לענייניו הקטנוניים של כל חסיד באשר הוא, כפי שמשתקף מכל הסיפורים.

כל אחד לפי מדרגתו

ואגב אני נזכר בסיפור נוסף שבו דיבר עמי רבינו זי"ע אודות עקרון מסוים שנתקל בהתנגדות מצד המשפחה. כידוע היה רבינו זי"ע מדריך את תלמידיו בדרגה גבוהה של אמונה ובטחון, ופסל כל מיני דרכי השתדלות מיותרות, ובין השאר הורה שלא להזדקק לקופות החולים, וגם אני אחרי שהתחתנתי ביקשתי לילך בדרך זו, אך היו במשפחתי שלא ראו יפה את החלטתי הזו, וביקשו שאלך לשאול על כך את פי רבינו זי"ע. ואכן נכנסתי ושטחתי את השאלה לפני רבינו זי"ע.

אמר לי רבינו זי"ע: "בעבר היתה זו הוראה כללית, אך כיום כשהדור נחלש והולך ולא כולם הם במדרגה הזו, אין כאן שוב הוראה בזה. וזה תלוי כיום בכל אחד לפי דרגתו, כמה הוא מרגיש בנפשו את מידת הבטחון שלו על השי"ת. ולכן כיון שיש מישהו במשפחה שאינו אוהב זאת, אין מקום לגדר הזה".

למחרת בעת התפילה בביהמ"ד באמצע 'אשרי ובא לציון', שלח רביה"ק לקרוא לי שאבוא אל חדרו אחרי התפילה.

נכנסתי אל רביה"ק אחרי התפילה, ורביה"ק פנה ואמר לי: "חשבתי שוב על מה שאמרתי לך, וחוזרני בי מכן. אין צורך לדחות שידוך בגלל כך". ואז הרים עיניו אליי ושאל אותי, "היא בעלת מידות טובות?", עניתי שאני סומך על הוריי שלא בחרו בשבילי מי שאינה כזו... "אם כן שהיא בעלת מידות טובות" נענה רביה"ק "כשתאמר לה אחרי החתונה שאינך מרגיש טוב ללבוש באופן שונה מחברייך בביהמ"ד, היא בטח תסכים שתחליף את הלבוש..."

אחרי הוראה ברורה כזו, הבענו את הסכמתנו והתחלנו להתקדם עם השידוך. אך אז כעבור כמה שבועות, הודיעו מצד הכלה כי גם התפילה בשבת שמסתיימת בשעה כה מאוחרת קשה מדי עבורם...

אני כבחור נלהב, ביקשתי תיכף לסגת מהשידוך, אך שוב

צועד ברחוב סלונים
בדרכו מביתו לבית
מדרשו

הרה"ח ר' משה יונה בר"ב ראזנפעלד שליט"א

האמונה הקרינה על כל ילד

המחזה כמה רגעים, ואז פנה אלינו והחווה לנו על הנמלים, "תראו, כל נמלה ונמלה כאן מושגחת בהשגחה פרטית מהשי"ת, השי"ת עומד ומשגיח בכוונה מדוקדקת שנמלה זו תפנה לכאן ונמלה זו לכאן".

רביה"ק לא חידש לנו מאומה, הדברים האלו הם דברים ידועים. אך כשרביה"ק אמר זאת בקדושתו מעומק לבו הטהור והמזוקק, הדברים חדרו ללב יותר מכל.

זו היתה מציאותו של רביה"ק, תכלית האמת בדרגה הגבוהה ביותר, באופן שזה רומם את כולנו לדרגות גבוהות ביותר.

חשבתו פעם שדרגת האמת הגבוהה הזו היא גם ההסבר לפחד הגדול ששרר במחיצתו. זה כעין מה שה"יורש דברי אמת" כותב על הפחד של ראש השנה, שזה בא מחמת כי הנשמה מתקרבת אל שורשה, שזה מקום גבוה מאד, אשר עצם ההתקרבות למקום גבוה כזה מפיל פחד. כך היה אצל רביה"ק, הרגשנו מולו כעומדים מול האמת האלקית בטהרתה, ולא יכולנו שלא להתרומם ולהתנער מכל הבלי העולם.

ויהי כאשר נכנסתי אל הקודש
פנימה והגשתי את הקוויטל
נתן בי רביה"ק את עיניו
הפקוחות ושאל אותי בלשון
קדשו "וואס איז מיט די אויגן?"

בוחן כליות ולב

כן הרגשנו מול רביה"ק שהוא בוחן כליות, ורואה את כל מה שמתרשש איתנו את כל המצב שלנו ברוחניות ובגשמיות, וגם ראינו זאת בחוש לפעמים.

כאברך צעיר אחרי החתונה היה לי סיפור כאשר נסעתי פעם לאיזה נסיעה לקברי צדיקים לפני הימים נוראים, ובדרך נקלענו בשגגה לאיזה מקום שנחשפנו למחזות בלתי צנועים ל"ע, והדברים הפריעו לי כמה ימים לאחמ"כ. ובדיקו אז הזדמן לי להיכנס לקודש פנימה לקראת הימים נוראים. ויהי כאשר נכנסתי אל הקודש פנימה והגשתי את הקוויטל נתן בי רביה"ק את עיניו הפקוחות ושאל אותי בלשון קדשו "וואס איז מיט די אויגן?", כשהרגשתי באותם רגעים איך שרביה"ק לוקח את כל המכשול שהיה ומנקה אותי לגמרי, בהרהורי תשובה העזים שהחזיר בי בשאלה זו.

מקרה אחר כזה זכור לי, מתקופת אברכותי. היתה לי אז תקופה שהייתי זקוק מאד לעידוד, היה לי נפילות בעבודת ה', והרגשתי מאד שבור מכך. ובאותו זמן היתה החתונה של הרה"צ ר' נחום שליט"א בנו של כ"ק מרן רביה"ק שליט"א, ולאחר החופה הזדמן לי להיכנס אל הקודש פנימה יחד עם אבי מורי שליט"א.

כשרביה"ק הבחין בי הוא התחיל תיכף להרעיף עלי שבחים בפני אאמו"ר שליט"א, באופן שלא הייתי רגיל לכך מעולם במחיצתו של רביה"ק, כשהדברים אכן נסכו בי עידוד רב והפיחו בי רוח חדשה. ראיתי אז שוב בחוש את עיניו הפקוחות של רביה"ק שראה מיד את הלך רוחי, וידע את המילים המדויקות המתאימות לנפשי.

זכותו יגן עלינו.

ישנה התבטאות ידועה של צדיקים על חצר קדשו של הרה"ק מרוזין זי"ע "שראו שם ילדים שמסתובבים עם דעת של בני שמונים", זוהי הגדרה גבוהה ונשגבת מבינתנו, אך במידה מסוימת, כשאנו נזכרים מאותם שנים ששהינו בצל קדשו של רביה"ק זי"ע, יש הרגשה שהדעת והאמונה שרביה"ק השפיע היה יכול גם ילד לקלוט.

היית יכול להיות ילד וקטן בדעה, ולהגיע לדרגות גבוהות מאד באמונה וקירבת ה', רק מעצם ההסתופפות בצלו של צדיק זה.

ולפעמים מרגישים כי אותה מידה הגדושה של היראת שמים והאהבת ה', והבזז לעולם הזה, שקיבלנו מעצם השראתו של הצדיק הזה שהסתובב בינינו, היא פי כמה וכמה מכל מה שנרצה להגיע בעבודתנו אנו.

רביה"ק היה חידוש בכך שלא היית צריך להיות בעל השגה כדי להיות מושפע מקדושתו. האמת הפשוטה והמזוקקת שלו יחד עם אמונתו הגדולה, הקרינה על כל אחד מאיתנו שלמד לראות כי אכן יש בורא לעולם.

תנועה ב'ק-ל אדון' כיבסה אותנו לגמרי

אזכיר דוגמא אחת של אמת מזוקקת שראינו בהזדמנות. זה היה באחד הימים לאחר התפילה במנין הגדול שבביהמ"ד, שהיתה בהתלהבות מיוחדת במינה, ולאחר התפילה פנה רביה"ק אל סובביו ואמר 'אילו היה רביה"ק מתפלל איתנו היום, הוא לבטח היה יוצא בריקוד מרוב שמחה, אך אני ירא מלעשות כך שמא איני בדרגה הזו'.

ראית מולך בחוש איש שכל תנועה ותנועה מחושבת בתכלית האמת בלתי לה' לבדו, וזה עצמו הותיר עלינו חותם עז לחיות את האמונה כדבר מוחשי במשך כל היום. ולכן גם ידענו להחשיב כל תנועה, וכל גילוי כשכן היו גילויים מנפשו הטהורה, יכולה היתה זו להיות תנועה קלה שנפשו הקדושה התבטאה באמצע 'קל אדון', וכדו' והיא גרמה לנו התעוררות כזו, שהרגשנו 'אינגאנצן אויסגעוואשן'...

ואם יש כזו הרגשה שמרגישים לפעמים כשמגיעים זמנים נעלים, לפני ראש השנה או לפני יום כיפור, שלא כל כך מתחשק אז ליפול בעבירה ח' או להתגשם בתאוות עולם הזה, כי מרגישים שאי אפשר לנו לעמוד מחר ביום כיפור כמלאך, כשעכשיו נהג כמו בהמה - אזי יש לציין שכשהסתופפו בצלו של רביה"ק, הרגשנו יום כיפור כל השנה... פשוט לא יכולנו אחרי שראינו את רביה"ק ב'ק-ל אדון' ליפול למחרת בהתגשמות...

כל נמלה בהשגחה

ולכן גם כל דיבור ודיבור שלו השפיע עלינו עמוקות באופן נשגב, כי הרגשנו את האמת בכבודה ובעצמה מדברת אלינו. חקוק בזכרוני כאשר למדתי כחברותא בישיבה עם הרה"צ ר' אהרן שליט"א בנו של כ"ק מרן רביה"ק שליט"א בישיבה, שהוא משך אותי פעם להצטרף לטיול עם רביה"ק זי"ע באחת מהשכונות המרוחקות בירושלים.

באמצע הטיול, הבחין רביה"ק על הקרקע מחנה של אלפי נמלים המתגודדות יחד. רביה"ק עצר על מקומו והתבונן על

בהצרות אנ"ש

מהנעשה והנשמע בהיכלי אנ"ש בכל אתר ואתר

כנס יסוד מפעל 'נזר התלמוד' לשינון וחזרה בישיבתנו הק' באלעד

נשאו דברים המשגיחים שליט"א ונשמעו דברי חרוזין

אסיפת הורים בת"ת דברי אמונה בית שמש

העלה נרותיה | יריעה מיוחדת לימי החנוכה המאירים בצל
כ"ק מרן אדמוה"ז זי"ע"א

בהעלות אזהר את הנרות

ההשתוקקות משמחת תורה וההכנה דרבה בפישוט ידיים ורגלים | הכנת הפתילות
ברבים, הברכות הבוערות במסירת נפש, והמזמורים הענוגים מהיכלות קדם |
הטיש עד שתים בלילה, ההדלקה שהגה"צ מאדאני הפסיד, והמעשה הפלאי
בשנה האחרונה | וגם: גם חנוכה תרפ"ח | 'אנ"ש בלעטל' ממשיך לתעד את מועדי
הקודש בצל רביה"ז זי"ע, ועתה ביריעה נרחבת לימי החנוכה. בני בינה

הר"ר חיים טוביה פוקס

ההכנה

השתוקקות לימי החנוכה ממחרת שמחת תורה

כ"ק מרן אדמוה"ז היה רגיל לספר שרביה"ק מהרצ"א מבלאז'וב בעל 'צבי לצדיק' ז"ע, כאשר עברו ימי חג הסוכות ושמחת תורה, היה רגיל לדבר מדי יום ביומו מגודל קדושת ימי החנוכה, איך שמתגלים כבר האורות מימי החנוכה, ורביה"ק ז"ע היה חוזר תמיד לפני חנוכה על דברי רביה"ז ז"ע בשם רבו הק' מבלאז'וב ז"ע.

יראה עילאה בערב חנוכה

בערב חנוכה כבר הרגישו בבית מדרשו של מרן רביה"ז ז"ע התעלות והתרוממות לקראת מצות הדלקת נר חנוכה, וביותר היו רואים על פני קדשו של רביה"ז התלהבות ויראה עילאה לקראת המצוה המתקרבת. לא הפסיק בדיבור עם בני אדם, ואם היה צריך לדבר נחוץ היה מדבר רק בלשון הקודש, וכן נהג לפני קיום כל מצוה. פעם התבטא רביה"ז כי טרם קיום מצוה אין לעסוק בשום דבר אפילו בשיחה בדיבורי חסידות, והיה רגיל לומר כי עיקר הכנה למצוה היא בלימוד התורה גמרא עם רש"י ותוס' ובלמוד ספרי חסידות (ולא דיבורים, ודוק).

בפישוט ידים ורגלים לפני ההדלקה

הרה"ח ר' נפתלי ראזנפעלד ז"ל מספר: לפני הדלקת נר חנוכה [בסאטמאר], היה רבינו מסתגר בחדרו ועשה הכנה דרבה כמה שעות, וחיפשנו אחר חור כל שהוא, דרכו נוכל לראות את עבודתו הגדולה של רבינו. כשהצלחנו לראות את רבינו, ראינו אותו לפעמים שוכב בפישוט ידים ורגלים.

הגה"צ מאדאני השתמט מלענות

פעם תלה עצמו אחד מגדולי החסידים ה"ה הגאון הצדיק רבי צבי אביגדור פיש זצ"ל הי"ד אב"ד אדאני על חלון ביתו של רביה"ז ז"ע, וכך היה נתלה למשך כחצי שעה, להסתכל בעבודת הקודש בהכנה דרבה להדלקת הנרות. שאר התלמידים שידעוהו והכירוהו כבר הבנה ובעל השגה סיפרו ששאלו אותו לאחר מכן: "מה ראית?" אך הוא השתמט וענה: "כלום, כלום", וראינו עליו שהוא רוצה להסתיר מה שראה... (מפי הרה"ח ר' דן שווארץ ז"ל).

אחר מנחה ירד רבינו הזקן לטבול במקוה טהרה, כדרכו - לכבוד מצוה החביבה הבאה מזמן לזמן. ומאותה שעה, לא היה פוסק בשיחה עד כשעה לאחר הדלקת הנר, זולת להכרח גדול, שאז היה משיב בקצרה ובלשון הקודש כנ"ל.

הדלקת נרות חנוכה באסיפת עם

כ"ק מרן רביה"ז נהג להדליק את הנרות בימי חנוכה בביתו נאווה קודש בין שעה שבע לשמונה.

יצוין שאף שרביה"ק ה'בני יששכר' (בספרו חידושי מהרצ"א דף ט' ע"א) מקיים דברי הרמ"א (בסי' תער"ב) שאף בזמנינו שמדליקים בפנים 'טוב יותר ליזהר גם בזמן הזה להדליק קודם שתכלה רגל מן השוק', אמנם נכדו הגה"ק ממונקאטש זי"ע ב'נמוקי אורח חיים' (סי' תער"ב) מציין שאף שזקיננו הגדול זי"ע נהג כן להדליק מוקדם, אמנם בניו הקדושים כבר לא נהגו כן. וראה שם שמקיים מנהגם וכן מנהגם של כמה וכמה צדיקים וביניהם הגה"ק מצאנז זי"ע שהדליקו בכל לילה כמה שעות אחר צאה"כ, "מרוב הכנות וכוונות שהיה להם טרם המצוה הגדולה הזאת התגלות אור הגנוז".

ובהמשך דבריו מבאר שאף שיכלו להכין הכל במוקדם בעוד היום גדול, מ"מ כיון שעיקר הטעם בהדלקת נ"ח הוא משום 'פרסומי ניסא', ולכן יש ליחיד להדליק בביתו בזמן המוכרח. "אמנם לממונה על הציבור, וצריך ורוצה לקבוע בלבבם תוקפו של נס ולהתחזק באמונת אור התורה והמצוה כאשר ביארו בסה"ק, וצריכים פרסומי ניסא על ככה ברוב עם הדרת מלך מלכו של עולם להודיע מציאת אור אין סוף ית"ש לכל העולם, על כן אם כוונתו לש"ש עד שילכו הבני עולם לביתם להדליק נ"ח וכיוצא הסוחרים מן השוק, ויוכלו לחזור ולבוא לשמוע ענין נ"ח להאיר לנו מתוך חשכה בגלות החשוך והחל הלז, וזהו עיקר פרסומי ניסא, טוב יותר להמתין עד שיבואו השומעים, כיון שמדליקין בבית (היחידים) רק למטרה זו, עכ"ד הבהירים.

הפתילות

בבגדי שבת

בעת ההדלקה נאספו קהל הקודש תלמידים חסידים ואנשי מעשה שגמרו את עבודת ההדלקה בביתם, גם פניהם של יקירי ירושלים נראו שם, לחזות בנועם ה' גודל עבודת הקודש בעת הדלקת נר חנוכה. אחר שהגיע רביה"ז מטבילת המקוה, לבש בגדי שב"ק שטריימל קאפטן (ראוי להזכיר שחתנו רביה"ק זי"ע אף שנהג ג"כ ללבוש בגדי שבת בשעת ההדלקה, אך מאידך גינה את אלו העושים מעשה קוף בעלמא לחקות דרכי הצדיקים. וכל ערום יעשה בדעת, ודי למכין, כמובא בזכור לאברהם).

הרה"ח רבי דן שווארץ ז"ל מספר בזכרונותיו מהדלקת הנרות ב'סאטמאר', שרביה"ז לבש גם את המלבוש העליון - דז'ובע.

בהכנת הפתילות בבטחינת חיטים

מה נהדר היה המראה כשרביה"ז עמד בגודל פחד ה' והדר גאונו אל מול פני המנורה העשויה פיתוחי אומן מופלאים אמה וחצי קומתה, ובאנפין נהירין הכין ותיקן את הפתילות והשמנים. רביה"ז היה מכין בעצמו את הפתילה, נותנה לנר, ויוצק לתוכו שמן זית זך. יצוין מה שהעידו תלמידי רביה"ז זי"ע שרבינו התעסק זמן רב בהכנת הפתילות ושפיכת השמנים, והיתה אצלו עבודה גדולה ומיוחדת. ר' יעקב יצחק איינהורן ז"ל מציין את המחזה שנחקק במוחו איך שהיה רבינו הזקן מזיע בהכנת הפתילות כמו בטחינת חיטים למצות, שכידוע היתה עבודה

חנוכה בצל הקודש בהאי שתא, נר א' דחנוכה

נפל מגודל העבודה בעת הברכות

בגמר כל ההכנות פתח רביה"ז בקול גדול "להדליק", "שעשה נסים לאבותינו", בקול גדול אדיר וחזק משמיע קול ומתנשא לעומת הפתילות. פני קדשו בערו כלפיד אש, גידיו נתמלאו בצינורות, וכל הקהל הקודש בשמעם הברכות יוצאות מפי רבינו הגדול בהתעוררות רבה ונמס לבם בקרבם מגודל התרגשות וכיסופים לה'.

הרה"ח רבי שכנא פרענקל ז"ל העיד מה שעיניו ראו באחד הימים, שאחר שגמר רביה"ז לברך את הברכות, נפל על הרצפה מחוסר אונים מגודל העבודה בעת הברכות. עד שהוצרכו להביא לרביה"ז כר כדי להישען עליו, וככה הדליק רבינו את הנרות.

ואשרי עין ראתה עבודת רבינו הזקן וגודל הקדושה וההתעוררות שנשפעה במעמד הנורא, ממש כחד משרפי מעלה.

משמאל לימין

רבינו הדליק את הנרות משמאל לימין, כדעת האריז"ל שנהג כפי המבואר בשו"ע (תרע"ו, ה) להתחיל בכל יום מהנר הנוסף, ולהמשיך מצד שמאל כשפונה לצד ימין. כשגמר רביה"ז הדלקת הנרות התיישב על כסאו מול פני המנורה.

המזמורים

הבלטת חוטי הציצית

יצוין מה שהדגישו התלמידים, שבעת שישב רביה"ז זי"ע מול פני המנורה, נהג להבליט ציציותיו לחוץ, ואפשר טעמו ונימוקו כדברי ה'שאלות' המובא בכה"ח (סי' תרע"א אות נח), ומובא גם ב'בני יששכר' (חידושי מהרצ"א על חנוכה, סוגיא ה') וז"ל: "מזווה מימין ונר חנוכה בשמאל, ובעה"ב בטלית מצויצת עובר ביניהם, לקיים החוט המשולש לא במהרה ינתק, פירוש

גדולה אצלו.

יצוין עוד מה שכתב הרה"ח ר' שלמה יהודה אינטראטער ז"ל מחסידי בלאז'וב בספרו 'לחם עני', שרבינו ה'צבי לצדיק' מבלאז'וב ובנו ה'קרן ישועה' זי"ע היו מכינים את הפתילות בעוד היום גדול ולא דווקא סמוך להדלקה, וכמו כן הכינו את הפתילות בחדרם פנימה ולא בציבור, וכשהיו הפתילות מוכנות במנורה הכניסו את המנורה לפתח ביהמ"ד למקום ההדלקה. אבל הרה"ק מראזוואדאב זי"ע (חמיו של רביה"ק ה'צבי לצדיק' זי"ע) היה מכין את הפתילות קודם ההדלקה ממש בציבור בבית המדרש ולא קודם לכן (וכבר הבאנו במאמרנו למנהגי רביה"ז על חג הסוכות, מש"כ החסיד הנ"ל במנהגי סוכות "שבדינו ובבלאזוב נהגו בכל הענינים לעשותם בהשכמה ובהקדם האפשרי ביותר". יצוין עוד מנהגו של רביה"ק זי"ע שהיה מסתגר בחדרו לפעמים בעת הכנת הפתילות ולא הניח להיכנס לחדרו, וכן נהגו כמה צדיקים קודמים, וכן נוהג כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א).

ההדלקה

לשם יחוד

קודם הדלקת הנרות אמר רבינו הזקן את ה'לשם יחוד' המקובל מספר 'משפט צדק'. חידוש עצום מציין בפנינו ידידנו היקר ממעתיקי השמועה הרב החסיד ר' מרדכי בלום שליט"א, ששמע פעם מפי כ"ק מרן רביה"ק זי"ע, כי ה'לשם יחוד' הידוע בכל העולם, המקובל מרבינו הקדוש ה'בני יששכר' זי"ע, לא אמר חותנו רביה"ז קודם ההדלקה, וזאת אף שרוב מנהגיו והיגיונים קבע רביה"ז כנוסח דינוב, וגם כהיום היא התפילה נפוצה ביותר בכל העולם כולו, אעפ"כ לא אָמְרָה, וזאת מסיבה פשוטה מאד, שבימיו של רביה"ז טרם היתה תפילת ה'בני יששכר' נפוצה (אגב, לרווחא דמילתא, המבקש תפילות ודיבורים להתכונן לקדושת המצוה, יראה במאמר 'פתחו שערים' כמה נוסחאות 'לשם יחוד' לפני כל מצוה).

מנורת הנחושת של רביה"ז

חוט ציצית בין שניהם.

סדר המזמורים

בלב נשבר התחיל רבינו את סדר העבודה של אמירת המזמורים, שהיתה עבודה בפני עצמה, בחיות ובהתעוררות גדולה. ברוב הפעמים היה מזמר את המזמורים לבדו במתיקות ועריכות, והציבור עזר לזמר בקול נמוך, לבד מ'תמניא אפי' ו'מעוז צור' כיבד לאחרים לזמר.

מנהגו של אדמוה"ז זי"ע באמירת המזמורים, כפי שכתב ב'ספר התקנות' (פנ"ג): אמירת 'ויהי נועם - יושב בסתר' ז' פעמים ופעם השביעית מזמרים, אח"כ מזמרים 'מזמור שיר חנוכת הבית', 'למנצח בנגינות מזמור שיר' וגו', 'שיר המעלות לדוד הנה מה טוב' וגו'. אמירת 'אנא בכח' ז"פ ופעם השביעית בנגינה. זמר 'א-ל מסתתר', ובכל לילה מוסיפים פיסקא - חסד, גבורה, וכן הלאה. קאפיטל 'אשרי תמימי דרך' (תמניא אפי), בכל יום מזמרים ג' אותיות, חוץ מערב שבת. ואח"כ מעוז צור (יצוין מש"כ ב'זכור לאברהם' בשם זקני התלמידים שרביה"ק זי"ע נהג בשנים קדמוניות לומר גם הזמר העמוק 'אור הגנוז' המיוחס לאבי המקובלים הרב הקדוש רבי משה זכותא זי"ע, אך ברבות הימים חדל מלזמרו).

סדר הנגינים

הנגינים ששרו (בדרך כלל): ב'יושב בסתר' פעם השביעי - ניגון 'קה רבון עלם' המיוחס לרביה"ק ה'בני יששכר' זי"ע שקיבלו מהרה"ק מאפטא זי"ע. ב'מזמור שיר חנוכת הבית' - ניגון 'קה אכסוף' (שחיבר בעצמו), 'למנצח בנגינות' - בניגון גלות (כך גם זימרו חתנו רביה"ק זי"ע, עד שחיבר בעצמו ניגון 'למנצח'), והיו פעמים ששרו בניגון 'אדון הכל' (רמ"ש ראכמאן), או על ניגון 'ישראל עמך' מרביה"ז זי"ע (ר"י סאמעט), או בניגון 'הקל הפותח'. ניגון 'שיר המעלות לדוד' בניגון בעלזא המושר אצלנו בסעודה שלישית ב'מזמור לדוד' בפעם השלישית. 'אנא בכח' בפעם השביעית בניגון 'כבקרת רועה' של ר"ה. 'קל מסתתר' בניגון 'כל מקדש'. 'תמניא אפי' בניגון 'ברוך קל עליון' או בניגון 'ידיד נפש'. 'מעוז צור' בניגון 'אומר שירה' או בניגון פאריסוב מיוחד, וכן ניגנו לפעמים בניגון מאדז'יץ.

חב"ד'סקער תנועות

פעם באחד מימי החנוכה התחיל רביה"ז לזמר לבדו המזמור "למנצח בנגינות" בניגון הידוע שהיה מזמור רביה"ז בשבת על 'הקל הפותח' והקהל נתעורר מאד. בין קהל הנאספים ישב אז ג"כ הרה"צ ר' ברוך יצחק פריינד זצ"ל, מחשובי זקני אנ"ש, כששמע זמר הנ"ל יוצא מפה קדשו של רביה"ז נתעורר עד מאד, עד שממש יצא מהכלים, ומרט שערות ראשו... ואמר בהתרגשות: "איי, ס'איז דאך חב"ד'סקער תנועות", התרגש בתנועות אלו שמזכירות לו תנועות מניגוני חב"ד עתיקים, שיש בהם סודות וענינים רבים ומלאים בהרגשות פנימיות כידוע (ר"מ בלום בשם זקנו ר"י ראזנצווייג).

אנא בכח

בענין סדר אמירת 'אנא בכח' יצוין שהיו חילוקי מנהגים בכמה תקופות. כששהה רביה"ז בפעם הראשונה בארה"ק בשנות תרפ"ו-תרפ"ט נהג לזמר 'אנא בכח' כל תיבה שבע פעמים כפי שנהג רבינו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ואחר כך כשחזר רביה"ז לארה"ק בשנית בשנת ת"ש, נהג לומר כפי שנדפס בספר התקנות. אך הרה"ח רבי מרדכי בלום שליט"א העתיק בקונטרס 'עבודת הקודש' מכת"ק שרשם רביה"ק זי"ע משהות בימי חנוכה בצלא דמהימנותא אצל חותנו הגדול רביה"ז זי"ע בשנות תש"א-תש"ב, שבכל הלילות נהג רביה"ז לומר אנא בכח ו' פעמים ופעם השביעית בנגינה, וכליל זאת חנוכה היה מזמר אנא בכח ז"פ כל תיבה כמנהג הבעש"ט זי"ע (וגם מרן רבינו שליט"א נוהג כן בדרך כלל כליל זאת חנוכה).

הטיש

שיחות הוד עד שתים בלילה

אחר שגמרו לזמר 'מעוז צור', נכנס רביה"ז לביהמ"ד שהיה בחצר ביתו, והשמיע דברות קודש

בישרה רעות, הדופק חדל לפעול והמצב היה כבי רע, הרופא הביע חוות דעתו, כי מבחינה רפואית כבר אין מה לעשות, מצבו של החולה נואש והסכנה המרחפת עליו מוחשית ביותר, אין תקוה להחזירו למצבו, רגעיו ספורים ה'!!

עם זאת אמר ד"ר יסמין, שהדבר היחיד שאפשר לנסות הוא, לכנס התייעצות (קונסוליום) של רופאים בכירים ומומחים, שמא ואולי. אך מקוצר הזמן לא ראו התלמידים לכנס רופאים, וניסו עפ"י דבריו לפחות ללכת לקרוא לרופא אוסדארף, שניהל בית מרקחת ברח' שבטי ישראל, שיבוא לנסות ליתן לרבינו איזו זריקה, אולי יחוס, אולי...

בזמן הזה...". אכן, גם בזמן הזה! הם לא צריכים 'להאמין' לזה, הם ראו את זה כמו עיניהם! דברים כאלה הכריז פעם רביה"ק זי"ע בסעודת הילולא ו' ניסן, שאלו שראו את רבינו כששכב לפעמים לפני התפילה כאיש חלש וחולה, ווי א פארחלש'טער, ופתאום באמצע התפילה השתנה לגמרי כאיש אחר, וכגבור שבגבורים, אלו לא הוצרכו לאמונה, הם ראו זאת כמו עיניהם!

אח"כ התיישב רבינו והמשיך לומר המזמורים הכל כרגיל בכל לילה, והיה נדמה לנוכחים כ"תחיית המתים" ממש. אחר כל עבודת ההדלקה והמזמורים, קם רבינו לעבודת הריקודין, כדרכו בכל לילה, והיה המקום לחרדת אלקים, פלא אחר פלא.

דא א באשעפער אויף דער וועלט". למען ידע כי יש אלקים בקרב הארץ". הרופא הגיע, כשהתקרב סמוך לבית רבינו שמע קולות של אנשים מרקדים ומזמרים, ותמה מאד, במקום לשמוע קול יללות של צער והספד... כשנכנס לבית רבינו, לא האמין מה שעיניו רואות, כשרביה"ז רקד באמצע עם התלמידים בדביקות נפלאה, והפטי"ר בלשונו: "לולא ראיתי זאת בעיני, לא האמנתי".

לא עברו ימים רבים, הרופא ראה בעיניו "אז ס'איז דא א באשעפער אויף דער וועלט". ניצתו בליבו הרהורי תשובה, והתחיל לעסוק בתשובה לפי ערכו, ונהפך להיות מידידי ומקורבי רבינו הנאמנים, והגיע לבקר את רבינו כמעט מדי יומיים. וכשעזב רבינו את הארץ בדרכו לחו"ל בסוף שנת תרפ"ט, היה מבין המלווים את רבינו עד לגמל יפו... מאותה שנה והלאה, ערך רביה"ז בכל שנה 'סעודת הודאה' בליל ד' דחנוכה.

גם חנוכה תרפ"ה

נשארה רק שאלה אחת: למה ביקש אז רבינו את המנוחה באותם רגעים של אפיסת כוחות? כלום לא היה אפשר להמתין עד אשר תבוא ה'זריקה' ויחזרו קצת הכוחות? רביה"ז בעצמו ענה את התשובה לכך, וביאר את פשר הסיפור. וכך אמר:

בעת ששכבתי מחוסר אונים, ראיתי שמתקרב קצי, ועוד מעט אני לא בעלמא הדין. וחשבתי לנפשי: הרי כתיב "במתים חפשי - כיון שאדם מת נעשה חפשי מן המצוות", והרי ברגעים הללו הרי אני עדיין נמצא בעלמא הדין, ולכן עליי לחטוף את ה'מצוה האחרונה' לעשות רצון השי"ת עלי אדמות!

"ולכן התחזקתי בשארית כוחותי לקיים את המצוה האחרונה, גם במסירות נפש. וכח המסירות נפש ואור המצוה הכניס בי חיות חדשה, ושבה רוחי בקרבו, עד ששבתי לאיתני".

ויש הוספה חשובה לסיפור זה, כפי שמציין ר' מרדכי בלום מה ששמע זקינו הרה"ח רבי ישראל ראזנצווייג ז"ל בעצמו מפי רבינו הזקן בעצמו, שגילה לו באזניו, שבאותו יום, ביום ג' דחנוכה, ראה לפניו רבינו מחזה נורא, שבמשך כל תפלת המנחה עמדו לצדו שנים מרבתי הקדושים, שכבר לא היו בעלמא הדין, אחד מהם היה רבו המובהק רביה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאז'וב זי"ע א, שעל שמו ולזכרו נקרא אז בית מדרשו של רבינו 'אהל אלימלך', וכשראה זאת רבינו, הבין שהוא נצרך עכשיו להמתקת הדינים, ולכן זירז עצמו מיד ללכת לביתו כדי לקיים מצות הדלקת נר חנוכה, ואכן בגודל רחמי וחסדי השי"ת נמתקו הדינים, ונמשכה לו רפואה שלמה.

מקורות: רבי נפתלי ופעלי, זקניך ויאמרו לך, עובדות של ר' דן שווארץ, הרה"ח ר' מרדכי בלום, ועוד

שעת מנחה בירושלים
הקדומה, נר ג' דחנוכה, מן
חלונות הבתים כבר נצפות
מנורות אחדות מהבהבות
אור קדוש, ואהה ואללי,
אסון מתרחש ברחוב לייב
דיין, בביתו נאווה קודש
של איש האלקים | סיפור
הנס הפלאי וההתגלות
האלקית שאף החזירה
בתשובה את הרופא
הנדהם

באמצע הריקודין, הגיע ד"ר אוסדארף עם ה'זריקה' בידיו... והיה ללעג ולקלס בעיני הקהל, כשראה כמו עיניו כיצד החולה הנוטה למות רוקד בהתלהבות אדירה... ולא האמין מה שעיניו רואות, תחיית המתים של ממש.

אחר כך ציווה רבינו הזקן זי"ע ללכת לקרוא לד"ר יסמין, "ער זאל זעהן אז ס'איז

התלמידים הלכו בזריזות לקרוא לד"ר אוסדארף, אך כשראה את מצבו של רבינו, הסתכל על ד"ר יסמין בתמיהה, כמי שאומר: למי קראת אותי ליתן זריקה?! לאדם גוסס?! אך אף על פי כן הסכים ללכת להכין את הזריקה הנדרשת.

לאחר זמן מה קרה נס מן השמים, רבינו הזקן התעורר קצת, ורמז איזה סימן קלוש בידי הקדושות. הנוכחים לא הבינו מה רבינו רומז בידי, אך החסיד המופלג רבי אברהם שיש זצ"ל שהיה בר דעת גדול כידוע, הבין מזה שרבינו רוצה להדליק נר חנוכה...

רבי אברהם הלך להביא מנורת הנחושת של רבינו, וקירבה ליד מיטתו של רבינו. אחרי שהוצבה המנורה ליד מיטתו, תחב רבי אברהם נר דלוק בידי רבינו, כדי להדליק המנורה, ואכן רבינו התחיל ללחוש תיבות הברכה באפיסת הכוחות, אבל רק עברו רגעים אחדים, ורבינו התחזק בכח המצוה, המצוה האירה לו, ופתאום באמצע הברכה התחזק רבינו בשארית כוחותיו, וקולו של רבינו הולך וחזק, עד שסיים תיבות הברכה בקול רם.

בברכה השניה 'שעשה נסים לאבותינו' כבר קפץ רבינו מהמטה, וגמר בקול רעש גדול וביקוד ההתלהבות ונשמע כל הברכה בקול רם לגמרי, בהתלהבות נדירה, שלא מעלמא הדין.

הקהל הקודש בלעו את התיבות בכל החיך: "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם

יום טוב היה עושה בצאתו
מן הקודש | יריעה מיוחדת
לטיש זאת חנוכה ומעמד
שריפת הפתילות שחידש
ב"ק רביה"ז זי"ע

בזאת יבוא אחר

הר"ר חיים טוביה פוקס

המקורות בראשונים, הסגולות השונות, והטעמים הנסתרים שלא נאמרו על טיש שריפת הפתילות בזאת חנוכה | מעמד ה'הקהל', היין שנשפך, הנרות על השולחן, והריקוד עם האש הבערת, ועוד | אסופה מיוחדת לעניי 'זאת חנוכה' בצל קדשו של רביה"ז זי"ע. יו"ט היה עושה בצאתו

המקור הראשון: המאירי

נתחיל בשורש המנהג של שריפת הפתילות בדברי חז"ל והראשונים: המקור הראשון למנהג זה של שריפת הפתילות בזאת חנוכה, הוא רבינו המאירי. האמת היא כי החיוב של 'שריפת שמן' הנותר מנרות חנוכה, מקורו כבר במדרש תנחומא (נשא, כט), ובתקופת הגאונים - בדברי השאלות (שאלתא כ"ו). כן מוזכר העניין ברא"ש ובמרדכי במס' שבת, וכן נפסק בטוש"ע (תרע"ז, ס"ד). אלא שכאמור, שם מדובר בשמן הנותר ולא בפתילות. אולם ישנם כמה ראשונים שהזכירו גם 'שריפת הפתילות', והם הכלבו, והרשב"א, והר"ן. ועדיין, הם לא כתבו לשורפן בזאת חנוכה דווקא. רבינו המאירי הוא אפוא המקור הראשון המדויק למנהג שריפת הפתילות בזאת חנוכה, כאשר כתב בתוך דבריו (שבת כא.) "ובלילה אחרונה שורף את כולן".

סידור ר' שבתאי סגולתו להניצל מהריגת דם

במקורות מאוחרים יותר, הדברים מוזכרים כבר ביתר שאת, ולא נוכל להכביר בדוגמאות, ורבינו הזקן נהג להזכיר בענין זה את ה'סידור רבי שבתאי' - דברי הרה"ק

כאשר קול שמחה והמון חוגג שוטף את כולם בחדוותא אלקית - כל אלו יחד מרוממים את הנשמה ברוממות עצומה.

אלא שכמה שהדבר הזה כבר מובן מאליו אצל הדור הצעיר, צריך לדעת שהטיש הזה הוא חידוש מיוחד שכ"ק רביה"ז זי"ע חידשו וביססו.

אמת הדבר שקדושת היום הזה אינה צריכה לפנים, כאשר על פי האר"י הקדוש נשלם בו הגילוי של י"ג מידות של רחמים, ורביה"ק ר' דוד'ל מדינוב זי"ע אמר - כפי המקובל ממנו איש מפי איש - שכעין תבנית יד פשוטה בשמים בימים הנוראים לכל מאן דבעי, ואינו עוברת עד אחר זאת חנוכה! וכן ישנן כמה חצרות חסידים (כמו קארלין) ש'זאת חנוכה' היה שם מאז ומתמיד יום חג בתוף ובמחול ובשמחה עצומה, ועם כל זה, השמחה הגדולה ביום קדוש זה בו משום חידוש ברוב חצרות חסידים. שלא לדבר על שריפת הפתילות, שהיא חידוש מיוחד שנתחדש בבית מדרשו של כ"ק רבינו הזקן זי"ע, וממנו התפשט למקומות נוספים.

כידוע שכ"ק רביה"ז זי"ע העמיד דרכיו על דברי הקדמונים ודרכי הצדיקים שבצילם הסתופף, ובטעמים מיוחדים כפי שהיה סוד ה' ליראיו. ננסה אפוא ביריעה שלפנינו להתחקות מהיכן מקור חידושו של טיש זה של זאת חנוכה ומעמד שריפת הפתילות, ולמה תיקן רביה"ז ענין זה, וכן נתאר מעט מזעיר שנשתמר, מגודל השמחה שהיתה בחצר קדשו של כ"ק רביה"ז זי"ע ביום זה.

ה'טיש' של 'זאת חנוכה' היה מרומם ביותר, הוא הטיש המרומם ביותר בשנה לעניות דעתי, אומר יענק'ל לשמעון חבירו למחרת זאת חנוכה.

"אכן היתה התרוממות גדולה, אולם סובר אני, עונה לעומתו שמעון, "שעדיין אינו מגיע לטיש של מוצאי יום הקדוש, ההתרוממות, הרגשת הנקיות והטהרה מכל חטא, השמחה, אין לשער ואין לתאר, לא ניתן להשוות ביניהם".

ויענק'ל עונה לעומתו: "עם כל זאת עדיין חושב אני שיש משהו יותר בטיש של 'זאת חנוכה', אנשים מגיעים בבגדי חול, לא בגדי שבת ולא בגדי לבן, בגדים הפשוטים של ימי החול, בחוץ שוררת עלטה, ורוח חולין, החנויות פתוחות, ועם כל זה יושבים/עומדים צפופים מאות ואלפי אנ"ש ביחד שעות ארוכות בדביקות באלקים חיים, מופשטים מעלמא הדין..."

לא נאריך כיצד הסתיים הויכוח ביניהם, אבל רק נציין שרביה"ז כבר שאל את השאלה הזאת, כפי שנראה להלן...

כך או כך, אין ספק בגודל רוממותו המיוחדת של טיש זאת חנוכה. ניגוני ההתעוררות שעה ארוכה שרבינו שליט"א מרומם את קהל האלפים עדי שמים, ה'תורה' הנאמרת במרכז הטיש בקול חוצב להבות אש כיצד לקחת את אור ימי החנוכה לתוך החורף החשוך, וכמובן מעמד שריפת הפתילות ולאחר מכן ריקודי השמחה משך שעה ארוכה,

אזהרה!

בשנת השמיטה ובתקופה שלאחריה נמצאים בשוק מוצרי מזון שאינם בהשגחת הבד"ץ באריזות דומות לאלו שבהשגחתנו גם אם הם מאותו מפעל עצמו אם אין עליהם חותמת הבד"ץ אינם בהשגחה

ואין לנו אחריות לגביהם.

על הציבור להתרגל לעיין תמיד על כך ביתר הקפדה בטרם הקניה. זה יחסוך לו וגם לאחרים הרבה כאבי ראש ומפח נפש.

חותמת הכשרות. הערובה היחידה לכשרות המוצר!

שבשריפת הפתילות היא המסוגלת להינצל מכל מרעין בישין ופגעים רעים, וכנראה משום כך זירז רביה"ז בשעת המלחמה לקחת חבל בשמחה זו, כסגולה להינצל.

חביבות מצוה

אמנם הטעם העיקרי לעשות מזה עסק ושמחה גדולה לא גילה במיוחד, ופשטות הדברים היא משום חיוב מצוה, כפי שרביה"ז היה עושה שמחה גדולה ועסק גדול בכל קיום מצוה ומנהג ישראל, וכמו שמצינו רבות שעושים שמחה לגמרה של מצוה (וכענין שמצינו (רמ"א תרס"ט) שלכו תיקנו 'שמחת התורה' ביו"ט האחרון של סוכות, "ששמחין ועושין בו סעודת משתה לגמרה של תורה"), ובמיוחד כאשר גמר המצוה נעשה בשריפת הפתילות כדין, שבהן קיימו את המצוה החביבה (כלשון הרמב"ם) של הדלקת נרות חנוכה.

"בשמים יכירו לי טובה על כך"

אולם אין אתנו יודע עד מה בסוד ה' ליראיו, וכפי שסיפרו זקני התלמידים, ראו שיש לו לרביה"ז בעבודה זו ענינים טמירים ונעלמים, וכך היו דבריו של כ"ק מרן רבינו הזקן זי"ע על כך: "בשמים יכירו לי לטובה על ה'קישוטי' שעשיתי להשכינה הקדושה מהשמחה של מצוה והריקודין קדישין בעת שריפת הפתילות בליל זאת חנוכה, ומהשמחה והריקודין קדישין במוצאי יום הקדוש".

בזאת יבוא אהרן

וכדי לדעת עד היכן הדברים מגיעים, מסופר שפעם במוצאי יום הקדוש היה רביה"ז שרוי בשמחה גדולה, וציווה רבינו לכמה זקנים ונכבדים חסידים ואנשי מעשה לעלות על השולחן עם נרות לאות שמחה, ושאל רבינו לתלמידים: "מה יותר גדול מוצאי יום כיפור, או זאת חנוכה", כי בשניהם ערך עבודה גדולה, וענה המשב"ק ר' אלי' שהיה גם בדחא דמלכא: "בזאת יבוא אהרן", שבפסוק זה מרומז שניהם, הפסוק נכתב אצל כניסת הכהן גדול בקודש הקודשים ביום הקדוש, ומרומז גם 'זאת' חנוכה, ושמו של רבינו גם מופיע כאן (וגם 'יבא' ר"ת א'הרן ב'ן י'ענטא), שעושה עבודה גדולה בשניהם, ושמח רבינו מאד מזה הדיבור.

לילה כיום יאיר

רבי שבתי מראשקוב זי"ע הכותב בסידורו עם כוונות האריז"ל (לחנוכה): "הפתילות מהן יניח עד חנוכת המזבח (היינו זאת חנוכה), ולאחר שדולק ליל ח' יקח כל הפתילות יחדיו וידליקם עם שאר שמן זית שנשאר, וסגולתו להינצל מהריגת דם בע"ה".

זאל פארברענט ווערן אלע שלעכטס פון יודן

כעין זה מובא שהרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע היה נוהג לשרוף הפתילות בזאת חנוכה, אחר תפלת שחרית או באמצע הסעודה, ובשעת שריפתן היה אומר: "עס זאל פארברענט ווערן אלע שלעכטס פון יודן" (מכתבי נכדו חורגו הרה"ק הרי"מ מקאזניץ זי"ע, פרי ישע אהרן).

שמחה גדולה וריקודין

ומכאן למנהג הטיש בזאת חנוכה: צדיקים רבים נהגו לערוך שולחן מיוחד בזאת חנוכה (כן נהג הרה"ק מצאנז זי"ע, ועוד הרבה צדיקים בכל הדורות). שלא לדבר על קארלין שנהגו לעשות שמחה עצומה ומיוחדת בזאת חנוכה, בתוף ומחול ומשקה לרוב, והדבר עוד נמשך מתקופת ראשוני צדיקי קארלין.

מכאן יסד אפוא כ"ק רבינו הזקן זי"ע את החידוש המיוחד לערוך טיש מרומם ביחד עם שריפת הפתילות, וכלשונו הטהור בספר התקנות (פנ"ג) "בלילה אחרונה של חנוכה בשעת שריפת הפתילות, עושים שמחה גדולה וריקודין ומזמרים למנצח בנגינות, ואומרים ביחד 'וכל הרשעה כולה בעשן תכלה, להבה תלהט רשעים', וה' ישמחנו בישועתו, אמן".

זירז לבוא בשנות המלחמה

יש מציינים שרבינו הזקן זי"ע קבע את מנהגו לדורות בשנים שהצורך הגרמני התקרב לארה"ק, וראה בזה הזדמנות להכניע את הרשע, שכל הרשעה כולה בעשן תכלה, כפי שזוכרים שרביה"ז זירז מאוד לקחת חבל בשמחה זו כסגולה להינצל מחמת המשחית. אך באמת רביה"ז זי"ע כבר נהג כן לעשות מזה עסק גדול עוד בשנות תרפ"ה-תרפ"ט כשהיה בארה"ק בפעם הראשון.

כאמור, רביה"ז היה מזכיר את דברי ה'סידור ר' שבתי' ששריפת הפתילות והשמן זית מסוגלת להינצל מהריגת דם, ורביה"ז היה גם מדגיש שהשמחה

"לילה כיום יאיר", במילים כאלו מתאר כ"ק מרן רביה"ק זי"ע במכתב את ליל זאת חנוכה בשנת ת"ש לאחר הצעיר הגה"צ רבי חיים קאהן זצוק"ל הי"ד (המכתב מובא להלן), וכך הוא כותב: "ובליל זאת חנוכה היה הלילה כיום יאיר, שאין להעלות על הכתב, והיה משתהה עד שעה ארבע, וכ"ק חותני (שליט"א) [זי"ע] הבטיח שמי שיהיה שם בעת שבערו הפתילות הנותרות - שזה גם כן היה בזה הלילה, וגם בזה היה עבודה גדולה שאין לשער עם ריקודים, זה ניצל בזה השנה מהריגת דם ח"ו, והעמידו יין אז לערך עשרה ליטר ויותר".

כפי שציין רביה"ק שהלילה האיר כיום, יש לציין שהמעמד התקיים בדרך כלל בליל זאת חנוכה עד קרוב לעלות השחר, ופעם אמר רבינו שמסוגל לילה זו של זאת חנוכה להיות ניעור, אבל היו פעמים שרביה"ז ערך את הטיש בנעילת יום זאת חנוכה.

כפי שמספרים התלמידים, רביה"ז שר כל הלילה ניגוני דבקות ושמחה, ואח"כ בשעת השריפה עמדו כולם כאחד ורקדו בשמחה עילאית שעה ארוכה, ותעל השמחה עד אין לשער. וכבר נאמר לעיל שפעם אף הורה לחסידים ואנשי מעשה לרקוד בנרות על השולחן מגודל השמחה.

היה נראה כמעמד 'הקהל', אנשים נשים וטף...

רבי אברהם מרדכי יוזעביץ היה מתאר המעמד שהיה כמעמד "הקהל", אף שאנשים בה מעט, אבל השתתפו בה אנשים נשים וטף. רצון קדשו של רביה"ז היה שיביאו גם ילדים קטנים להשתתף במעמד זה. הרה"ח רבי מרדכי בלום שליט"א מציין בספרו 'עבודת עבודה' שכשהיה נכדו הגדול של רביה"ז - ה"ה כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א - כבן שנתיים ימים, ציווה רביה"ז להביא אותו להשתתף במעמד ההדלקה. כשהרבנית ע"ה נחרדה מהעשן המיתמר ועולה, נזעקה: "געב אכטונג פון די רויעך, ס'איז סכנת נפשות", רבינו הזקן ענה לעומתה: "תקנת

מסופר שפעם במוצאי יום הקדוש היה רביה"ז שרוי בשמחה גדולה, וציווה רבינו לכמה זקנים ונכבדים חסידים ואנשי מעשה לעלות על השולחן עם נרות לאות שמחה, ושאל רבינו לתלמידים: "מה יותר גדול מוצאי יום כיפור, או זאת חנוכה"

טאמער וואס פארן וואס בנ' היסט?

מצינו שמצוה הזאת של הכנסת אורחים שהפרי שילה והשכר בעולם הזה הם "הבנים" שכל הזוהר בה זוכה לבנים, (כד הקמה אות אורחים)

בזכות מצות הכנסת אורחים זוכה שיחיה לו בן שכן מצינו ביתרו ולבן שבזוה שחכניסו למשה וליעקב זכו לבנים. (מדרש תנחומא פר' שמות)

בני

הכנסת אורחים
מגבית תשפ"ג

קרבני לחממי

תחמה יומית
לכפר בעדך
כקרבן תמיד

2 יום

אחחה חלקית
קמעה
לכפר בעדך
כקרבן תמיד

3 יום

אחחה לאדם
תמידית בכל יום
לכפר בעדך
כקרבן תמיד

5 יום

לאלו שאינם יכולים בהרץ
השתתפות בהוצאות
הכנסת אורחים 180 ₪

לתרומות בכרטיס אשראי: **0799.441.887**
הרה"ח ר' שמעון צבי שטיינבערגער שליט"א והרה"ח ר' אשר אנשיל אייזנבאך שליט"א
או אצל השליחים שלכם העסקנים המסורים:

הזה במו עיניהם (בין השאר סיפרו כן החסידים ר' בנימין דעבלינגער ז"ל, ר' חיים כהנא ז"ל, ר' שכנא פרענקל ז"ל, ר' שמואל בנימין פישמאן ז"ל, ועוד כמה וכמה תלמידים).

רש"ב פישמאן ז"ל הוסיף סיפור נחמד, שפעם הסתובב ילד - שאביו היה מתלמידי רביה"ז - ברחוב, בזאת חנוכה, וראה שהגה"צ רבי ישראל טויסיג ממאטערסדארף זצ"ל שורף הפתילות על הארץ, ואמר הילד כמסית לפי תומו שבזיון הוא לפתילות של מצוה לשרוף כך, ושאלו רבי ישראל בענותנותו "וכי איך נשרף?!", וענה הילד בתמימות: "אצלנו מניחים הפתילות על השלחן בטס מיוחד, וכך שורפים", ושאל אותו ר' ישראל: "הרי השולחן יכול להיאחז באש?!"... וענה הילד:

זה משרשו" (יש מציינים שהיה זה בשנת תרח"ץ בתקופתו שהצורר גאגא ימ"ש שלט בראמעניא, ורביה"ז צעק את שמו: "גאגא, אראפ". ראה על תקופת הרשע בהקדמת 'על הגאולה ועל התמורה' להרה"ק מסאטמאר זי"ע. מי שיודע יותר פרטים על סיפור זה, נא למסור למערכת).

יצוין שרבינו שליט"א נוהג לומר בשעת שריפת הפתילות "להבה תלהט רשעים" ג' פעמים, ואח"כ הפסוק "והיה בית עשו לקש, ובית יעקב לאש ובית יוסף להבה", ופעמים רבינו שליט"א אף משלב ב'תורה' פנינים על פסוק זה, שכאן מרומז אחד מיסודות חנוכה, ובמיוחד שריפת הפתילות (ראה 'הדעה והדיבור' גל' שי"ב).

נפשות".

מפליא לציין שמנהג השתתפות הילדים והתניוקות בשריפת הפתילות, ואף לשרוף בעצמם, כבר נמצא כמנהג קדמון, במנהגי ק"ק פראנקפורט, וכך כותב הגאון רבי יהודא בינגא זצ"ל נאמן דק"ק פראנקפורט בספר כח יהודה, שאסף כל מנהגי קהילתו המיוחסת, והוא מוסר שם על קיומו של מנהג זה על ידי 'תניוקות', וז"ל שם: "מותר השמן מנרות של חנוכה אין נהנין, ומנהג כאן שנשרף ביום חנוכה המזבח בחצר בית הכנסת, לאחר יציאת ביה"כ בשחרית על ידי תניוקות".

דברות קודש מלהבות אש

במהלך הלילה גם נשא רביה"ז דברות קדשו מלהבות אש. פעם אמר רבינו תורה ארוכה בזאת חנוכה, וכשגמר נפל למטה ממש באין כוחות, ולאחר מכן קם כמו בריה חדשה ממש (ר' דן שוארץ).

גם חסידים ואנשי מעשה מקארלין וחסידים ירושלים נהגו להגיע להשתתף במעמד מרומם זה. כן היה מגיע בקביעות הגאון ר' אהרן כהן זצ"ל, ראש ישיבת חברון, שהיה כידוע מגדולי תלמידי ומקורבי רביה"ז, וכן עוד רבים מיקירי ירושלים (ר' שכנא פרענקל).

האם אצל אביך גם כן שורפים את הפתילות...?

גם רבינו הקדוש זי"ע ממשיך דרכו, המשיך במנהג הזה בעוז ותעצומות, והיה לו ענין מיוחד שיקחו חבל להשתתף במעמד שריפת הפתילות. אחד התלמידים שאל את רבינו אם לנסוע להוריו השוהים מחוץ לעיר לזאת חנוכה, והשיב לו רבינו בשאלה: "האם אצל אביך גם כן שורפים הפתילות?". והבין הלה את התשובה (זכור לאברהם).

"להבה תלהט רשעים"

כאמור, רביה"ז ראה בעבודה זו גם הזדמנות מיוחדת למפלת הרשעים, כבימים ההם כן בזמן הזה. וכפי שמתאר רביה"ק זי"ע במכתבו לאחיו בשנת ת"ש: "... ואח"כ באותו לילה [זאת חנוכה] בשעת הבערת שירי השמן, כשהתחיל לידלק אמרו 'להבה תלהט רשעים', 'נר רשעים ידעך' (, ואחר כך אמרו בקול 'להבה תלהט רשעים' לערך ז' פעמים, ואמרו בקול רם בלשון אשכנז 'שכל הרשעים יבערו ויכלו', ועוד תיבות כאלו, ואח"כ רקדו 'רננו צדיקים', ואח"כ העמידו יין".

באחת השנים, בעת שריפת הפתילות הרעים רבינו חזק את קולו נגד איזה מושל צר צורר שבחז"ל שהציר לבני ישראל, וצעק את שמו של אותו רשע, שירד מגדולתו, והיה האש גדול מאד, ואחד הנוכחים שפחד מסכנה, ניגש ושפך מים לתוך האש ונכבה, רבינו הצטער מזה מאד, ואמר ש"אילולא היו מכבים את האש היה עוקר רשע

"בשמים יכירו לי לטובה
על הקישוטי' שעשי-
תי להשכנתה הקדושה
מהשמחה של מצוה
והריקודין קדישין בעת
שריפת הפתילות בליל
זאת חנוכה, ומהשמחה
והריקודין קדישין במו-
צאי יום הקדוש".

הריקוד עם האש הבוהרת

דבר פלא ביותר מספרים עדים רבים לדבר, שרבינו הזקן לקח את קצרת הפתילות הרותחת, העשויה מפח, בשתי ידי, כשהיא בוערת באש להבה, אשר בדרך הטבע אי אפשר לנגוע בה אפילו רגע אחד מבלי להיכוות, ורבינו רקד עמה בדביקות עילאית שאין לתאר כמשך חצי שעה... למעלה מן הטבע ממש. דבר זה נשמע שוב ושוב מהרבה תלמידים שזכו לראות את המחזה הנורא

"אצלנו זה לא נשרף". כי הילד היה מורגל לראות גם כשאוחזים קערה בידי, והידיים לא נשרפות... והגה"צ ממאטערסדארף מציין בעצמו הסיפור בספרו 'בית ישראל'.

גם הגה"צ ר' יעקב פנחס געווירץ זצ"ל אב"ד ותיקין ב"פ שהגיע לפעמים לחזות בעבודת הקודש, סיפר שזכה להיות פעם אצל רבינו הזקן בזאת חנוכה, והאש היתה בוערת לגובה, עד שבקושי היה אפשר לעמוד בסוף הבית המדרש, ורבינו תפס בידי הקדושים את קצרת האש, ורקד עמה כחצי שעה, דבר שהוא למעלה מדרך

הטבע.

כן סיפר הרה"ח ר' אשר גלויבערמאן זצ"ל מחסידי קארלין סיפר, שפעם בעת מעמד שריפת הפתילות בזאת חנוכה, אחז רבינו את הקערה הרוחת של הפתילות, ונשפך שמן רותח על ידיו, ורבינו המשיך לרקוד כאילו לא ארע דבר, ואחזו כך זמן רב... (זקניך ויאמרו לך). לפעמים היו קירות ביהמ"ד והתקרה משחירות מרוב הבערה והעשן של הפתילות, ובשנים רבות הוצרכו לצבוע את ביהמ"ד אחר חנוכה...

מסוגל לזע של קיימא

ויש לציין סיפור מופת שפעל רביה"ז בליל זה, כידוע מספה"ק 'בני יששכר' שיום זה מסוגל לפקוד עקרות. וכך סיפר הרה"ח ר' מנחם גרומאן ז"ל: פעם בליל זאת חנוכה לא הגעתי להשתתף בשריפת הפתילות, היות שהתגוררתי בעיר העתיקה והיה זה מרחק רב ללכת. בבוקר באשמורת הגיע סוף סוף לביהמ"ד, ורבינו היה מסתובב אז עדיין בביהמ"ד, ואמר לי רבינו "בלילה זו קיבלתי שני ילדים, אחד בשבילך", ואכן נפקד בזמן קצר, אחר כתשע שנים שלא נפקד בזש"ק, וגם תלמיד נוסף שחיכה לילדים, נושע בשנה הזאת בזרע של קיימא.

זאת חנוכה תרצ"ט

בשנת תרצ"ט רביה"ז עדיין היה בבערגסאז, ובימי החנוכה לא הרגיש רבינו בטוב, ולא היה בקו הבריאת ל"ע, עד כדי כך שלא היה יכול לעמוד על רגליו בעת הדלקת הנרות. והציבו המנורה ליד מטתו וכך הדליק (זה היה המשך ליסורים הנוראים שסבל רביה"ז משך ימים הנוראים וחג הסוכות באותה שנה).

בזאת חנוכה לא היה באפשרותו של רביה"ז להשתתף בפועל בשריפת הפתילות, ורבינו רק השתתף מרחוק ונהנה מגודל השמחה והריקודין שנמשך עד קרוב לעלות השחר.

הרב החסיד הישיש ר' משה שטערן ז"ל שהיה נוכח באותה שנה, סיפר: בכל יום מימי החנוכה הניחו את מיטתו הק' של רבינו ליד הדלת שיוכל להדליק (שהיה חלש והדליק מתוך מיטתו), ובאנו לחזות בעבודתו הק'. אבל בזאת חנוכה לא הרשתה לנו אז הרבנית הצדקנית ע"ה ליכנס אצל רבינו, אבל לא יכולנו לעצור ברוחנו מרוב השתוקקות וקפצנו דרך החלון לחדרו של רבינו... לקחנו את האפר והפתילות על כף, ושרפנו את הפתילות בעבודה נשגבה עד קרוב לעלות השחר, אז נענה רבינו שעוד מעט וכבר אפשר ללכת להתפלל, וחבל ללכת לישון, אז נתישבנו שם וגמרנו כל ספר התהלים בהתלהבות, לאחר מכן היתה תפילה מרוממת במתיקות ועבודה נפלאה.

סעודה לכבודו של יום

מנהגים נוספים נהג רביה"ז ביום נשגב זה, ואחד מהם הוא מנהג הסעודה לכבודו של יום, ובאמת בכל לילה מלילות חנוכה כתב ששותין יין או אוכלין סעודה ביד (כמפורט במאמר על חנוכה), אבל בזאת חנוכה היה טיש מיוחד לכל הציבור, וכפי שתיאר רביה"ק זי"ע במכתבו לאחיו בשנת ת"ש: "העמידו יין אז לערך עשרה ליטער ויותר".

מתיאורי הרה"ח ר' אברהם מרדכי יוזעביץ ז"ל: "סעודה רבתי נערכת לכבודו של יום, ואל השולחן הטהור הסבו יהודים של צורה מאנשי שלומינו, ואורחים חשובים. שמחה של מצוה וגילה שרעדה בצידה שרתה בסעודה גדולה זו. כולם נסחפים, ונפשות מתלהבות בשלהבת אש וקדוה".

במכתב כת"י מרביה"ק שהעתיק ר' מרדכי בלום שליט"א בקונטרס 'עבודת הקודש', מציין רביה"ק זי"ע בשנת שב"ת שקודם ברהמ"ז זמרו 'לנמצא בגנינות', וכפי שנכתב גם בס' התקנות. היו שנים שזמרו 'למנצח' בניגון בלאזיב הידוע

שמזמרים בסוף הנענועים (הודו האחרון).

יצוין גם לדבריו של בעל ה'לקוטי מהרי"ח': "הנה המנהג אצל הצדיקים לעשות סעודה גדולה ביום השמיני הנקרא זאת חנוכה, ובודאי יש בזה כוונה, ובפשיטות נראה לפע"ד דאפשר מפני שהוא גומרה של מצוה" ע"ש. ועיין גם בספר 'אוצר החיים' (אות רפ"ט) שכן היה מנהגו של מרן הדברי החיים מצאנז זי"ע.

מנהגי הדריידל וחנוכה געלט

ביום זאת חנוכה נהג רביה"ז גם לשחק קמעא במנהג הדריידל, וידוע שרביה"ק ה'בני יששכר' זי"ע מבאר בספרו המנהג שמרומז בתבנית גשנה, ולכן חורטין אותיות אלו על הדריידל.

גם נהג רביה"ז זי"ע ביום זה לחלק "חנוכה געלט", ולצאצאיו נתן מטבע חשוב.

עבודה התפלה ביום זה

אחרון אחרון חביב, עבודת התפלה ביום זה היה באש להבה, וינועו אמות הספים, יום זה שמקובל כגמר החיתום, וסיום הימים הנוראים, היתה עבודת התפלה באש להבה, ואמירת ההלל שלאחריה, במתיקות וחיות, ופשוט שאין צריך להאריך בדבר זה שהיה אבן היסוד לדרכו הקדושה בעבודת השי"ת, ובפרט ביום גדול כזה.

מקורות המאמר: 'פרח מטה אהרן' להרב פנחס דוד וועבערמאן ז"ל, 'קובץ שומרי אמונים' ובו תיאור מהרב אברהם מרדכי יוזעביץ ז"ל, קונטרס 'עבודת הקודש' להרב מרדכי הכהן בלום שליט"א; 'זכור לאברהם' להרב שמשון ראזנפעלד שליט"א, 'שיח זקנים', ובו זכרונות מזקני אנ"ש, בהוצאת הישיבה תשע"ה, 'זקניך ויאמרו לך' זכרונות מזקני החסידים, ועוד עדויות שונות מזקני אנ"ש מפייה ומפי כתבם.

חגיגה

טאמער וואס ווארט פרייליך וואס זיי הייסט?

ע"י הכנסת אורחים זוכה לרפואה וחיים כמו שמצינו באברהם אבינו ע"ה.
(ר"ח פלאצי)

הכנסת אורחים מגבית תשפ"ג

קרבני לחממי

2
יום

תרומה יומית
לכפר בעדן
קרבן תמיד

3
יום

אחחה חלקית
קמעה
לכפר בעדן
קרבן תמיד

5
יום

אחחה לאדם
תמידית בכל יום
לכפר בעדן
קרבן תמיד

לאט שאנום יסלים בהרץ
השתתפות בהוצאות
הכנסת אורחים 180 ₪

או אצל השליחים שלכם העסקנים המסורים:

הרה"ח ר' שמעון צבי שטיינבערגער שליט"א והרה"ח ר' אשר אנשיל אייזנבאך שליט"א

לתרומות בכרטיס אשראי:

0799.441.887

לפרסום מכתב ניתן להשאיר הודעה ברורה בקול אנ"ש עם תוכן המכתב ולציין שזה עבור מדור 'שיח אנ"ש', ואנחנו נעלה על הכתב. כמו כן בירושלים אפשר למסור את המכתבים במשרד 'קול אנ"ש' שבחצר בית חיינו

שיח אנ"ש

זכרונות מכ"ק אדמו"ר מסערט וויזניץ שליט"א לרגל ההילולא

שלום רב למערכת אנ"ש בלעטל.
לקראת יומא דהילולא דרביה"ק זי"ע, רציתי להביא בפני הציבור דברים מיוחדים ששמעתי בשיחה פרטית שהיתה לי בתקופה האחרונה אצל כ"ק אדמו"ר מסערט וויזניץ שליט"א, שהסתופף הרבה אצל רביה"ק בבחורתי, ועוסק הרבה בספריי 'זכור לאברהם' - ממנהגי ועבודת רביה"ק זי"ע.
וכך סיפר לי:

כשהייתי בחור הייתי נוסע לתולדות אהרן כל יומא דפגרא, להסתופף בצל הרבי זי"ע. גם לאחר החתונה הייתי בא אל הרבי עם ילדיי להתברך. הייתי פעם גם בשמחת בית השואבה. רציתי שילדיי יראו מהו ערליכער איד, אמת'ער איד. הרגישו אצלו את הקדושה.
הוא היה פעם גם אצלנו (בסערט וויזניץ) ככהן הפודה בפדיון הבן (ראה תמונה). הוא היה

גם בשבע ברכות שלי. זה היה בבית המדרש של חותני הרה"ק מביאלא זי"ע, והרבי זי"ע הגיע להשתתף.

כאמור בבחורתי נכנסתי אצלו הרבה, וצורתו הקדושה פשוט כבשה אותי וחדרה בי. הייתי בחור, אבל ראיתי איש קדוש לנגד עיניי. היה אפשר לראות זאת בעיניים הפשוטות. לא העסיקו אותו השטויות, ואני מדבר על הרעבישע שברעבישע... רק עבודת השי"ת! כל זיז שלו היה להשי"ת. הרגישו כזו קדושה עליונה. ראו שלא מעסיקים אותו כל הבלי הרעביסטעווע, רק האמת, רק עבודת ה'! רק את זה רצה, וכל שאר ההבלים אפילו לא תפסו אצלו מקום כלשהו ולא עניינו אותו.

אני זוכר שלא היה אז עולם גדול, כמה כבר היו אז, אבל הרגישו שיש קדושה באוויר. מציאות של 'ערליכער איד' צועקת מעצמה. אמת'ער איד רעדט זיך פון די אליין. ראו אצלו בפועל את ה"רא שמים דבריו נשמעים".

אני מאמין שכל מי שהיה לו שכל, ראה זאת לפחות במקצת. לפעמים צריכים להיות מבין ועמקן גדול כדי להבין בגדלותו של צדיק, אבל כאן זה היה פתוח וגלוי. ראו זאת בחוש, כל מציאותו צעקה שיש בורא עולם. ס'האט געשריגן פון אים: ס'דא א באשעפער אויף דער וועלט.

הוא היה דוגמא אמיתית. בדרכים האלה צריך ללכת, ואת זה צריך להראות לדור הצעיר,

לבחורים, לאברכים. הספרים הללו 'זכור לאברהם' עומדים בארון שלידי, ואני מעיין בזה הרבה. זהו ספר המוסר שלי. זה הרי מכניס כזו התלהבות. מרגישים התרוממות. אני אוהב מה שהיהודי הקדוש הזה התנהג, בימות החול, בשבת קודש. כל זיז היה להשי"ת! כל תנועה, כל מחשבה, כל הנהגה! מורא'דיג! זהו לא ספר מנהגים, זה פשוט ספר מוסר. כל הנהגה שלו צריכה לימוד, ומהמנהגים אתה יכול לראות מי הוא היה, והוא היה בן דורנו, לא לפני מאתים שנה, וזה מחייב הרבה יותר את כל אחד.

על הדרכים בפליגער פגשתי הרבה את אביך הרה"ח ר' משה יונה שליט"א, שהיה מספר לי סיפורים נפלאים ביותר מהרבי זי"ע, מהזמנים שהוא נסע עם הרבי זי"ע בנסיעותיו חוץ לעיר.

אגב, גם אנחנו ממשפחת הגה"צ רבי ישראל חיים העברי זצ"ל, חו"ז של הרבי הזקן בעל 'שומר אמונים'. חותנו של אבי צוק"ל היה מצאצאיו. יישר כח על החיזוק! אני נהנה מאוד מן הספרים.

עד כאן דברי האדמו"ר. ותוספת דברים אך למחסור, ואקווה בעז"ה בהזדמנויות אחרות להביא מה ששמעתי מעוד אדמו"רים רבנים וגדולי ישראל שהיו מגיעים להסתופף בצל הקודש.

בברכה מרובה
שמשון ראזנפעלד

א טיש איז א מזבח...

מגבית חנוכה 'קרבני לחמי' להחזקת הכנסת אורחים פת שחרית

כמידי שנה בימי החנוכה נרתמים אנשי שלומינו די בכל אתר ואתר לבסס ולחזק בדקי היסודות דה'הכנסת אורחים - פת שחרית' בבית חיינו, והשנה בסימן 'קרבני לחמי' ע"פ דברי הגמרא 'בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם ועכשיו שאין בית המקדש קיים שולחנו של אדם מכפר עליו - ופירש': בהכנסת אורחים' מה נמלצו דברי הגמרא על מפעל ה'הכנסת אורחים - פת שחרית' בבית חיינו אשר מידי בוקר סועדים אנ"ש את לבם בפת לחם, מאברכי המשך, דרך בחורי וילדי התשב"ר, וגם עד זקנה ושיבה באים להחיות נפשם, מידי יום ביומו כקרבן התמיד במועדו.

המפורסמות אין צריכים ראייה, כאשר כל באי בית ה' יודעים כי לא על הלחם לבדו קם ונתייסד היכל הזה, כי אם החיות עם רב, וממש בכל ימות השנה חוץ משבת יו"ט ותעניות מתקיימים הסעודות הדשנות לסעד הלב.

וכן סעודה השלישית בבית חיינו מידי שבת בשבתו כאשר כל הקהל הקדוש באים לסעוד בשבת מרעים כמנהג החסידים, ובמיוחד בשבתות אשר אנו זוכים להסתופף בצל הקודש כאשר ריבוי הקהל סועדים סעודה זו, וזה כמה שנים אשר 'הכנסת אורחים - פת שחרית' פרס כנפיו גם על חלק זה להעמיד לציבור החשוב דגים וכל מטעמים לרווחת הקהל.

ובסעודתא דדוד מלכא משיחא השכילו עשות להכין מיטב המאכלים כראוי לסעודה זו כאשר הקהל יושב ומאזין בסיפורי צדיקים בשבת מרעים יחדיו.

כל זה עולה לחשבון גדול מאוד כאשר אם בתחילת הדרך עלה סעודת פת שחרית כמה

בידול בסופגניות חלביות

לאור הריבוי בסוגי סופגניות חלביות, שעלולים לגרום למכשולות.

יסומנו סופגניות חלביות בסימון בולט

חלבי

ע"י נעיצת דגלון בצבע נחול
עם כיתוב "חלבי"
על כל סופגניה חלבית.

על הציבור לשים לב לסימון זה, כדי לא להיכשל ח"ו.

בס"ד, כסלו תשפ"ג ועד הכשרות שע"י הבד"צ העדה החרדית ירושלים ת"ו

מידי יום ביומו, כל אלו שיתרמו בסך 360 ש' לחדש יזכו ששמים יופיע בלוח מחזיקי ההכנסת אורחים, וכן יקבלו שטר שותפות חתום לקנות בקנין נצחי שותפות החזקת מזבח זה.

ואלו שברצונם לקחת חלק בפעילות הקודש אפשר בשלש דרגות 2 ש' ליום, והמהדרים מוסיפים 3 ש' ליום שזה סכום השתתפות חלקית בסעודת פת שחרית של סועד א', והמהדרים מן המהדרים 5 ש' ליום להחזקת סעודת פת שחרית לסועד א' מידי יום ביומו.

גבאי ההכנסת אורחים מצייעים בסיפוק התגובות החמות שמקבלים מאנ"ש השמחים לבוא לעזרת ה' בגבורים, ולהקריב קרבן התמיד במועדו.

מאות שקלים כהיום - יום רגיל בהכנסת אורחים לפני תוספות וכדו' עולה קרוב לאלפיים ש' מידי יום ביומו.

ומגבית קודש זו היא יסוד איתן להחזקת מזבח קדוש זה, ולהקריב עליו תמידין כסדרן, כאשר להשלמת ההוצאות נרתמים בעלי השמחות לתרום לכבוד שמחתם וכן סעודות הודיה ולע"נ, אך כל זה הוא רק אחרי הבסיס האיתן של תרומת אנ"ש במגבית ימי החנוכה מידי שנה.

גבאי ההכנסת אורחים מצייעים שותפות בכמה סוגי אופנים, והשנה בבשורה מיוחדת לאנ"ש אשר ברצונם לקבוע שמם בקביעות למשך כל השנה, ולהיזכר לטובה ע"י מאות הסועדים

טאמער וואס האט פארן זאם מזונ' היסט?

וואס לדעת כי בענין אורחים אין להביט על חיוך האים המשתורר בעוה"ר, כי אמרו חז"ל מוונתיו של אדם קצובין לו מר"ה חוץ מהוצאות שבת ויו"ט, והיינו הוצאות אכילה שתיה של, כ"ש הוצאות אורחים.
(אשר יצוה מצוות הדין ק' משולם ולכן מפורדא זצ"ל)

הזורר במצות הכנסת אורחים, אליהו ז"ל מברכו בהצלחת העולם הזה באושר ובכבוד ובנכסים.
(ספר הכרית ח"ב מאמר י"ב)

הכנסת אורחים
מגבית תשפ"ג

קרבני לחמי

2
ליום

תרומה יומית
לכפר בעדן
קרבן תמיד

3
ליום

אחחה חלקית
קבועה
לכפר בעדן
קרבן תמיד

5
ליום

אחחה לאדם
תמידית בכל יום
לכפר בעדן
קרבן תמיד

לא שאלו יסלים בהיקף
השתתפות בהוצאות
הכנסת אורחים 180 ש'

או אצל השליחים שלכם העסקנים המסורים:
הרה"ח ר' שמעון צבי שטיינבערגער שליט"א והרה"ח ר' אשר אנשיל אייזנבאך שליט"א

לתרומות בכרטיס אשראי:
0799.441.887

חילוקי דעות

עירובין

איבער די

דקדוק ההלכה

פון

הייליגן רבי'ן

זכותו יגן עלינו

הרה"ח ר' צבי משי זהב שליט"א

מתוך ספר 'דער ליכטיגער שיין'
חלק ד' שבשלבי עריכה

אריאל פיה

עס זענען באוואוסט די הייליגע ווערטער פון רמב"ם ז"ל (בפירוש המשניות למס' אבות פ"א מ"ז), און אזוי שרייבט אויך דער ספר "מסילת ישירים" (פרק כ"א), מען זאל דערציילן מעשיות פון צדיקים און רעדן פון זייערע מעלות, ווייל דאס ברענגט מען זאל זיך אפּלערנען פון זיי און גיין און זייערע וועגן.

און דאס איז דער גאנצער ציהל פון אונזער שרייבן אט די ערצייילונגען איבער דעם דקדוק ההלכה פון רבינו הקדוש והטהור זכותו יגן עלינו, כדי מיר זאלן זיך קענען אפּלערנען צו גיין אין די הייליגע דרכים וואס ער האט אונז געלערנט, זיך אביסל ארויסצולערנען פון זיין מסירת נפש פאר א קוצו של יו"ד פון די הייליגע תורה. וואס ווי עס איז באוואוסט, האט דער רבי זיך פשוט מוסר נפש געווען אויף יעדע הלכה און אויף יעדן מנהג, זיך נישט אנוועקצוריהרן קיין ריהר פון די פוסקים און מנהגי הצדיקים. זיין גאנצע הנהגה איז געווען געגרינדעט אויף די לויטערע הלכה און שטארקע יסודות ווי ער האט עס מקבל געווען פון זיינע הייליגע עלטערן און רבי'ס מדור דור.

דער רבי פלעגט דערציילן באריכות וואס ער האט אמאל געזעהן ביים נאסוידער רב זצוק"ל (איהם האט דער

רבי עטליכע מאל זוכה געווען צו משמש זיין) ווי ער האט געזאגט: "הנני מוכן ומזומן למסור נפשי בעד מנהג קל של ישראל, שלא לעבור עליו..."

ווייל "מה לי בחיים אם לא ברצון הבורא" - פלעגט דער רבי חזר'ן שטענדיג די ווערטער פון אור-החיים הקדוש (סוף פרשת נצבים) - "דער תכלית פון גאנצן לעבן איז נאר צו טהון דעם רצון השם, און אז נישט דאס, וואס האט מען פון גאנצן לעבן. וואס האט מען פון לעבן ווען נישט צו טהון דעם רצון הבורא, ווייל דאס איז דער עיקר פון א איד, ער זאל וויסן אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט, און אלע רעיונות און רצונות דארף זיין נאר דאס, צו זוכן צו טהון דעם רצון הבורא, און נישט חלילה דערצערענען איהם" (זעה דברי אמונה פ' נשא דף קעז).

און טאקע דאס זעט מען פון די אלע ערצייילונגען, אז יעדע באוועגונג און יעדעס ווארט פון רבי'ן זכותו יגן עלינו איז געווען א גאנצע תורה וואס מען דארף איבערלערנען און נאכאמאל איבער'חזר'ן, ווי זיך צו פיהרן אין טאג טעגליכן לעבן סיי אין די ענינים פון בין אדם למקום, סיי אין די ענינים פון בין אדם לחבירו, און

לאמיר גיין אין זיינע וועגן.

א תלמי פאר א תלמי

צעהן פונט זאלסטו בעטן ביי דיין רבי'ן.
דער בחור'ל איז צוריקגעקומען פרייליך און
צופרידן צום רבי'ן, און איהם דערציילט אלעס
וואס איז פארגעקומען ביים טשעבינער רב.

האט דער רבי איהם געענטפערט: איך בין
אויך גרייט דיר אויסצוצאהלן די צווייטע העלפט,
נאר מיט איין באדינג, דו זאלסט זיין געווארנט
קיינמאל נישט צו פארשפּעטיגן דעם זמן קריאת
שמע, און טאמער וועט פאסירן א טאג וואס דו
וועסט פארשפּעטיגן פון צו לייענען קריאת שמע
ביים זמן, זאלסטו יענעם טאג נישט אנטהון דעם
חאלאט...

פון די מעשה זעהען מיר ווי ווייט הארב עס
איז געווען אין די אויגן פון רבי'ן דער ענין פון זמן
קריאת שמע, וואס דאס איז געווען דער איינציגער
תנאי וואס דער רבי האט אויסגענומען מיט דעם
בחור'ל ער זאל זיין געווארנט אין דעם.

בא תפילה

אמאל איז דער רבי געווען אויף א נסיעה קיין
פוילן זיך משתטח צו זיין אויף די קברי צדיקים,
אנגעקומען זענען זיי אין עירפארט פארנאכט,
און גערעכנט האבן זיי צו דאווענען מנחה נאכן
אדורכגיין די גרעניץ קאנטראל. אבער דא האט
זיך פארצויגן די רייהע, ווייל די אנגעשטעלטע
פקידים האבן געוואלט אונטערזוכן יעדן איינעם
וויפל געלד ער טראגט מיט זיך.

ווען דער רבי האט דאס באמערקט, און
זעהענדיג אז עס דערנענטערט זיך די שקיעה,
האט ער גיך אויסגעפאקט אלעס וואס ער האט
געהאט אין זיין טאש און עס ארויפגעלייגט אויפן
טיש, נישט ווארטנדיג וואס
דער אנגעשטעלטער וועט איהם
ענטפערן, און זיך גיך געשטעלט
דאווענען מנחה אין א ווינקל, און
האט נישט געווארט עס זאלן זיך
צונגיפקלייבן דער מנחה, ווייל אזוי
ארום וואלט ער פארשפּעטיגט די
שקיעה.

הגה"ק מטשעבין

געווען אמאל א מעשה מיט אסאך יאהרן
צוריק, מיט א בחור'ל וועלכער איז אנגעקומען
פון חוץ-לארץ, און האט זיך באהעפט צום רבי'ן.
מיט די צייט האט זיך דעם בחור'ל פארגלוסט
איבערצוטהון די חוץ-לארץ'דיגע מלבושים און
זיך לאזן גייען א ירושלימער חאלאטל. קיין געלד
האט ער נישט געהאט, איז ער געקומען אויף א
איינפאל, צו פארקויפן זיין פריערדיגן רעקל, און
מיט די געלד זיך קויפן דעם נייעם חאלאט. דער
בחור'ל האט אנועקגעשיקט א בריוו קיין חוץ
לארץ און האט דערציילט וועגן דעם זיין טאטן.
אבער דא האט ער בעקומען א בריוו פון זיין טאטן,
דאס ער גיט איהם נישט בשום אופן קיין רשות
דאס צו טהון.

דער בחור'ל איז געווען אין א פארלעגנהייט,
און האט נישט געוואוסט וואס צו טהון, איז ער
אריין צום רבי'ן, איהם פרעגן וואס ער זאל טהון,
אבער דער רבי האט איהם אריבערגעשיקט צום
טשעבינער רב הגאון רבי דוב בעריש וויידנפעלד
זצ"ל ער זאל איהם פרעגן וואס ער האט צו טהון.

נאכדעם וואס דער טשעבינער רב זצ"ל האט
אויסגעהערט די גאנצע געשיכטע מיט דעם בחור'ל,
האט ער איהם געענטפערט: מעיקר הדין וואלסטו
געמעגט פארקויפן דעם רעקל, ווייל דיין פונה איז
דאך לשם שמים, נאר לפנים משורת הדין וואלט
איך דיר געראטן דו זאלסט עס נישט פארקויפן,
און וויבאלד דיין טאטע האט דיר נאר געזאגט

אז דעם דאוויגן רעקל טארסטו נישט
פארקויפן, איז די בעסטע צעה דו
זאלסט איבערלאזן ביי דיר דאס
ערשטע, און זיך קויפן א נייעם
חאלעטל. זאג מיר נאר וויפל איז
דער פרייז פון א נייעם חאלאטל
- צוואנציג פונט? - איך וועל דיר
געבן דא צעהן פונט, און די אנדערע

ווען דער בחור איז געקומען אַרױס טראָגן דעם
פֿרישטיג, האט זיך דער רבי צו איהם אנגערופן און
געזאגט, דער אױס מײן קינד, נאכדעם וואס איך האב
געזעהן דיין גרויס געטריישאפט צו מיר, האב איך
פרובירט צו עסן נאך א לעפל
און נאך א לעפל, אבער מער
קען איך שוין נישט עסן.

רױס פֿאַר אַלע

מיטן שטאטישן מנגן. האט פאסירט א טאג און
דער איד איז נישט געקומען געמען דעם רבי'ן,
עס איז שוין אדורך אסאך צייט און ער איז נאך
אלץ נישטא. און דא דערנענטערט זיך דער סוף
זמן תפילה. איז ארויס דער רבי מיטן משמש אויף
די גרויסע גאס, צו פרובירן כאפן א אנדער מאשין
זאל זיי אפפיהרן אין שטאט אריין, אבער קיין
שום מאשין בענווייזט זיך נישט. דערווייל האבן
זיי שוין פארשפּעטיגט דעם קביעות'דיגן מנגן,
און דער זייגער דערנענטערט זיך צו אכט, וואס
דעמאלס האט זיך געשטעלט דער לעצטער מנגן
דאווענען (אין יענע יאהרן) אין צפת. דער רבי
האט געהאלטן זיין טלית ותפילין אין האנט און
האט נישט גערעדט קיין ווארט. פלוצלונג האט ער
זיך גענומען לויפן צום שטאטישן באס וועלכער
פאהרט אריין אין שטאט, ער לויפט ארויף אויפן
באס, און אונטער איהם דער משמש, און ווי גאר
דער באס איז אנגעקומען אין צפת איז דער רבי

פון וואו האלטו גאנצליכן צײַט היינט?

אמאל האט דער רבי געטראפן איינעם פון
זיינע תלמידים דאווענען ב'חידות, האט איהם
דער רבי געמוסר'ט און געזאגט: פון דעם ראשון
שפראשונים ביז דעם אחרון שפאחרונים האבן
מיר נישט געהערט און געזעהן זיי זאלן מתיר
זיין לכתחילה צו דאווענען ב'חידות, און פון וואו
האסטו זיך גענומען דעם היינט?!

גאנצליכן ארט פֿאַר אַלע

וואו נאר דער רבי פלעגט זיין במשך דעם
יאהר, אין צפת צו אין טבריה, אין בית חלקיה צו
אין חיפה, אדער וואו נאר ערגעץ, טאמער האט
ער נישט געהאט זיין אייגענעם מנגן, האט ער
נישט געקוקט אויף גארנישט און געטהון אלעס צו
דאווענען מיט א מנגן.

געזעהן איז די מעשה ווען דער רבי איז געווען
אין צפת, און יעדן טאג פלעגט קומען איינער
פון די איינוואוינער געמען מיט זיין מאשין דעם
רבי'ן אין מקוה, און נאכדעם פלעגט ער דאווענען

פארשפאטאג די באן

ווי ווייט עס איז געווען דעם רבי'נס גרויסע הכנות און דעם גרויסן כוּבֵד-ראש פארן דאווענען, זעהען מיר אין די פאלגענדע מעשה:

געווען איז דאס מיט יאהרן צוריק ווען דער רבי איז געווען אויף עטליכע וואכן אין דעם דארף "בית חלקיה". אויפן וועג צוריק קיין ירושלים, האט מען דעמאלס געדארפט נעמען די באן וואס די סטאנציע איז געווען לעבן דעם נאהנטן דארף "יסודות". איז דער רבי ארויסגעפאהרן אויף א פערד און וואגן קיין יסודות, און אנקומענדיג אהין, האט זיך זיי אויסגעדוכט אז עס וועט נאך נעמען לאנג ביז די באן וועט אנקומען. האט דער רבי זיך מיטגעגעבן, דאס מען קען דערנווייל זיך שטעלן דאווענען מנהג.

מען האט צוזאמענגענומען א מנגן אידן, און ווי נאר זיי האבן אנגעהויבן צו זאגן די קרבנות מיט קטורת, איז די באן אנגעקומען. די באגלייטערס פון רבי'ן האבן געוואלט נעמען די פעקלאך און ארויפשייגן אויף די באן, מורא האבנדיג טאמער דורך זיך זעצט שטעלן דאווענען שמונה-עשרה וועלן זיי פארשפעטיגן די לעצטע באן וועלכע גייט קיין ירושלים, און זיי וועלן מוזן איבערווארטן ביז אויף מארגן, איבערהויפט אז דער טאג איז נאך געווען גרויס, און מען האט נאך געקענט אנזאגן צו דאווענען מנהג אין ירושלים.

אבער דער רבי האט נישט צוגעשטימט דערצו, און געהייסן ווייטער דאווענען, זאגנדיג, וויבאלד מען האט זיך שוין געשטעלט דאווענען פארן הייליגן באשעפער, איז נישט רעכט מען זאל אפשטעלן אינמיטן דאווענען און אוועקפאהרן.

און אזוי איז טאקע געווען, זיי האבן געענדיגט דאווענען מנהג, און די באן איז אוועקגעפאהרן. דער רבי מיט זיינע באגלייטער האבן געמוזט זיך נאכאמאל ארויפזעצן אויפן פערד און וואגן און צוריק פאהרן פון די באן סטאנציע קיין בית חלקיה, דארט איבערנעכטיגן די נאכט, און נאר אויף מארגן זענען זיי אנגעקומען בשלום קיין ירושלים.

געלאפן מיט איין אטעם און מיט א געוואלדיגע זריזות צו דער נאדבארנער שוהל, דארט האט מען שוין געהאלטן ביי "ברוך שאמר". די מתפללים דערזעהענדיג דעם רבי'ן, האבן געוואלט ווארטן אויף איהם מיטן דאווענען, אבער דער רבי האט נישט מסכים געווען צוליב "טרחא דצבורא" און זיי געבעטן זיי זאלן ווייטער דאווענען. און אזוי האט זיך דער רבי געשטעלט דאווענען נישט גייענדיג אין מקוה - כאטש ער האט דערויף זייער מקפיד געווען, און עס איז געווען פאלן ווען דער רבי איז געגאנגען צופוס א וועג פון אנדער-האלבן שעה ביז צו א מקוה כדי זיך צו טובלען פארן דאווענען - אבער דאס מאל האט ער מוותר געווען דערויף, כדי ער זאל קענען דאווענען מיט א מנגן.

נאכן דאווענען איז דער רבי געגאנגען אין מקוה, און זיין פנים האט געשטראלט פון שמחה. ער האט זיך דעמאלס אנגערופן, מיר געפינען אין גמרא (ברכות מז.) אז רבי אליעזר האט בעפרייט זיין קנעכט כדי ער זאל האבן א מנגן צום דאווענען. און דער רבי האט אויסגעפיהרט: כאטש וואס שוין אכט און צוואנציג יאהר וואס איך האב זיך געמאכט א גדר נישט צו פאהרן מיטן גרויסן שטאטישן באס (כדי נישט נכשל צו ווערן מיט שמירת עינים וכו'), און איך בין מקפיד יעדן טאג צו גיין אין מקוה פארן דאווענען, אבער אוואו מען קען דערלייגן צוליב דעם צו דאווענען מיט א מנגן, איז נישט שייך די אלע חומרות, און יענעם גאנצן טאג האט מען געזעהן די גרויסע שמחה וואס דער רבי איז געווען, וואס עס איז איהם געלונגען צו דאווענען מיט א מנגן.

דער רבי האט
אויסגעפיהרט: כאטש
וואס שוין אכט און
צוואנציג יאהר וואס
איך האב זיך געמאכט
א גדר נישט צו פארהן
מיטן גרויסן שטאטישן
פאם און איך בין
מקפיד יעדן טאג צו
גיין אין מקוה פארן
דאווענען, אבער אוואו
מען קען דערלייגן
צוליב דעם צו
דאווענען מיט א מנין,
איז נישט שייך די אלע
חומרות

הויפט פאקט

זאלט אויפן טיש

איינמאל אינמיטן די וואך, האט דער משמש
אנגעגרייט פארן רבי'ן דעם פרישטיג, אבער ער האט
פארגעסן אנצוגרייטן די זאלץ כדי איינצושוניקען
דערין דעם "המוציא". דער רבי האט זיך געוואשן
צום עסן, און האט דערזעהן אז עס איז נישטא קיין

זאלץ אויפן טיש, האט דער רבי זיך גע'קנס'עט און
שוין מער נישט געגעסן. ער האט געענדיגט עסן
פון די ברויט א שיעור פון א "כפיצה", און באלד
געבענטשט.

אויף געזינד

נאך א מעשה האט פאסירט ווען דער רבי האט
געוויילט אין דעם שטעטל "זכרון יעקב". איינער
פון די משמשים אין יענע צייט האט פאמערקט
עטליכע טעג נאכדעם ווי ער האט ארויסגעטראגן
דעם פרישטיג פון רבי'ן, אז דער רבי לאזט איבער
דאס מערהייט פון דעם פרישטיג, כדרך בקודש
פון רבי'ן איבערצולאזן דאס רוב פון דעם עסן. האט
ער זיך בארעכנט צו אנגרייטן א גרויסן טעלער מיט
סאלאט, אזוי ארום וועט שוין דער רבי עפעס עסן,
אפילו אויב ער וועט איבערלאזן דאס רוב.

און אזוי האט ער טאקע געטהון. אויף מארגן
צופריה נאכן דאווענען האט ער אריינגעטראגן א
גרעסערן פרישטיג. האט איהם דער רבי געפרעגט,
וואס איז עפעס היינט געשעהן וואס דו האסט
אנגעגרייט אזא גרויסן פרישטיג? האט איהם דער
בחור געענטפערט די אויבנדערמאנטע סיבה.

ווען דער בחור איז געקומען ארויסטראגן דעם
פרישטיג, האט זיך דער רבי צו איהם אנגערופן און
געזאגט, הער אויס מיין קינד, נאכדעם וואס איך
האב געזעהן דיין גרויס געטריישאפט צו מיר, האב
איך פרובירט צו עסן נאך א לעפל און נאך א לעפל,
אבער מער קען איך שוין נישט עסן.

און כאטש וואס דער רבי איז איהם געווען
דאנקבאר פאר זיין געטריישאפט, אבער ווען עס
איז געקומען צו א ענין פון רוחניות, האט איהם

חילוקי דעות

ווייל די תורה זאגט "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", מעג זי זיין די גרעסטע רעכענען א בת קדושים און א צדיקת מפורסמת, און כאטש וואס זי האט לאנג מאריך ימים געווען

דערין און צוליב מיר וועט דער רבי היינט פאסטן, ענטזאג איך זיך באלד פון די שמשות און איך פאהר צוריק קיין ירושלים.

דער רבי האט א וויילע געשוויגן, דערנאך האט ער געזאגט צו דעם בחור, דו קענסט דא ווייטער פלייבן... אבער דער רבי האט שוין יענעם טאג פארגעצויגן דעם תענית ביז פיינאכט.

ירידת השפלה

דער רבי האט אמאל דערציילט, "איינמאל ווען איך האב געוואלט פאהרן פון הונגאריע צו די ישיבה קיין סעקלדיה, בין איך געגאנגען אינדערפריה זיך געזעגענען מיטן הונגארישער רב הגה"צ רבי ישראל פריינד זצוק"ל, די צייט איז געווען קורץ, ווייל אין צוואנציג מינוט ארום האט די באן געדארפט ארויספאהרן, דער הונגארישער רב האט דעמאלס געדאוונט פארן עמוד, ווייל ער איז געווען אין יאהר נאך זיין טאטן דער גאסלידער רב זצוק"ל, און ווען

דער רבי נישט געשוויגט. און די מעשה איז געווען אזוי:

אין א געוויסן טאג האט דער רבי זיך אומגעקוקט ביים ענדע פון דאווענען, ווען מען האט געהאלטן ביי "אשרי ובא לציון", און האט באמערקט ער אז דער דאזיגער בחור דער משמש איז שוין נישטא אין בית המדרש. נאכן דאווענען, ווען דער בחור איז אריינגעקומען צום רבין אין צימער מיטן פרישטיג, האט דער רבי צו איהם געזאגט:

היינט ביים דאווענען ביי אשרי ובא לציון ביזטו שוין נישט געווען אין בית המדרש, קומט דאך אויס אז דו האסט עס געטהון פאר מיר, כדי אנצוגרייטן פאר מיר דעם פרישטיג, און אויף דעם ארויף ביזטו אנדעק פון בית המדרש און פארפעלט די קדישים פון סוף דאווענען. אין די הלכה געפינען מיר דאס מען טאר נישט הנאה האבן פון א זאך וואס איז געטהון געווארן באיסור און מען דארף ווארטן דעם שיעור פון "בכדי שיעשה", דעריבער וועל איך יעצט אויך נישט עסן דעם פרישטיג און איבערווארטן א שטיקל צייט.

עס איז שוין אדורכגעגאנגען ארום אנדער-האלבן שעה, ווען דער בחור איז נאכאמאל אריינגעקומען מיטן פרישטיג, האט זיך דער רבי צו איהם אנגערופן און געזאגט: וויבאלד עס איז ארויסגעקומען א שטרויכלונג צוליב מיר, וועל איך יעצט נישט עסן, און איבערווארטן ביז האלבן טאג.

דער בחור האט נישט געהאט קיין ברירה און געמוזט ווארטן ביז חצות היום, דאן איז ער ווידער אריין צום רבין. רופט זיך אן צו איהם דער רבי, עס איז נאך נישט גענוג, ווייל כדי דיר אויסצולענען אז מען טאר נישט פארפעלן פון דאווענען, האב איך באשלאסן נישט צו עסן ביז ענדע פון דעם טאג.

דערהערנדיג די ווערטער, און זייענדיג א געטרייער משמש, האט דער בחור געהאט דערפון שטארק צער, און ער האט זיך אנגערופן צום רבין: אויב דער רבי וויל סיי ווי סיי פאסטן, נאר דער רבי זוכט א אויסרייד דערויף, און דעריבער לייגט ער עס ארויף אויף מיר - וועל איך דאס אנגעמען און שווייגן. אבער אויב בין איך טאקע שולדיג

דעם רבי'נס גרויסע זיירות אין שמיירת עינים נאך אלס יונגער בחור'ל, ווען אמאל איז אנגעקומען צו זיי אין שטאט די טאכטער פון הייליגן צאנזער רב זי"ע, זי איז שוין דעמאלס זייער אלט געווען, און דער גאנצער עולם איז געלאפן זיך ווינטשן ביי איהר. און כאטש וואס עס איז געווען באוואוסט דאס זי האט געהאט א פח און מען האט געקענט פועל'ן ביי איהר ישועות, אבער דער רבי איז נישט געגאנגען, ווייל די תורה זאגט "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", מעג זי זיין די גרעסטע רעבעצן א בת קדושים און א צדיקת מפורסמת, און כאטש וואס זי האט לאנג מארייך ימים געווען און איז שוין געווען אין טיפן עלטער, טאר מען נישט עובר זיין אויף א לאו.

בין בילד צום באוועגן?

עס דערציילט איינער פון רבי'נס קינדער וואס עס איז געשעהן מיט איהם ווען ער איז נאך געווען גאר א יונגער בחור'ל.

געווען איז דאס אמאל אין א שבת פארטאגס, ווען דער רבי האט איהם אויפגעוועקט פון שלאף ער זאל לייענען קריאת שמע, און דערנאך האט איהם דער רבי געזאגט: דו קענסט זיך צוריק לייגן, ווייל דעם טיש האט מען דעמאלס געענדיגט דריי אזייגער נאך האלבע נאכט, און אזוי האט ער געטוהן. פארן דאווענען האט איהם דער רבי נאכאמאל אויפגעוועקט, און דא מוסר'ט איהם דער רבי און רופט זיך אן צו איהם: "וואו איז דיין געפיהל, פון בעט צום דאווענען?!"

האט ער זיך פארענטפערט: טאטע, דו האסט דאך מיר אליין געזאגט אז איך קען זיך צוריקלייגן. זאגט איהם דער רבי, איך האב טאקע רחמנות געהאט אויף דיר וואס דו ביזט אזוי ווייניג געשלאפן, אבער וואו איז "דיין" געפיהל...

ער האט געהאלטן ביי "אשרי ובא לציון", בין איך צוגעגאנגען זיך געזעגענען מיט איהם. אבער דער הונדאדער רב האט מיר נישט געוואלט ענטפערן, ער האט מיר נאר אנגעוויזן אויפן סידור, וואו אויבן ביי די ערשטע שורה איז געווען געדרוקט דער ווארט "ירידת השפע".

נישט האבנדיג קיין פרייה, און כאטש וואס די צייט איז געווען ענג, ווייל די באן האט שוין געדארפט ארויספאהרן, נאר וויבאלד איך האב נישט געוואלט פאהרן צו די ישיבה אן זיך געזעגענען מיטן רב, האב איך געמוזט איבערווארטן ביז צום ענדע פון דאווענען. דעמאלס בין איך צוגעגאנגען נאכאמאל צום רב, האט מיר דער רב מסביר געווען דאס פון נאך "שמונה-עשרה" ביז נאך "עלינו" איז דער זמן פון ירידת השפע, און טאמער רעדט מען אויס אינמיטן, איז מען גורם חס-והלילה צו א הפסק אין די ירידת השפע, דעריבער האב איך נישט געוואלט אויסרעדן ביי "אשרי ובא לציון" ווען דו ביזט צוגעקומען צו מיר ביז נאך עלינו, נאר דעמאלס האט מיר דער הונדאדער רב געזעגענט.

דער רבי האט טאקע אלע זיינע יאהרן געבעטן און אנגעזאגט די תלמידים, מען זאל נישט מפסיק זיין מיט שמועסן און מיט קיין שום דיבור אינמיטן דאווענען, ביז נאך "עלינו".

אויס געאלען זיך ווינטשן

נאך זייענדיג א יונגער בחור'ל אין הונדאד האט דער הונדאדער רב הגה"צ רבי ישראל פריינד זצוק"ל זיך אמאל אנגערופן צו זיין זוהן הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצוק"ל און אנגעוויזן אויפן רבי'ן: "דער בחור'ל איז א אמת'ער ירא שמים".

ווי ווייט עס איז געווען

לעילוי נשמת

יום שלישי ויגש ג' טבת

רבי **אברהם** ב"ר **יהודה צבי** מסטרעניץ
(דגל מחנה יהודה)
תרי"ה

יום רביעי ויגש ד' טבת

רבי **יהושע** אייזל (אייזיק) חרין ב"ר **יהואל**
מנער סיונים
תר"נ

רבי **חיים שניאור זלמן** שניאורסאהן
מייארי בן העצמ צרק – רבי **מנחם מענדל**
מליובאוויטש
תר"ס

רבי **גרשון חנוך העניך** ב"ר **יעקב** (מנחם)
מענדל מראדיץ ליינער (בעל התכרה)
תרנ"א

רבי **חיים שאול** הבן ב"ר **אליהו** חוויק,
מח"ס אפה שרמה ועוד
תרצ"ג

יארצייטן אנ"ש

יום חמישי טקן כ"ח
כסרו

הרה"ח **אהרן** ב"ר **אלכסנדר**
הערמאן ז"ל
תשנ"ה

הרה"ח **יעקב קאפיל** ב"ר **אלימלך**
טויבער ז"ל
תשע"ז

יום שישי טקן כ"ט כסרו

הרה"ח **ראובן יהושע** ב"ר **פנחס**
קערעך ז"ל
תש"ג

יום ראשון ויגש א' טבת

הרה"ח **מרדכי יצחק** ב"ר **יעקב**
סאמעט ז"ל
תש"א

יום שני ויגש ב' טבת

הרה"ח **שמואל בנימין** ב"ר **עזריאל**
שלמה פישמאן ז"ל
תש"פ

יום שלישי ויגש ג' טבת

גרת **חנה** ע"ה בת"ר **אברהם** ז"ל אשת
הרה"ח ר' אהרן יאראוויטש ז"ל
תשמ"ג

גרת **שינדל** ע"ה בת"ר **יוסף** ז"ל אשת
הרה"ח ר' אברהם פנחס מנענער שליט"א
תשנ"ז

יום רביעי ויגש ד' טבת

גרת **חנה** ע"ה בת"ר **שמריהו** ז"ל א"ר הגני'
ליפא פנקר ז"ל מכפר אתא
תקפ"ט

יום רביעי ויגש ד' טבת

רבי **יעקב צבי** ב"ר **יהושע אשר**
מפאריסוב (גשרה לראש צדיק)
תרס"ט

הילולא דצדיקא

יום חמישי טקן כ"ח
כסרו

רבי **חזקיה** ב"ר **דוד** די סיליה (פרי חדש)
תנ"ח

רבי **דוד** איינערבאך אב"ד חמליק ב"ר
אברהם דוב
תקצ'

רבי **עזריאל** ב"ר **צבי** מייזליש אב"ד
גייטטאט ומרפנים אב"ד ריטשוואר
ואסטראווצא (עץ הדעת טוב, מעורה
הטוהרה, תפארת עזריאל)
תקמ"ו

רבי **ברוך דוד** טווערסקי מקלינקובין ב"ר
מרדכי דוב טהארנשטיינר
תרפ"ו

יום שישי טקן כ"ט כסרו

רבי **אהרן שמעון** שפירא אב"ד פפר"ט,
ליבוב, בייסיק, לובלין, קראקא, ווין, ולבסוף
בפריא ב"ר בנימין וואפק
ת"ס

רבי **גדליה** מליניץ ב"ר **יצחק** – תשואת חן
תקס"ד

רבי **אריה לייב** הלוי חרוויץ אב"ד
סטאנסלאב ב"ר **אלעזר** אב"ד זאראוין
(פני אריה)
תר"ד

רבי **שמואל** אשכנזי ב"ר **זלמן** (חתן רבי
יצחק מאיר מווינקוב וחתן מור"י מבערליא)
תר"ח

רבי **שלמה** ב"ר **ישראל משה** הבן
מייזלא (חשק שלמה)
תרס"ו

רבי **אהרן** ב"ר **צבי אריה** ברעזין
מפרשטין (מנוע אריק, וחתן ר"א מסטרעניץ)
תרס"ז

רבי **ברוך** האגד מווישאווא ב"ר **מנחם**
מענדל
תש"ה

רבי **ישראל** ב"ר **מרדכי פייבוש**
מוהסאטין
תש"ט

יום ראשון ויגש א' טבת

אברהם אבינו ע"ה
ב'קב"ד

רבי **יאיר חיים** בבדך ב"ר **משה שמשון**
(חיות יאיר)
תנ"ד

רבי **שאול** סג"ר אקוקע מטבריא ב"ר **צבי**
הירש (תלמיד רבי אברהם מקארליסק)
תר"ג

יום שני ויגש ב' טבת

רבי **אברהם משה** ב"ר **שמחה בונם**
מפרשיסאה
תקפ"ט

רבי **יעקב צבי** ב"ר **יהושע אשר**
מפאריסוב (גשרה לראש צדיק)
תרס"ט

ברכתנו שלוחה לחברינו
היקרים אנ"ש וידידי בית חיינו

שמתות בלעטל

בחדרת קודש שלוחה בזה ברכת מור טוב
לחור כ"ק מרן רבינו עט"ר שליט"א
לדגל שמתות החאראקעס נלבדו
אצל נבדו הרב **ברוך רובין** שליט"א
בן כ"ק **אדמו"ר מראפשיץ** שליט"א
חתן הרה"צ מוה"ר **משה קאהן** שליט"א
אב"ד קהילתו לאנדאן

ואצל נבדו הרב **יעקב אלימלך דייטש** שליט"א
בן הרה"צ מוה"ר **ישראל** שליט"א
נבדו הרה"צ מוה"ר **יחזקאל דייטש** שליט"א
אב"ד מקור חיים מאנסי
חתן הרה"צ מוה"ר **ישעי' קאהן** שליט"א
אב"ד קהילתו בארא פארק

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן

הרה"ח ר' נתן ווארעס שליט"א –

יורשלים
בן הרה"ח ר' **שלום** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **אפרים פרידמאן**
שליט"א

לדגל שמתות חבר מצוה רבנו
שמעון נ"ו
באולם סאטמאר – רח' יואל

שמתות החאראקע

הרה"ח **אברהם יצחק בלענדער** הי"ו
בן הרה"ח ר' **חיים מנחם** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **שמואל סאקס**
שליט"א

הרה"ח **אהרן יאראוויטש** הי"ו
בן הרה"ח ר' **יעקב יצחק** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **משה**
בראנדסאראפער שליט"א

הרה"ח **משה יאראוויטש** הי"ו
בן הרה"ח ר' **יעקב יצחק** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **יהושע העשיל**
ראונפערל שליט"א

הרה"ח **חיים יואל מאראקאוויטש** הי"ו
בן הרה"ח ר' **אהרן** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **נתנאל קרישבעקי**
שליט"א

הרה"ח **שלמה פוקס** הי"ו
בן הרה"ח ר' **אברהם ברוך** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **אהרן בירנהאק**
שליט"א

הרה"ח **ישראל פנחס פרידמאן** הי"ו
בן הרה"ח ר' **אהרן** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **שמואל בנימין**
שפיצער שליט"א

הרה"ח **שלמה אלכסנדר**
סטאריק שליט"א – יורשלים
בן הרה"ח ר' **יהושע אשר** שליט"א
חתן הרה"ח ר' **אהרן יוסף ראונבערג**
שליט"א

לדגל שמתות חבר מצוה רבנו חיים
אורי נ"ו
באולם **פארטאנד** – בית יעקב
הישן

יום רביעי פרשת
זיגב

הרה"ח ר' **ישעי' אשר זעליג** ברי"ק
סאמעט שליט"א – יורשלים
לדגל שמתות נישוא בני **יעקב** נ"ו
עב"ג בת הרה"ח ר' **משה יונה**
סטאריק שליט"א – ב"ש
באולם **עסטרייכער** – ב"ש

הרה"ח ר' **ישעי' אשר זעליג** ברי"ק
סאמעט שליט"א – יורשלים
לדגל שמתות נישוא בני **שלום** נ"ו
עב"ג בת הרה"ח ר' **מאיר משה**
בערקאוויטש שליט"א – ב"ש
באולם **אנולייט** – בעת יורשלים

הולדת הצאצאים
ירושלים

הרה"ח **אשר דוב איינער** הי"ו
בן הרה"ח ר' **אהרן** ברע"ט שליט"א
חתן הרה"ח ר' **משה ברע"ט וואלעס**
שליט"א

לדגל שמתות בחולדת הבת